

Sverigedemokraterna

Budget och verksamhetsplan 2024 med flerårsplan 2025-2026

Region Jönköpings län

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn. Vi betraktar oss som ett mittenalternativ och som ett tredje block i svensk politik. Vi kombinerar strävandet efter social och ekonomisk grundtrygghet med värdekonservativa idéer. Det övergripande målet med vårt partis verksamhet är att återskapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati med en stark inre solidaritet och sammanhållning.

Innehållsförteckning

Arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet.....	53
Ambition	53
Kultur	53
Skogsbruk, levande landsbygd	54
Bredare utbildningsutbud för regionens framtida självförsörjning.	55
VÅRA FÖRSLAG.....	56
Trafik, infrastruktur och miljö.....	69
Ambition	69
Kollektivtrafik.....	69
Tåg.....	70
Flyg.....	70
Energi.....	71
Vindkraft	71
Solenergi	72
Kärnkraft.....	72
VÅRA FÖRSLAG.....	74
Folkhälsa och sjukvård	82
Ambition	82
Tillgänglighet	83
Personalpolitik.....	83
Driftsformer.....	83
VÅRA FÖRSLAG.....	87

Grundläggande värderingar

Kundorientering

En organisations långsiktiga framgång beror på dess förmåga att skapa värde för dem som den finns till för – kunderna. De externa och interna kundernas uttalade och underförstådda behov, krav, önskemål och förväntningar ska vara vägledande för organisationen, dess medarbetare och verksamhet.

Engagerat ledarskap

För att skapa en kultur som sätter kunden i främsta rummet krävs ett personligt, aktivt och synligt engagemang från varje ledare. Ledarskapets viktigaste uppgifter är att ange riktningen för verksamheten, ta till vara potentialen i individers olikheter och erfarenheter, skapa förutsättningar för medarbetarna samt att i dialog med dem definiera och följa upp målen.

Allas delaktighet

En förutsättning för en framgångsrik organisation är att varje medarbetare känner sig ha förtroende att utföra och utveckla sina arbetsuppgifter. Var och en måste därför se sin roll i helheten, ha klara mål, de medel som krävs samt kunskap om de resultat som ska uppnås.

Kompetensutveckling

Den samlade kompetensen är avgörande för organisationens framgång och konkurrenskraft. Därför måste kompetensutvecklingen ses både ur ett organisatoriskt och ett individuellt perspektiv, för att därmed utveckla och tillföra kompetens på ett sätt som stärker såväl individen som organisationen i sin helhet.

Långsiktighet

Organisationens verksamhet måste värderas med tanke på utveckling och konkurrenskraft över tiden. Ett uthålligt förbättringsarbete leder till ökande produktivitet och effektivitet, bättre miljö, nöjdare kunder och varaktig lönsamhet på lång sikt.

Samhällsansvar

Varje organisation har ett samhällsansvar utöver lagar och förordningar. Organisationen och dess medarbetare måste se sina processer, varor och tjänster som delar i en större helhet och aktivt medverka till förbättringar i både samhälle och miljö.

Processorientering

Organisationens verksamhet ska ses som processer som skapar värde för kunderna. Processorientering stimulerar till att analysera och förbättra arbetsflöden och arbetsorganisation, och lägger grunden för kundorienterad verksamhetsutveckling.

Förebyggande åtgärder

Det är lönsamt att förebygga fel och ta bort risker i processer, varor och tjänster. Framsynthet, förutseende och planering är nyckelord i förbättringsarbetet där även kunder och leverantörer ska engageras.

Ständiga förbättringar

Konkurrenskraft kräver ständiga förbättringar och förnyelse av alla verksamhetens delar. Förutsättningen för detta är ett metodiskt förbättringsarbete som genomsyrar organisationen och en kultur som stimulerar till ständigt lärande, kreativitet och nya idéer.

Lära av andra

För att kunna vidareutvecklas måste organisationen och dess medarbetare på alla områden skaffa sig ny kunskap om vad som är möjligt att uppnå och hur detta kan uppnås. Detta kräver jämförelser med dem som är bäst på en viss process, oavsett vilken bransch eller sektor de tillhör.

Snabbare reaktioner

I alla verksamheter är kortare svarstider, kortare ledtider och snabbare reaktioner på kundernas behov av avgörande betydelse. Det gäller såväl för utveckling, produktion och leverans av varor och tjänster, som för administrativa processer.

Faktabaserade beslut

Beslut måste bygga på dokumenterade och tillförlitliga fakta. Varje medarbetare måste inom sitt arbetsområde få möjlighet att mäta och analysera fakta av betydelse för att uppfylla sina mål och för att tillfredsställa sina kunder.

Samverkan

Samverkan genomsyrar varje framgångsrik organisation. Det är väsentligt att genom samverkan på flera plan och i olika avseenden ta till vara kompetenser och erfarenheter hos såväl medarbetare som hos kunder, leverantörer, partners, ägare och huvudmän.

För ett bra liv i en attraktiv region

Budget med flerårsplan har inriktningen att förverkliga visionen För ett bra liv i en attraktiv region. Vår verksamhetsidé är att visionen förverkligas genom engagemang i att tillgodose invånarnas behov av hälso- och sjukvård, folkhälsa, kultur, utbildning och kollektivtrafik samt invånarnas och näringslivets behov av god infrastruktur och kompetensförsörjning. Befolkningsutvecklingen fram till 2035, med kraftigt ökad andel som är 80 år och äldre, ställer krav på förnyade arbetssätt som kan underlättas av digitalisering och ny teknik. För att uppnå en hållbar utveckling ställs krav på nya arbetssätt för social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Inom hela Region Jönköpings län arbetar vi för en väl fungerande verksamhet, som ständigt förbättras och förnyas med utgångspunkt i invånarnas behov. Samverkan med länets kommuner är av största vikt inom både hälso- och sjukvård och regional utveckling.

Region Jönköpings län arbetar med frågor som är avgörande för människors liv och hälsa och för länets tillväxt och utveckling. Sambanden är starka.

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) 2020–2035 är en viktig utgångspunkt i länet där samarbete och samverkan är nyckelbegrepp. Det handlar bland annat om att samordna utvecklingsinsatser inom områden som transportinfrastruktur, näringsliv, arbetsmarknad och utbildning. Region Jönköpings län stödjer aktivt projekt och organisationer som bidrar till en hållbar tillväxt i länet.

Tillsammans möter vi framtidens behov av hälso- och sjukvård 2020-2030 visar vägen för utvecklingen av hälso- och sjukvården. Det handlar bland annat om att genom kvalitet som strategi, grundläggande värderingar och gemensamt utvecklingsarbete tillsammans med invånare, patienter, medarbetare, kommuner och civilsamhälle åstadkomma bästa möjliga hälsa och en jämlik vård.

Region Jönköpings län arbetar för bättre hälsa och säkrare vård. För att främja folkhälsan krävs insatser inom områden som ligger utanför vår egen verksamhet. De satsningarna görs i samverkan med länets kommuner, statliga myndigheter, organisationer och civilsamhället. Samverkan fortsätter utvecklas i såväl sjukvårdsregionen med Östergötland och Kalmar som i Regionsamverkan Sydsverige med regionerna Skåne, Halland, Blekinge, Kronoberg samt Kalmar där huvudfokus är på de regionala utvecklingsfrågorna. Arbetet med den regionala utvecklingen ska leda till att Jönköpings län år 2035 är Sveriges mest hållbara, attraktiva och tillgängliga län där alla människor trivs, utvecklas och mår bra. För att nå dit har ett antal områden identifierats som behöver utvecklas. Några av de viktigaste är kompetensförsörjning, jämställdhet, integration, mångfald, jämlikhet, energiförsörjning och digitalisering. Det globala perspektivet är viktigt och det handlar både om att bidra till utveckling i andra delar av världen samt att sätta länets utveckling i ett globalt perspektiv. En förutsättning för att lyckas är att alla aktörer i länet samverkar i för länet viktiga frågor.

Hälsofrämjande insatser ska genomsyra hälso- och sjukvården och vara en självklar del i all vård och behandling. Behov av och efterfrågan på hälso- och sjukvård styrs av olika faktorer. Nya diagnostikmetoder, behandlingsmetoder och läkemedel ger möjlighet att hjälpa fler patienter. Nya grupper kan få behandling och det leder till större behov av resurser, även i de fall kostnaden för själva behandlingen minskar. Allt fler människor blir allt äldre, vilket kan öka kostnaderna för vård och omsorg.

Samtidigt kan digitalisering, förebyggande åtgärder och minskning av vårdskador förbättra hälsan, minska behov av vård och därmed frigöra resurser. Därför finns det starka skäl att arbeta för ett effektivare omhändertagande, med hjälp av nya arbetssätt och metoder i vården. En förutsättning för att lyckas är att vården ges i partnerskap med patienten och närstående.

Genom samverkan med olika aktörer i länet och en väl fungerande verksamhet blir Region Jönköpings län attraktiv som organisation och utvecklas vidare. En djup förankring i befolkningen skapas genom att verksamheten leds av folkvalda politiker. Inom hela Region Jönköpings län arbetar vi för en väl fungerande verksamhet, som ständigt förbättras och förnyas med utgångspunkt i invånarnas behov och delaktighet.

Övergripande ledningssystem

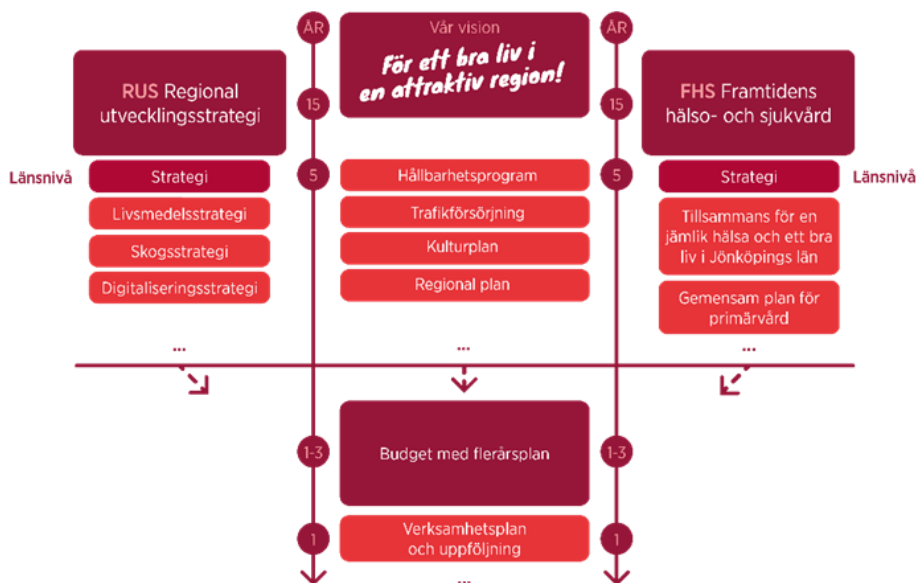
Utgångspunkten för styrning av verksamheten är att genom god hushållning förverkliga visionen. Det innebär att verksamheten bedrivs ändamålsenligt och kostnadseffektivt och med en finansiering som långsiktigt garanterar verksamheten. Genom god hushållning med offentliga medel skapas värde för länets invånare.

Vision och värderingar är grunden för arbetet med att formulera mål, framgångsfaktorer och mätetal samt handlingsplaner för förbättring och utveckling inom Region Jönköpings läns olika verksamhetsområden.

Budget med verksamhetsplan och flerårsplan är Region Jönköpings läns viktigaste styrdokument. Budgeten anger de prioriteringar som gjorts för de närmaste åren med utgångspunkt från de styrdokument som har en längre tidshorisont. Arbetet leds och följs upp genom regelbunden dialog och återkoppling mellan verksamhet, förvaltning och politik. Som stöd i arbetet används mätetal och intern kontroll.

Regional utvecklingsstrategi (RUS) 2020-2035 och *Tillsammans möter vi framtidens behov av hälso- och sjukvård 2020-2030*, har båda ett långt tids-perspektiv och beskriver den politiska ambitionen för Region Jönköpings län till år 2035 respektive 2030. Planer och program med ett något kortare tidsperspektiv, upp till fem år framåt är bland andra *Hållbarhetsprogram*, *Trafikförsörjningsprogram*, *Kulturplan* och *Regional plan för transportinfrastruktur*. På länsnivå finns ytterligare planer och program som beskriver den politiska ambitionen för länet de närmsta åren, några av dessa är *Tillsammans för jämlik hälsa och vård*, *Livsmedelsstrategi*, *Skogsstrategi* med flera.

Med utgångspunkt i dessa styrdokument sker i varje års budgetarbete konkretiseringar och vägval för de närmast kommande ett till tre åren. Figur 2 visar hur de styrdokument som antagits av regionfullmäktige förhåller sig till och samspelar med varandra.

Kvalitet som strategi

Så leder och utvecklar vi Region Jönköpings län

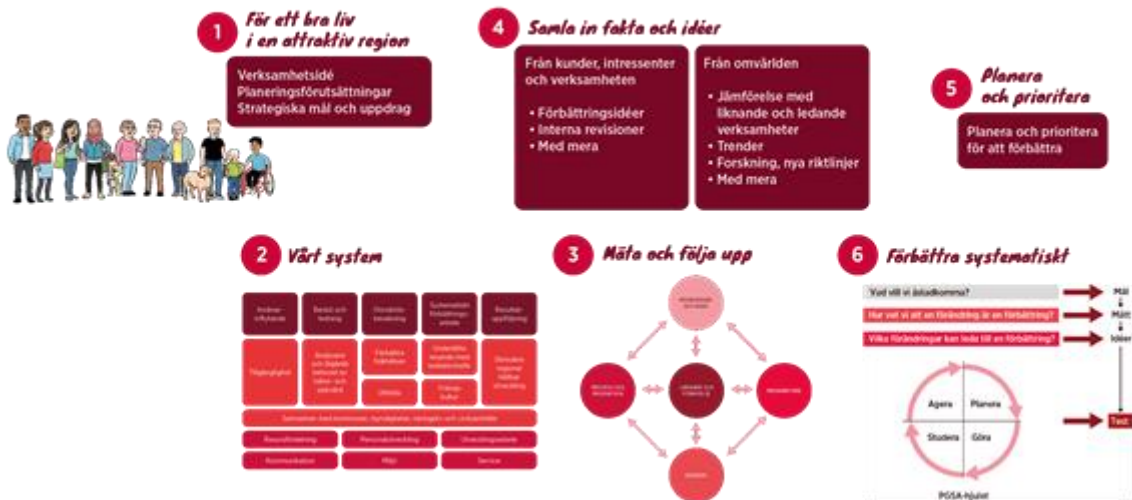
”Kvalitet på en tjänst är dess förmåga att tillfredsställa, och helst överträffa, kundernas behov och förväntning”

Målet med kvalitet som strategi är att leverera tjänster som motsvarar kundernas behov och förväntningar och att skapa en arbetsplats där människor trivs och är stolta för sitt arbete. För att kvalitet ska vara grunden i verksamhetens strategi är det viktigt att se organisationen som ett system. En förutsättning för en långsiktigt hållbar verksamhet är utveckling och förbättring av arbetssätt genom ständiga förbättringar. Att kunna arbeta med ständiga förbättringar förutsätter ett system med väl definierade processer och tydliga mål. De aktiviteter som genomförs ska säkra att förändringar blir förbättringar. Vi behöver ständigt anpassa våra tjänster till kundernas behov och förväntningar. Den stora resursen för utveckling uppstår genom att förbättra och effektivisera nuvarande verksamhet samt fasa ut icke värdeskapande arbetssätt. På detta sätt frigörs arbetstid och andra resurser som kan satsas på nya områden och åtaganden. Ett väl fungerande ledningssystem innebär effektiv ledning, styrning och utvärdering samt att erfarenheter från olika lokala förbättringsarbeten stimuleras och tas tillvara i hela organisationen. För att utveckla det övergripande ledningssystemet arbetar vi med SIQ Management modell.

Region Jönköpings län arbetar systematiskt sedan många år med kvalitet som strategi som vårt övergripande ledningssystem som fungerar enligt följande:

Kvalitet som strategi

Så leder och utvecklar vi Region Jönköpings län

1. Vi utgår från vår vision För ett bra liv i en attraktiv region. Visionen förverkligas genom vårt engagemang i att tillgodose invånarnas behov av hälso- och sjukvård, folkhälsa, kultur, utbildning och kollektivtrafik samt invånarnas och näringslivets behov av god infrastruktur och kompetensförsörjning. Våra grundläggande värderingar och ledningsstrategier är också viktiga utgångspunkter som vi ständigt behöver gå tillbaka till. Vision och värderingar är grunden för arbetet med att formulera mål, framgångsfaktorer och måttal samt handlingsplaner för förbättring och utveckling inom Region Jönköpings läns olika verksamhetsområden.

De 13 grundläggande värderingar som Region Jönköping haft som bas sedan 1990-talet har genom SIQ (Swedish Institute for Quality) konkretiserats ytterligare genom fem framgångsfaktorer som kännetecknar ledande organisationer. Region Jönköpings län har antagit dessa som ledningsstrategier och de harmoniserar med de fem perspektiven i BSC (figur 4, sidan 9).

2. För att uppnå vision och verksamhetsidé ser vi oss och agerar som ett sammanhängande system (figur 5, sidan 10) av processer/arbetsätt, ömsesidigt beroende av andra delar i samhället. Processerna

delas upp i:

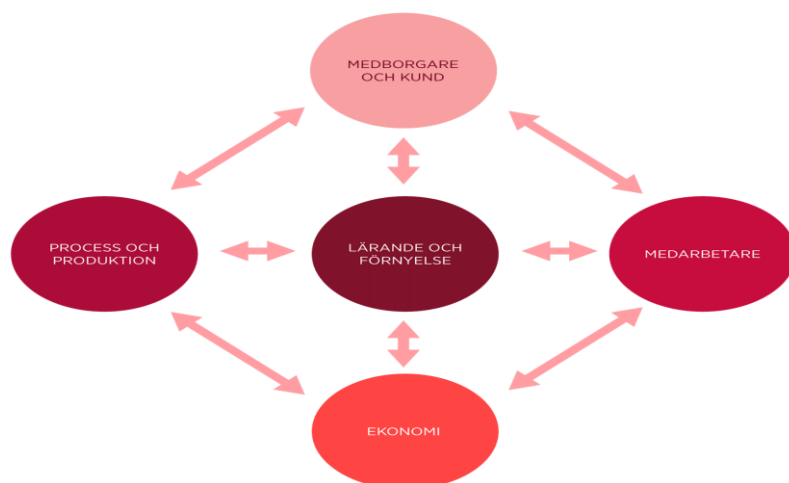
- **Huvudprocesser** som är avsedda att direkt möta invånarnas behov av t.ex. folkhälsa, sjukvård, kollektivtrafik och kultur
- **Ledningsprocesser** som beskriver hur vi leder samordnar och utvecklar verksamheten
- **Stödprocesser** som beskriver hur vi stödjer huvudprocesserna t.ex. resursfördelning, personalutveckling, fastighetsförvaltning, IT och kommunikation

Många av Region Jönköpings läns processer upprepas på flera håll i organisationen och på olika nivåer. För bästa möjliga resultat krävs att dessa processer är lika i sin utformning och leder till likartade resultat. En förbättring som genomförts på ett ställe i organisationen har inte nått sin fulla potential förrän den också genomförts på andra ställen i organisationen där samma arbete utförs. Först då kan vi förenkla och förbättra för såväl externa som interna kunder som processen är till för. För att nå likartade länsövergripande processer behöver vi samverka över organisatoriska gränser. En process spänner många gånger över flera organisatoriska gränser.

(bilden är under omarbetning)

3. Region Jönköpings län följer kontinuerligt resultaten i balanced scorecard (BSC) utifrån fem perspektiv (figur 6, sidan 10). Medborgare/kund, ekonomi, process/produktion, medarbetare samt lärande och förnyelse. BSC är ett hjälpmedel för både planering, uppföljning och återkoppling. Inom respektive perspektiv anges strategiska mål, framgångsfaktorer och uppdrag. De strategiska målen har en tidshorisont på 10 år och framgångsfaktorerna visar de viktigaste områden för att uppfylla de strategiska målen och har en tidshorisont om 3 år. Uppdragen beskriver vad vi behöver uppnå inom respektive område, dvs svarar på frågan vad och har en tidshorisont om 1-3 år. Verksamheten anger aktiviteter till uppdragen i verksamhetsplanen. Aktiviteterna svarar på frågan vad och hur. Resultaten följs kontinuerligt via månadsuppföljning, delårsrapporter och årsredovisning.

4. Insamling av information, fakta och jämförelse med de bästa är viktigt i underlaget för planeringen.

Vi har metoder för att fånga upp nya behov från våra invånare, och deras synpunkter på våra tjänster. Samtidigt jämför vi oss med omvärlden för att finna trender, vilka resultat de bästa gör och följer forskningen inom våra områden.

Här beskrivs hur vi tar reda på invånarnas och andra intressenters nuvarande och framtida behov, krav, önskemål och förväntningar. Men även hur vi tar tillvara på invånare och intressenters synpunkter, förbättringsförslag och klagomål. Vi tar också reda på relevanta omvärldsfaktorer för att förutse framtida behov, krav, önskemål och förväntningar (figur x, sidan x).

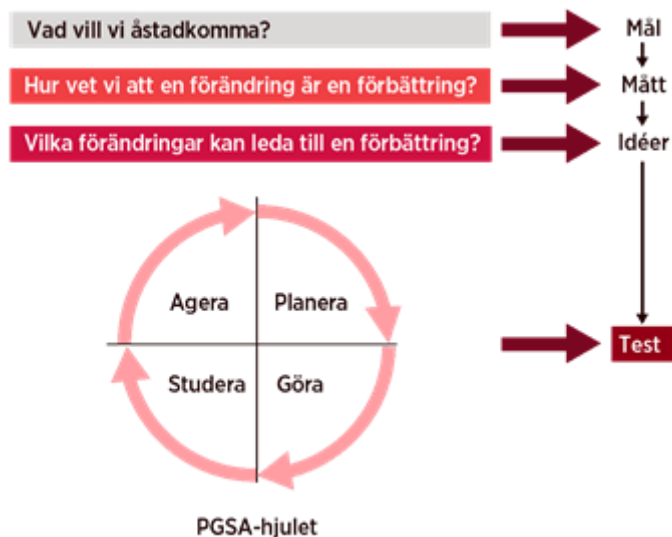
5. Utifrån vårt resultat i BSC och insamlingen av information, fakta och jämförelsen med de bästa, analyserar vi vad som är viktigt att vara rädd om i det vi gör och vad som behöver förbättras. I arbetet ingår att rangordna och prioritera bland invånarnas och intressenternas behov, krav, önskemål och förväntningar (figur 8, sidan 11). Allt för att ständigt komma närmare vår vision. Handlingsplaner för förbättringar och eventuella behov av resursförändringar formuleras. Detta beskrivs i budget och flerårsplan och i verksamhetsplaner.

(Bilden är under omarbetning)

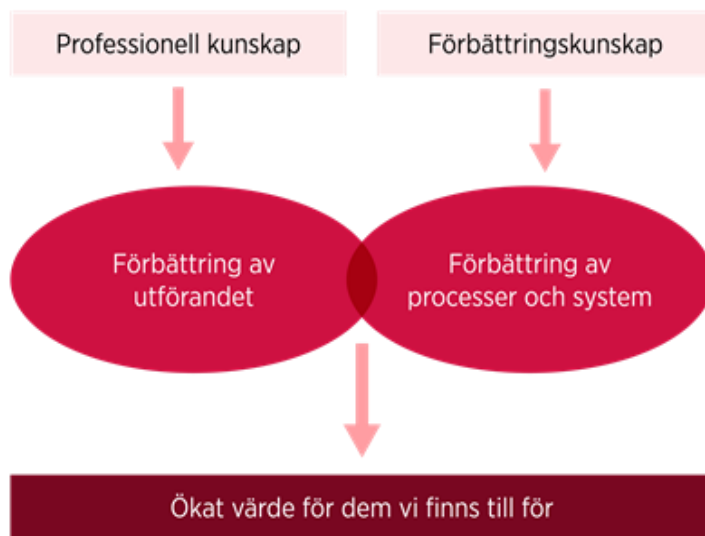
Planera och prioritera för att förbättra

6. Verksamheten genomför förbättringarna eller inför nya arbetssätt. Det är viktigt att en process är känd av medarbetarna och har ett visualiserat mål. Det ska finnas möjlighet att göra den allt bättre med hjälp av ständiga förbättringar. Genom en tydlig systematik i form av mål - vad vill vi uppnå?, mätningar - hur vet vi att en förändring är en förbättring? och upprepade PGSA-cykler (planera, göra, studera, agera för att se vilka förändringar som leder till förbättring, med alla medarbetare involverade, kommer vi allt närmare målet. Modeller för länsövergripande processförbättring och spridning är en nödvändighet för att vi ska kunna hålla jämna steg med omvärlden vad gäller kundnöjdhet, kvalitet och resursförbrukning.

Patienters och invånares kompetens och synpunkter är viktiga delar i förbättringsarbetet. I arbetet ingår därför att involvera och samverka med våra invånare och patienter för att utveckla processer och tjänster.

Vi utgår från att alla medarbetare har två jobb, att göra sitt dagliga arbete och att förbättra det. Därför behöver alla ha både professionell kunskap och förbättringskunskap. Vilket innebär att ständigt utveckla sin kunskap inom sin profession och samtidigt ha kunskap om hur man åstadkommer långsiktiga förbättringar genom systemtänkande, förstå variation, kunskap hur man lär sig och förändringspsykologi.

Tillitsbaserad styrning

Region Jönköpings läns målstyrning utvecklas löpande. Att leda och styra en komplex organisation förutsätter att ledning och medarbetare vet vad uppgiften är och åt vilket håll de ska gå. Det förutsätter en gemensam verklighetsbild och förståelse för de mål som beslutas. Medarbetare ska involveras, vara delaktiga och ges möjlighet att ta större ansvar. I Region Jönköpings län pågår en process för ökad tillitsbaserad styrning och ledning. Ett väl fungerande samverkansklimate är en viktig förutsättning för delaktighet och involvering.

Många av de frågor som vi som region ansvarar för är komplexa att leda. I vår process med en tillitsbaserad målstyrning har olika nivåer i systemet olika roller och i komplexa system behöver

ledningen genom budget- och flerårsplan fokusera på RAR och låta verksamheten ha fokus på de två mellanliggande momenten.

- **Result** – sätta mål: vad vill vi uppnå?
- **Approach** – vad ska vi göra?
- **Deployment** – hur ska vi göra?
- **Assess** – följa upp & utvärdera: hur går det?
- **Refine** – hur förfinas mål & uppföljning?

(Källa: Klara Palmberg Broryd, "Complex adaptive systems as metaphors for organizational management").

Grundläggande i chef- och ledarskap är att för bästa möjliga verksamhet utifrån behov skapa förutsättningar för lärande, utveckling och delaktighet. Därför engageras alla medarbetare i lärande och systematiskt förbättringsarbete inom sina verksamhetsnära arbetslag/mikrosystem och i att förnya sina arbetsprocesser och sin egen kompetens. Förnyelse och innovationer uppmärksammas särskilt.

Vi utövar alla ledarskap i olika sammanhang, både i rollen som medarbetare och i rollen som chef. Ledarskap uppstår i relationen mellan människor och utvecklas i vårt samspel med varandra. Ledare blir du genom ditt sätt att agera, kommunicera och påverka andra.

Våra fem ledningsstrategier (figur 11, sidan 12) är grunden för ett framgångsrikt ledarskap i vår organisation. Det innebär att vi som ledare:

- Skapar värde med kunder och intressenter
- Leder för hållbarhet
- Involverar motiverade medarbetare
- Utvecklar värdeskapande processer
- Förbättrar verksamheten och skapar innovationer

På detta sätt utvecklas ett lärandesystem som ständigt strävar efter att nå visionen För ett bra liv i en attraktiv region.

Fem ledningsstrategier för framgång

Planeringsförutsättningar

Planeringsförutsättningar belyser utgångspunkter i länet, vad som kan komma att hända i omvärlden och vilka konsekvenser det kan få för verksamheten. Omvärldsbevakning är ett viktigt moment i planeringsarbetet för att ha kunskap om vilka förutsättningar, möjligheter och utmaningar som präglar samhällsutvecklingen. Händelser i omvärlden, regionalt eller lokalt påverkar möjligheten att utveckla verksamheten i önskad riktning. Genom att analysera och presentera fakta skapas kunskap och förutsättningar till samsyn och nya perspektiv på organisationens utmaningar. I planeringsförutsättningarna för Region Jönköpings innebär också att förhållas sig till och följa lager och riktlinjer.

Läget i länet

Läget i länet presenteras utifrån Länsbarometern, som presenterar statistik om befolkningen i Jönköpings län. I Länsbarometern visas statistik för varje RegSO (Regionalt statistikområde). I Jönköpings län finns 130 regionala statistikområden inom länets 13 kommuner. Regeringens uppdrag till SCB var att ta fram en områdesindelning anpassad för statistisk uppföljning för socioekonomisk segregation. För den statistik som inte finns tillgänglig för RegSO-områden presenteras resultatet för hela kommunen. Statistiken i Länsbarometern kan jämföras med Jönköpings län som helhet, en kommun eller annat RegSO-område.

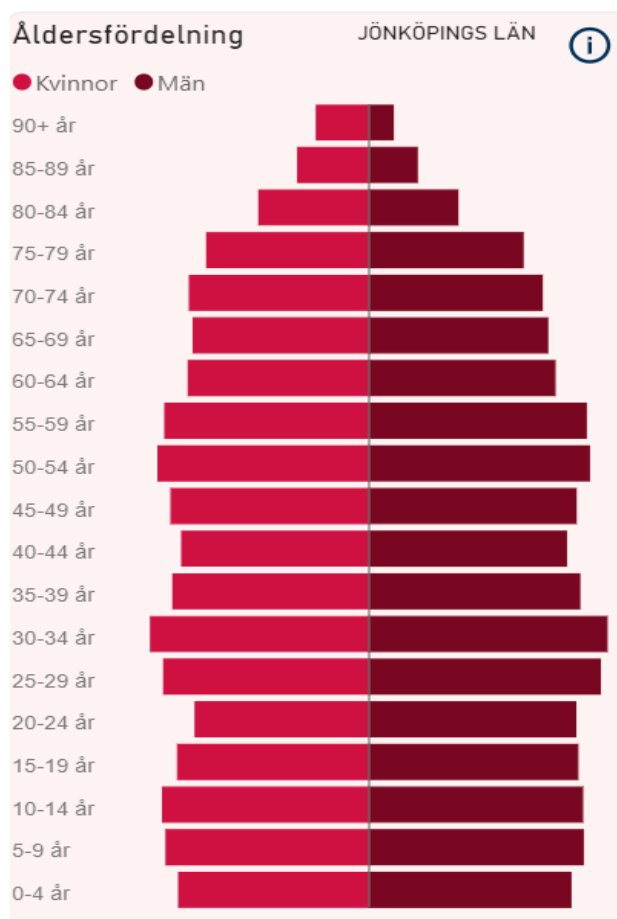
Befolkning

Jönköpings län ska vara den bästa platsen att växa upp, leva, verka och åldras i. Ett mått på om länet har en attraktiv livsmiljö kan vara förmågan att attrahera nya invånare. Länet har under de senaste tio åren präglats av hög invandring och ett positivt födelsenetto. Under både 2021 och 2022 har länet haft ett positivt inrikes flyttnetto, något som inte skett tidigare under perioden 2000-2020.

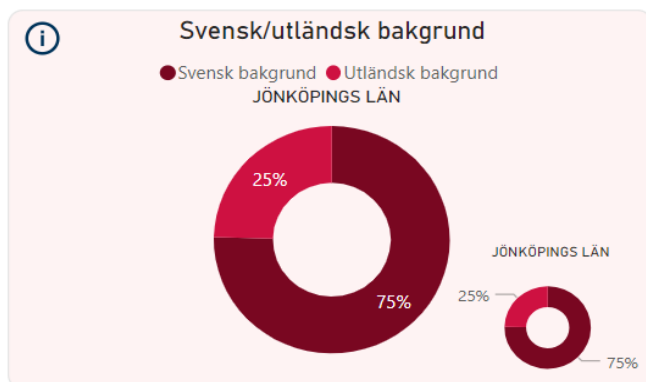
Regionen ska verka för en hållbar volym och ansvarsfullt mottagande av migranter och asylsökande till länet. Med utgångspunkten att invandringen aldrig bör överstiga tillgången till bostäder, arbete och möjligheter till lyckad integration.

Region Jönköpings län sammanfaller geografiskt med länsindelningen och omfattar 13 kommuner. Den 31 december 2022 hade länet 369 113 invånare, en ökning med 2 049 invånare jämfört med 2021. Under 2022 ökade befolkningen i 9 av 13 kommuner. Under de senaste fem åren (2018-2022) har länets befolkning ökat med 11 876 personer. Uppdelat på kommungrupper så har den nordvästra länsdelen ökat med 9 120 personer, den östra länsdelen med 1 699 personer och den södra länsdelen (GGVV) med 1 057 personer.

Länets befolkning består av 49,2 procent kvinnor och 50,8 procent män. Andelen barn under fem år och andelen 65 år och äldre av befolkningen är något högre i länet än i riket. Den förväntade medellivslängden är högre i länet än i riket. För kvinnorna (84,9 år) är medellivslängden 0,3 år längre och för männen (81,4 år) 0,4 år längre.

Av länets befolkning 2022 hade 25,2 procent utländsk bakgrund (utrikes födda samt inrikes födda vars båda föräldrar är utrikes födda). Genomsnittet för riket är 26,9 procent. Variationen mellan kommunerna i länet är stor, mellan 10,5 och 34,1 procent.

Prognos över befolkningsutvecklingen

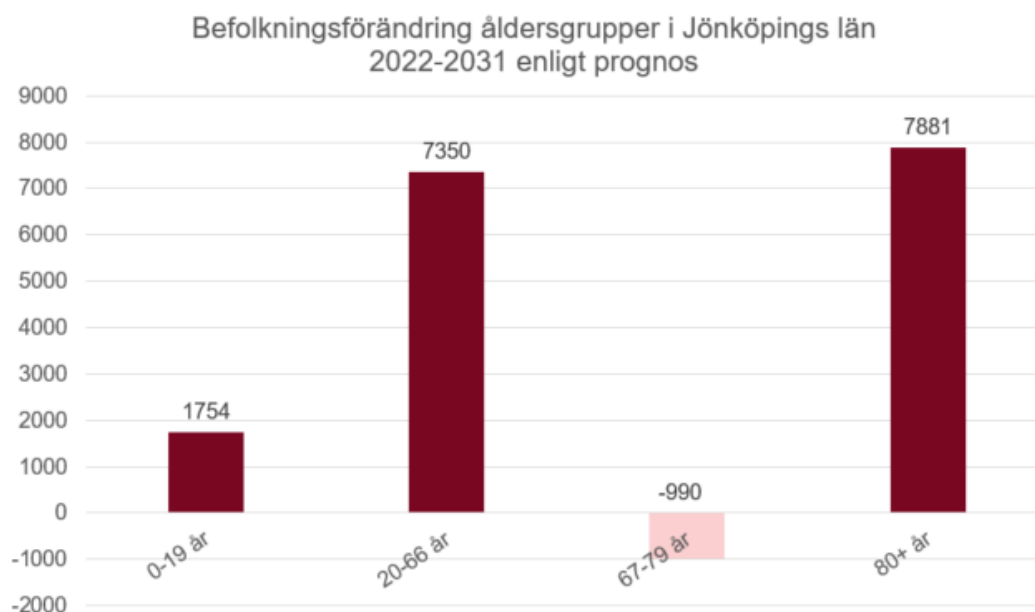
Den senaste bedömningen innebär att folkmängden ökar med ca 16 000 personer, från cirka 369 000 år 2022 till cirka 385 000 år 2031.

Prognosen för perioden (2031 jämfört med 2022) innebär att:

- Folkmängden ökar med cirka 16 000.
- Antalet barn/ungdomar i åldrarna 0–19 år ökar med 1 754.
- Antalet invånare i förvärvsarbetande åldrar (20–66 år) ökar med 7 350.
- Antalet yngre pensionärer (67–79 år) minskar med 990 och de äldre pensionärerna (80 år och äldre) ökar med 7 881.

Sammantaget ökar försörjningskvoten under perioden från 0,76 till 0,77. (Enligt SCB nya definition av arbetskraften, 20-66 år.)

Figur XX Befolkningsförändring utifrån åldersgrupper

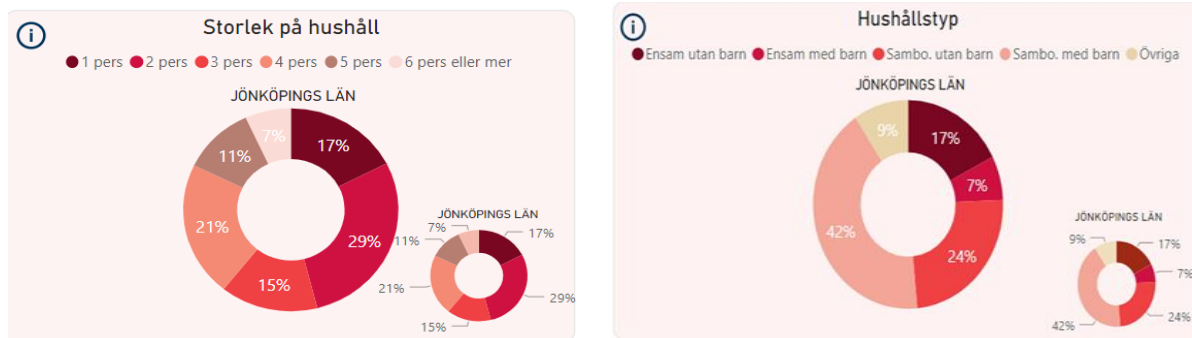

(Källa: Länet egna befolkningsprognos, Jönköping kommun våren 2022)

Hushåll

I Jönköpings län varierar hushållens storlek från en person till sex personer eller mer. Främst förekommande är hushåll med två personer, vilket står för 29 procent av alla hushåll. Av

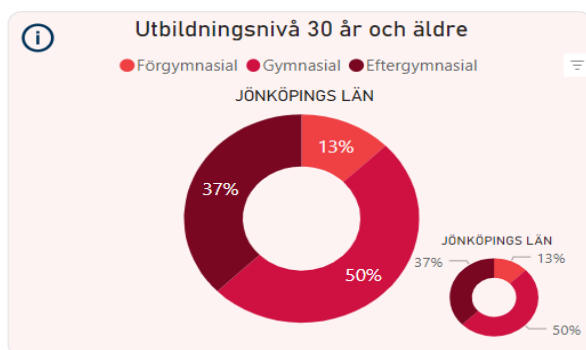
hushållstyperna är 42 procent sambo med barn vanligast.

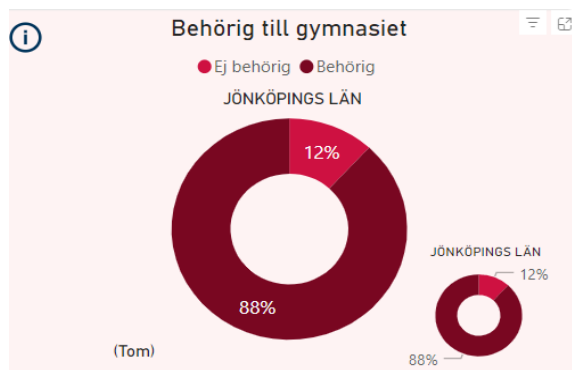
Utbildning

Jönköpings län har en lågutbildad arbetskraft jämfört med övriga landet. Det finns mycket som tyder på att den befintliga arbetskraftens kompetensnivå inte matchar näringslivets behov. En högre utbildningsnivå är en avgörande fråga, inte bara för att trygga en fortsatt god ekonomisk tillväxt, utan också för att behålla en låg arbetslöshet, god hälsa och förbättra länets attraktivitet. Historiskt sett så har, framför allt tillverkningsindustrin, själva löst sin kompetensförsörjning genom utbildning och upplärning på arbetsplatserna. Dagens högteknologiska och globala samhälle kräver däremot högre kunskapskrav vilket ökar efterfrågan på eftergymnasial kompetens.

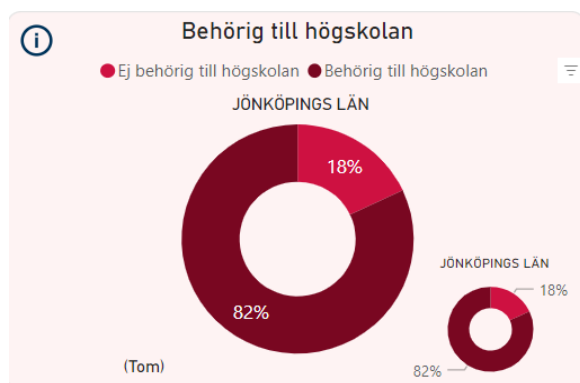
I åldersgruppen 30 år och äldre har 37 procent av länets befolkning eftergymnasial utbildning.

Andel elever skolår 9 som ej har behörighet till gymnasiet i Jönköpings län är 12 procent, vilket är något lägre än riket, speciellt bland pojkar. Det senaste året har andelen minskat bland både flickor och pojkar.

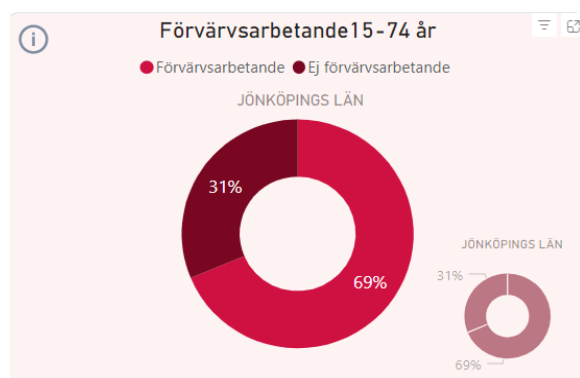

Andel elever med behörighet till högskolan i Jönköpings län är 82 procent.

Sysselsättning

I Jönköping län är 69 procent förvärvsarbetande i åldern 15-74 år, vilket är något högre än riket 67 procent.

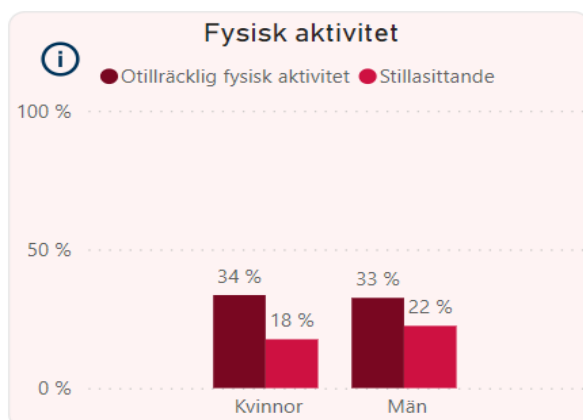

År 2022 var andelen öppet arbetslösa och personer i program med aktivitetsstöd i åldersgruppen 16-64 år lägre i länet (5,4 procent) än i riket (6,8 procent). Ungdomsarbetslösheten är också lägre i länet än i riket. I gruppen 18-24 år är siffran 6,7 procent i länet och 8,3 procent i riket. Arbetslösheten har minskat jämfört med föregående år.

Levnadsvanor

I Länsbarometern presenteras Jönköping läns befolknings levnadsvanor utifrån fysisk aktivitet, mat, alkohol och tobak. I jämförelse mellan kvinnor och män visar dessa parametrar att männen är till större andel stillasittande, har sämre matvanor, större intag av alkohol samt använder mer tobak. Utifrån utbildningsnivå visar dessa parametrar att de personer med lägre utbildningsnivå så som förgymnasial- och gymnasialutbildning har procentuellt högre andel otillräcklig fysisk aktivitet, sämre matvanor, högre intag av alkohol och tobak jämfört med de med eftergymnasial utbildning.

Nedan visas bilder på fysisk aktivitet utifrån kön och utbildningsnivå.

Hälsa

Region Jönköpings län arbetar aktivt för länsinvånarnas hälsa och livskvalitet, genom att främja hälsa och förebygga sjukdom och skador. Folkhälsoarbetet bygger på samverkan med olika samhällsaktörer, som länets kommuner, myndigheter, organisationer, näringsliv och civilsamhälle. Verksamheterna inom såväl hälso- och sjukvård som regional utveckling är viktiga i folkhälsoarbetet. Möjligheter till arbete och utbildning, samt tillgängliga fritids- och kultur-aktiviteter betyder mycket för invånarnas hälsa.

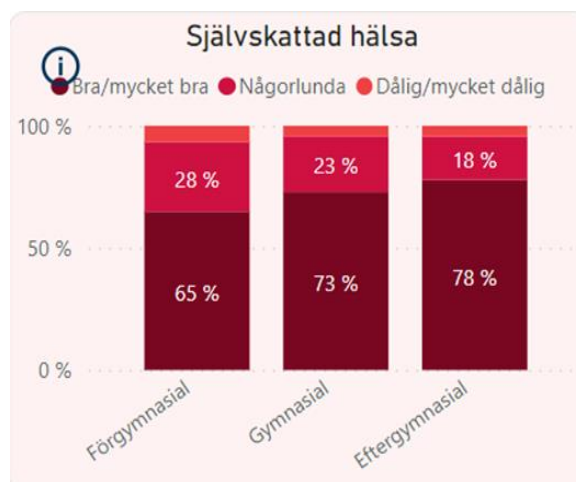
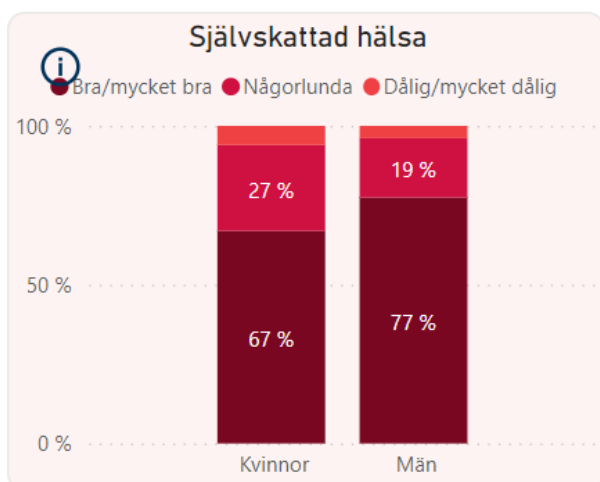
För att kunna planera och prioritera verksamheten i Region Jönköpings län och i länets kommuner behövs kunskap om hälsoläget. Invånarna i Jönköpings län mår generellt bra jämfört med riket. Medellivslängden för både män och kvinnor ligger sedan 20 år tillbaka något högre än i riket.

Det nationella folkhälsomålet är ”att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation”.

Kvinnor är mer sjukskrivna än män, där sjukskrivningen är mer omfattande i högre åldrar än yngre åldrar. Kvinnor 50 år och äldre är sjukskrivna i högst utsträckning. År 2022 var sjukskrivningstalen högre i länet än i riket i samtliga åldersgrupper, både bland män och kvinnor.

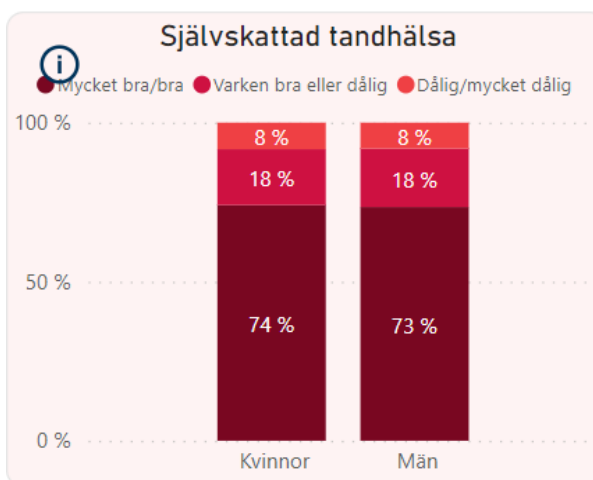
På frågan hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd svarar 72 procent av länet befolkning bra/mycket bra, 23 procent någorlunda och 5 procent dåligt/mycket dåligt.

Nedan visas svaren fördelat på kvinnor och män samt utbildningsnivå. En större andel av männen och de med eftergymnasial utbildning svarar att de mår bra/mycket bra jämfört med kvinnor och de med lägre utbildning.

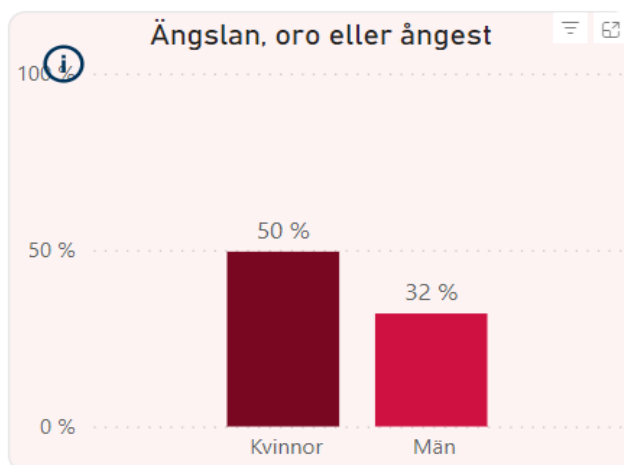
Munhälsa

På frågan hur tycker du din tandhälsa är svarar 74 procent av länet befolkning att den är mycket bra/bra. Svaren från kvinnor och män ligger ungefär på samma nivå 74 procent respektive 73 procent.

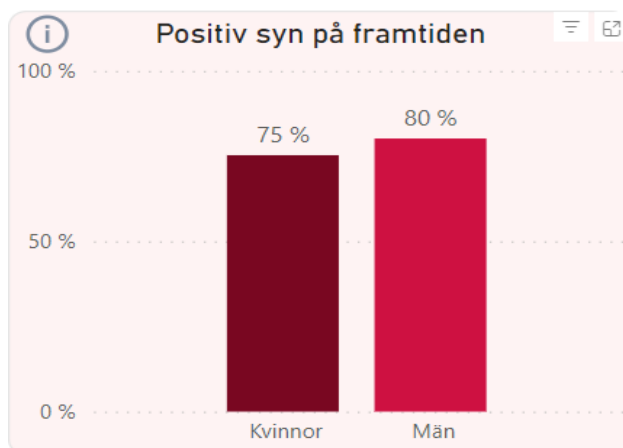
Psykisk ohälsa

I Jönköpings län svarar 71 procent av befolkningen att de har besvär av ängslan, oro eller ångest. Nedan visas svaren fördelat på andel kvinnor och män.

Trygghet

Andel personer som har positiv syn på framtiden i Jönköpings län är 78 procent. Av kvinnorna är det 75 procent som svarar att de har en positiv syn på framtiden och av männen 80 procent.

Jämlikhet och jämställdhet

Jämlikhet innebär också att alla människor har lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter, vilka omfattar samhället i sin helhet. I Jönköpings län uppmuntras och värdesätts mångfald och insatser behöver ske för att stärka mångfaldsarbetet i länet. Omotiverade skillnader ska utjämnas. I länets utveckling ska jämställdhet och likabehandling vara en självklarhet. För att lyckas med att stärka attraktionskraften, tillväxtpotentialen och sysselsättningen i hela länet ska allas potential tas till vara.

Region Jönköpings län ska vara en socialt hållbar organisation, med människors lika värde i centrum. Alla invånare ska erbjudas likvärdig vård och medborgarservice, utifrån sina rättigheter. Jämlikhet är ett tillstånd där alla människor har samma status, åtnjuter samma respekt och är lika mycket värda.

Att utgå från mänskliga rättigheter är både mål och medel för en jämlik verksamhet. I uppdraget att respektera, skydda, uppfylla och främja mänskliga rättigheter arbetar vi utifrån FN:s principer om icke-diskriminering och jämlikhet, deltagande och inkludering samt transparens och ansvar. Även FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030 ska implementeras i vårt arbete.

Att följa diskrimineringslagen är en viktig utgångspunkt för att uppnå jämlik verksamhet. I lagen anges både de sju diskrimineringsgrunderna, som riskerar att leda till missgynnande eller kränkning, och de sex diskrimineringsformerna. Diskriminering är förbjudet inom arbetslivet, utbildningsområdet

och olika samhällsområden, till exempel hälso- och sjukvård. Diskrimineringslagen innehåller även ytterligare en bestämmelse om förbud mot diskriminering när offentligt anställda möter allmänheten.

Målet för Sveriges jämställdhetspolitik är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Fler kvinnor ska ha förutsättningar att starta och driva företag. Fler kvinnor behöver också finnas i styrelser och ha möjlighet att bidra till innovation

Det finns också sex jämställdhetspolitiska delmål: en jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, jämställd utbildning, jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet, jämställd hälsa samt att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Region Jönköpings län har även antagit Council of European Municipalities and Regions deklARATION om jämställdhet mellan män och kvinnor (CEMR).

Region Jönköpings län arbetar även utifrån FN:s barnkonvention, som är svensk lag sedan 2020. Det övergripande målet för vårt barnrättsarbete är att barns och ungas mänskliga rättigheter ska beaktas. De ska bemötas med respekt, ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande. Förutsättningen är att kunskapen om barnets rättigheter hålls levande och utvecklas inom alla delar i vår verksamhet.

Sverige har antagit FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det innebär att alla som arbetar inom offentlig sektor har ett särskilt ansvar för att genomföra konventionen som innefattar fyra områden: principen om universell utformning, brister i tillgänglighet, individuellt stöd och individuella lösningar för individens självständighet samt att förebygga och motverka diskriminering.

De fem nationella minoriteternas rättigheter ska tillgodoses och skyddas, utifrån lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Sveriges fem nationella minoriteter är samer (även urfolk), tornedalingar, sverigefinnar, romer och judar. Region Jönköpings län ingår även i finskt förvaltningsområde, vilket innebär särskilt starka rättigheter för den sverigefinska minoriteten i länet.

Del av ett europeiskt sammanhang

Den regionala utvecklingen har ett direkt samband med europeisk nivå. Enligt förordning om regionalt tillväxtarbete ska det regionala utvecklingsarbetet bedrivas i syfte att uppfylla regionala mål och mål för EU:s sammanhållningspolitik. Den regionala utvecklingsstrategin är en förutsättning och ligger till grund för att utforma och ta del av EU:s strukturfonder. Som en del av EU har länet möjlighet att bidra till och dra nytta av europeiskt samarbete. På EU-nivå finns mål och strategier kring den dubbla omställningen (twin transition) med EU:s gröna giv och EU:s digitala agenda. Detta genomsyrar EU-program, initiativ och lagförslag vilka när de verkställs har påverkan på regional nivå. Omvärldsbevakning och proaktivt påverkansarbete på EU-arenan ökar möjligheten att bidra till och på sikt dra nytta av utvecklingen. Region Jönköpings län samarbetar med andra regioner genom sitt ägande i Småland Blekinge Halland South Sweden med gemensamt kontor i Bryssel. Region Jönköpings län är sedan 2010 värdorganisation för Europa Direkt vilket är EU-kommissionens informationsnätverk. Genom värdskapet ökar potentialen för att stärka kopplingen mellan regional och europeisk nivå på ett både övergripande och operativt sätt.

Det regionala utvecklingskapitalet

De medel som finns till förfogande för det regionala utvecklingsarbetet kommer, förutom från regional nivå, även från statlig och europeisk nivå. Enligt förordning om regionalt tillväxtarbete har Region Jönköpings län rätt att besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete så kallade 1.1-medel. Dessa regleras årligen genom regeringsbeslut av villkor för budgetåret inom utgiftsområde 19 regional utveckling. I beslutet framgår bemyndiganderam och anslag. Bemyndiganderamen fastställer den totala möjliga volymen av pågående utvecklingsprojekt och anslagsramen fastställer volymen medel som är möjlig att betala ut under året. Regeringsbeslut för år 2024 förväntas i december 2023. Förutom dessa medel, som tilldelas regional nivå för självständiga beslut utifrån den regionala utvecklingsstrategin, finns möjlighet att söka statliga medel genom utlysningar hos framförallt Tillväxtverket. Riktade utlysningar där enbart regionalt utvecklingsansvariga aktörer kan söka genomförs genom erbjudanden utifrån de förväntningar nationell nivå har på den regionala nivån.

En stor del av det regionala utvecklingskapitalet kommer från EU:s strukturfonder i form av Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF). I strukturfondssammanhang tillhör Jönköpings län tillsammans med Kalmar län, Kronobergs län och Gotlands län regionen Småland och Öarna (NUTS 2-nivå i EU:s regionindelning). Medel från ERUF och ESF tillfaller regional nivå utifrån geografisk tilldelning med regionala utvecklingsstrategier och EU-mål som utgångspunkter. För innevarande programperiod 2021-2027 har Småland och Öarna tilldelats 60,6 miljoner euro i ERUF och 40,3 miljoner euro i ESF. Initiativ inom strukturfonderna, ett samlat arbete i länet med tydliga prioriteringar samt samverkan med andra regioner öppnar också upp möjligheten för att söka andra så kallade "konkurrensutsatta medel" från EU.

Stad och land

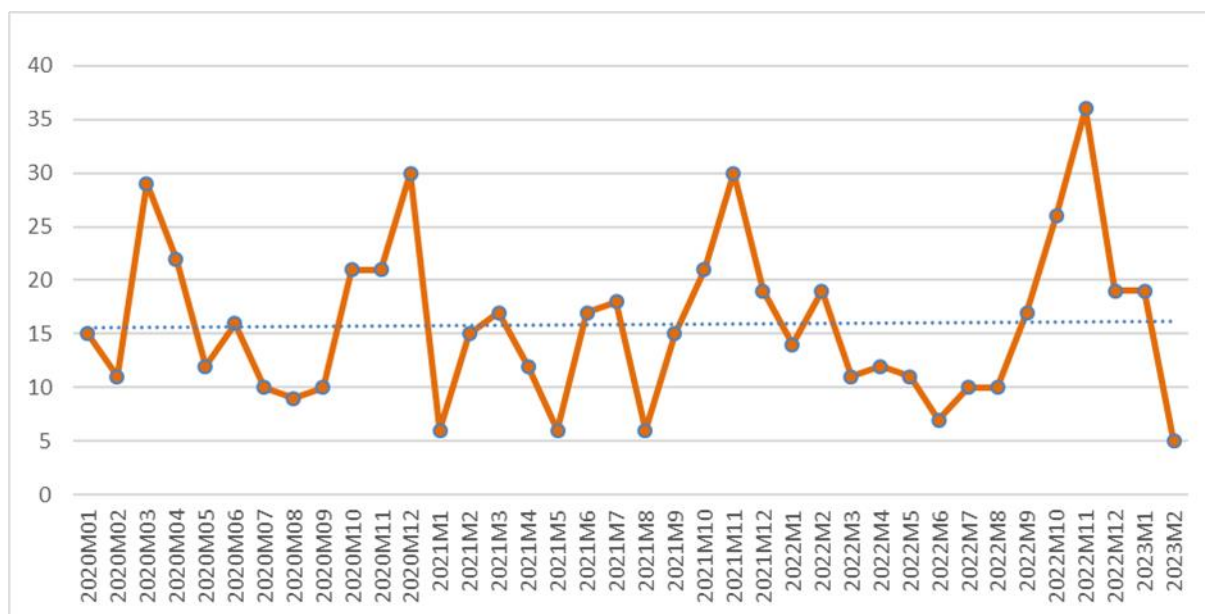
I den smarta staden skapar innovationer, digitalisering och miljö- och klimatteknik möjligheter att möta samhällets utmaningar på ett effektivt och hållbart sätt. Städerna behöver vara goda livsmiljöer för människor att leva i utan att för den skull slösa på jordens resurser. Hållbar utveckling är med andra ord en viktig utgångspunkt för smarta städer. Den pågående urbaniseringen innebär en växande miljöbelastning. Urbaniseringen och den demografiska utvecklingen kan skapa motsättningar mellan befolkningsgrupper och utmaningar kring frågor som hälsa och omsorg. Samtidigt finns det i städerna stora möjligheter att ta sig an utmaningarna på ett effektivt sätt – till exempel genom effektiva infrastrukturlösningar och genom att den byggda miljön kan användas på ett smart sätt och delas av många. Länet har stora möjligheter att gå före i en hållbar stadsutveckling, och det blir då viktigt att ta vara på innovationskraften och på de tekniska verktyg som idag finns tillgängliga.

Landsbygden har långsiktigt goda utvecklingsförutsättningar. De gröna näringarna har en avgörande betydelse för samhällets omställning till en bio- och miljöbaserad ekonomi. Landsbygden rymmer stora naturresurser och kulturvärden som erbjuder miljöer för attraktiva permanent- och deltidsboenden, friluftsliv och rekreation. Landsbygden är en värdefull tillgång med många utvecklingspotentialer. Landsbygdens sociala och ekonomiska utveckling bygger i högre grad än tätortens på ett samspel mellan privata, offentliga och ideella insatser. Insatser behöver göras för att utöka möjligheten till gröna jobb. Insatser behöver också göras för att ta tillvara, tillgängliggöra och utveckla värdefulla natur- och kulturmiljöer.

Näringsliv

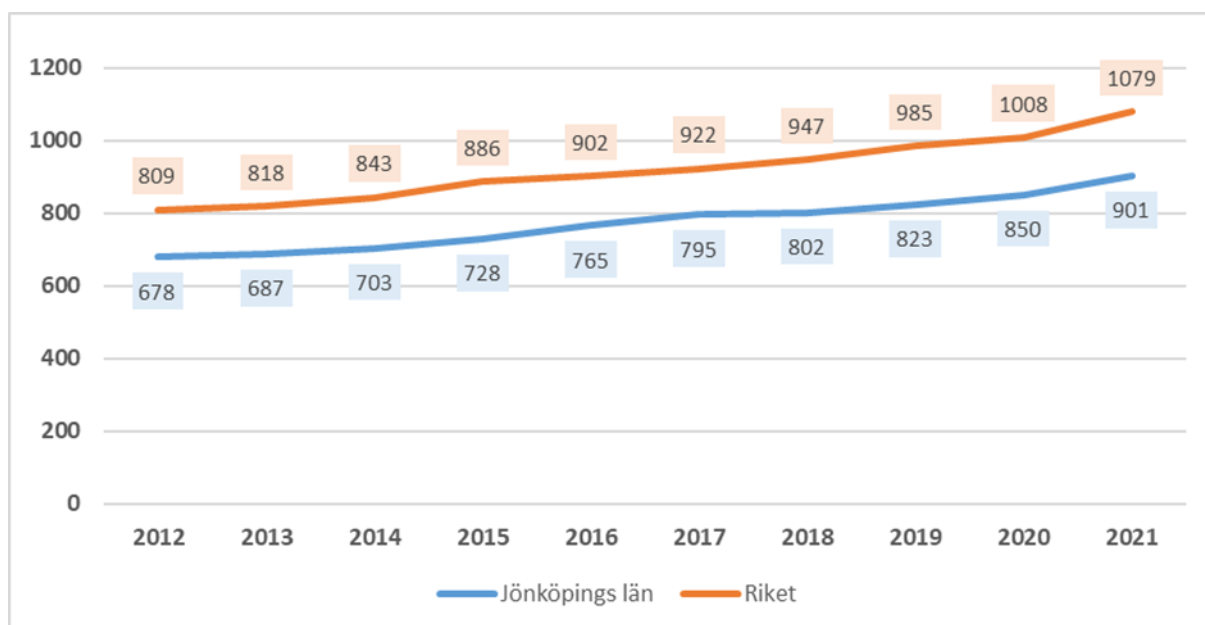
Arbetsmarknaden har de senaste åren präglats av stora omvälvande händelser. Från pandemin och dess effekter till följderna av pågående krig och oro i vår omvärld. Trots detta är arbetsmarknaden stark i Jönköpings län. Antalet varsel och konkurser ligger fortfarande på normala nivåer. Det finns dock oro kring hur utvecklingen i ekonomin kommer att påverka efterfrågan på varor och tjänster och i förlängningen arbetsgivarnas behov av arbetskraft. Konjunkturinstitutets barometerindikator för näringsliv och hushåll ligger för närvarande på väldigt låga nivåer.

Antal konkurser per månad i Jönköpings län januari 2020 - februari 2023

Tillväxten för länets näringsliv är god men bidraget till Sveriges BNP per sysselsatt är lägre än riket i stort. Det är en stor utmaning och för att bryta utvecklingen behövs ett aktivt arbete på flera områden. Länets näringsliv har relativt sett lågt kunskaps- och teknologinnehåll i produkter och tjänster, en låg digital transformationstakt, en lägre grad av hållbarhetsdriven näringslivsutveckling samt bedöms ligga lågt när det gäller jämställd regional tillväxt. Efter tre års minskning ökade löneskillnaden mellan män och kvinnor under 2021, detta trots att andelen kvinnor med längre eftergymnasial utbildning är nästan dubbelt så stor som för män. Dessa faktorer är samtidigt identifierade som avgörande för länets långsiktiga konkurrenskraft och fortsatta välfärd (figur X sidan X).

Tillväxt, Bruttoregionprodukt (BRP), 1 000 kr per sysselsatt, löpande priser

Integration är en förutsättning för att Jönköpings län ska kunna nå den tillväxt och utveckling som förutsätts i den regionala utvecklingsstrategin, men också en förutsättning för ett mer jämlikt och socialt inkluderande samhälle. Tillgång till utbildad arbetskraft är en nyckelfaktor för både näringsliv och offentlig sektor.

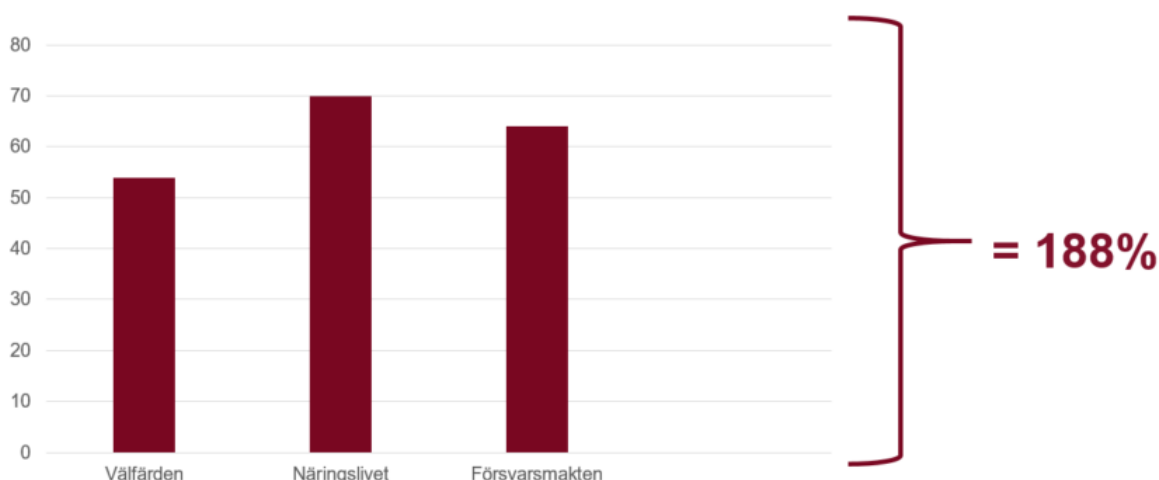
Arbetsmarknadens kompetensutmaning

Arbetsmarknadens kompetensbehov är en angelägen utmaning och avgörande för länets långsiktiga hållbara utveckling. Bristen på lämplig arbetskraft utgör det främsta tillväxthindret i länet. Både näringslivets företag och offentlig sektor har problem med jobbmatchningen eftersom det är svårt att rekrytera rätt kompetens. Olika analyser och undersökningar visar på denna kompetensproblematik. För att kunna hantera näringslivets och välfärdens utmaningar är förmågan att attrahera och rekrytera samt behålla och utveckla kompetenser helt avgörande. För att Jönköpings län ska fortsätta växa och utvecklas krävs arbetskraft med rätt kompetens. Att matcha arbetsmarknadens behov med tillgång till rätt kompetens är en av länets största utmaningar.

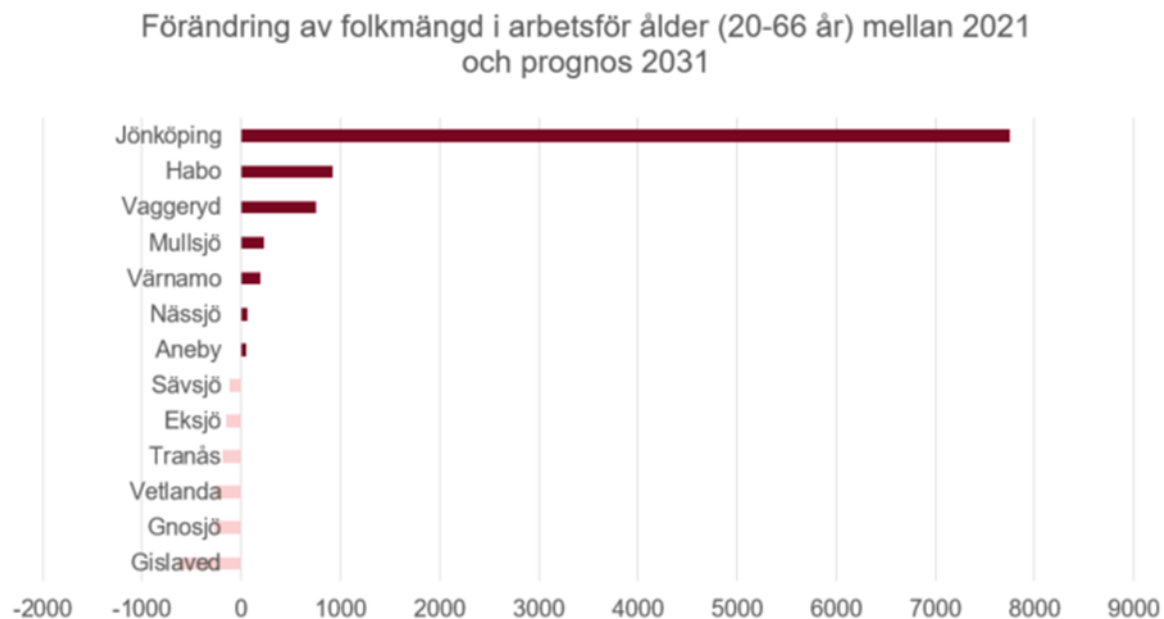
Länets arbetsgivare behöver kompetens på olika nivåer. För att kunna vara anställningsbar på arbetsmarknaden krävs idag i princip att man minst har en godkänd gymnasieexamen. Många gånger krävs det också någon form av eftergymnasiala studier för att kunna möta arbetsmarknadens behov av spetskompetens. Därför är det av största vikt att de som står utanför arbetsmarknaden och saknar en gymnasieutbildning ges möjligheter och förutsättningar att uppnå en godkänd gymnasieexamen. För de som står långt från arbetsmarknaden krävs det ofta studiemotiverande insatser samt vägledning till olika utbildningsmöjligheter via folkhögskolor och kommunal vuxenutbildning. Genom väl fungerande valideringsmöjligheter kan vägen till ett jobb förkortas betydligt. Till detta kommer att det är viktigt att undervisningen i svenska språket utvecklas, för det är oftast en nyckel till att utrikesfödda kommer in på arbetsmarknaden. De lokala överenskommelser som har slutits mellan Arbetsförmedlingen och länets kommuner är ytterligare bra initiativ att öka kompetensförsörjningen och minska arbetslösheten i länet.

En del av kompetensutmaningen är även utvecklingen av antal personer i arbetsför ålder. Idag arbetar 25 procent av de sysselsatta inom välfärden. Om allt är lika som idag, leder befolkningens utveckling till att behovet av anställda i välfärden (inklusive privata utförare) ökar med 91 000 personer under perioden 2021–2031. Det innebär att 54 procent av de tillkommande sysselsatta fram till 2031 skulle behöva välja att arbeta i välfärden. Dessutom spänner kompetensutmaningen över fler branscher och sektorer. Sysselsättningen i näringslivet beräknas öka med cirka 70 procent av den tillkommande arbetskraftsökningen enligt Svensk näringsliv. Den statliga satsningen på ett utbyggt försvar kräver enligt Försvarsmakten 108 000 fler anställda fram till 2030, vilket motsvarar cirka 64 procent av den ökade arbetskraften. Om dessa branschers behov slås ihop med välfärdens behov blir det 188 procent, vilket innebär att 88 procent av arbetskraft saknas.

Behov andel, av tillkommande sysselsatta

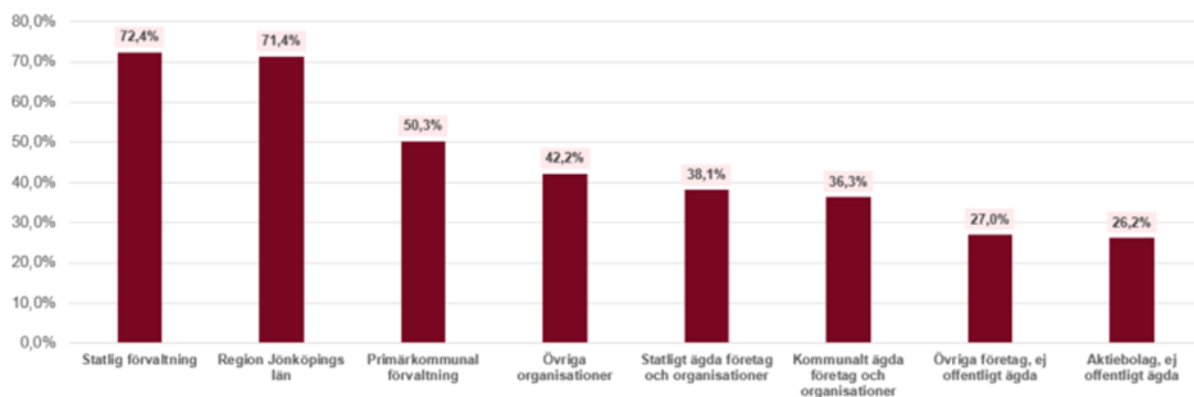

Antalet personer i arbetsför ålder ökar i bara 7 av 13 kommuner

Jönköpings län är i stort behov av fler högteknologiska tillverkningsföretag och kunskapsintensiva tjänsteföretag. För att nå detta mål krävs god tillgång på yrkehögskole- och högskoleutbildning. Det är därför viktigt att länets yrkehögskoleaktörer och Jönköpings University lyckas attrahera många studerande till sina utbildningar. Det är också centralt att alla dessa färdigutbildade stannar kvar i länet och erbjuds anställningar inom näringsliv och offentlig sektor.

Andel förvärvsarbetande med eftergymnasial utbildning i Jönköpings län

Länets kompetensförsörjning är således ett gemensamt problem för så gott som alla arbetsgivare i vår region. Det regionala arbetet innebär att tillsammans med relevanta aktörer samverka inom utbildningsplanering, validering och kompetensutveckling samt att öka samverkan mellan skola och arbetsliv.

Infrastruktur

Infrastrukturen i Jönköpings län är starkt präglad av att länet korsas av stora nationella transportleder. Inte minst gäller detta E4 samt Rv40, som årligen hanterar stora trafikvolym, men även den Rv26 är klassad som nationell väg och har stor betydelse för länets trafik. Motorvägarna har generellt sett god kapacitet men har nått sådan teknisk ålder att stora reinvesteringsbehov förestår. Detta kan komma att få stor påverkan på framkomligheten under tiden som vägarna renoveras. Där E4 passerar genom tätort

i Jönköping finns därtill utmaningar med bullerstörningar samt hur framtida behov av ökad kapacitet kan förenas med förtätad stadsbebyggelse. De främsta behoven för vägnätets utveckling i länet är kopplade till att förbättra tillgänglighet och trafiksäkerhet på länets större vägar, att skapa tryggare trafikmiljöer längs statliga vägar inne i länets mindre tätorter samt att bibehålla funktion på länets enskilda vägnät.

Även när det gäller järnvägar i Jönköpings län så korsas länet av flera tungt trafikerade sträckningar. Länet har ett omfattande järnvägsnät med stationer i samtliga kommuner. Södra stambanan, Jönköpingsbanan och Kust-till-kustbanan är elektrifierade och är viktiga för person- och godstrafik ur såväl ett internationellt som nationellt perspektiv. HNJ-banan, Vaggerydsbanan, Bockabanan och Vetlandabanan är oelektrifierade och har lägre standarder. Banorna har betydelse för regionala resor, godsterminalen i Torsvik samt kopplingar mot Stångådalsbanan samt hamnar i Oskarshamn och Halmstad. Där utmaningen för de långväga trafikstråken är svåra kapacitetsproblem är utmaningen för de lågtrafikerade banorna inom länet istället låg standard vilket försvårar att erbjuda attraktiv trafikering längs järnvägarna. Länets viktigaste stråk och noder för godstransporter på järnväg är Södra stambanan med kombiterminalerna Gamlarp (Nässjö) och Stockaryd (Sävsjö) samt Vaggerydsbanan med kombiterminalerna i Båramo (Skillingaryd), Torsvik och Ljungarum (Jönköping). Länets omlastningscentraler ger goda förutsättningar för intermodala transporter, vilket går i linje med regeringens mål om att flytta gods från lastbil järnväg och sjöfart.

Trafiken

Trafikutvecklingen efter pandemin har varit svår att förutse och påverkar de olika delarna av transportsystemet på olika sätt. Perioden efter pandemin har också kännetecknats av stora prishöjningar inom områden som har stark påverkan på transporter och infrastruktur. Inte minst gäller detta priset på olja. Under 2021 ökade priset på bensin med 23 procent och på diesel med 32 procent. Prisökningarna 2022 var mindre procentuellt sett, men fortfarande högre än på många år; +9 procent för bensin och +25 procent för diesel. Om man ser på det statliga vägnätet (som hanterar nästan 80 procent av all vägtrafik) så ligger trafiken 2022 marginellt över 2019 års nivå. På statligt vägnät ser vi alltså ingen trafikminskning under perioden med avsevärt högre bränslepriser, vilket avviker från vad som tidigare antagits kring priskänsligheten för drivmedel. Då vägtrafiken står för mer än 80 procent av det totala resandet kan detta komma att få stor påverkan under kommande år.

Elektrifieringen är en avgörande faktor för omställningen av vägtrafiken. Här går utvecklingen starkt framåt och under december 2022 nyregistrerades enligt fordonsstatistik 18 207 elbilar, vilket är det högsta antalet någonsin under en enskild månad. Detta trots komponentbrist, ekonomiskt bistra tider och slopad klimatbonus. Precis som för priset på olja har dock priset på el svängt kraftigt under fjolåret liksom tillgången på nya elbilar, vilket kan väntas på påverkan på hur försäljningen av elbilar utvecklas.

Som helhet minskade svenskarnas resor med 13 procent under pandemin, mars 2020–augusti 2021, jämfört med 2019, där resandet minskade mest under den andra pandemivågen, 25 procent. I relativa termer är det främst resor till skola som minskat, 26 procent, tillsammans med resor till arbete, 18 procent. Service- och inköpsresor har ökat med 15 procent, som en följd av att sådana ärenden tidigare utfördes som del av en huvudresa till eller från arbete eller skola. Antalet fritidsresor har minskat med 15 procent, vilket sannolikt har att göra med att många fritidsändamål har varit stängda eller omgärdade med restriktioner. Resor med besök hos ”nära och kära” har inte förändrats.

Det är framför allt regional kollektivtrafik, och långväga resor med alla färdmedel, som svarar för resandeminskningarna. Kollektivtrafiken har fått erfara en halverad efterfrågan, vilket har gjort att dess andel av huvudresorna minskat från 19 till 10 procent. Det är i huvudsak resandet i rusningstrafik som har minskat. Andelen cykelresor ökat med 3 procentenheter till 17 procent, och andelen resor som bilförare med 5 procentenheter till 43 procent.

Som en följd av minskade långväga resor, främst utlandsresor och inhemsk turism, minskade transportarbetet på svenskt territorium med 17 procent mellan 2019 och 2020. Bantrafiken minskade med 43 procent, luftfarten med 64 procent, och sjöfarten med 74 procent. Vägtransportarbetets andel ökade därmed från 78 till 88 procent. Inom vägtrafik har transportarbetet med cykel, moped och motorcykel gått emot trenden och ökat.

Flygtrafiken är den del av trafiken som påverkades allra mest påtagligt av pandemin. Efter pandemin

har dock återhämtningen gått avsevärt fortare än vad prognoserna förutspådde, med en uppgång i resandet med 126 procent under 2022. Den ekonomiska utvecklingen i samhället har traditionellt haft stor påverkan på flygresandets utveckling, men trots de många orostecknen kring ekonomin under 2022 är det svårt att se att detta skulle ha haft någon påverkan på flygtrafikens återhämtning.

Energiförsörjning

Oron i omvärlden har tillsammans med trycket i den gröna omställningen flyttat energifrågan högt upp på agendan i Sverige, men också i vårt län. Rysslands invasion av Ukraina har gett följdverkningar vilket påverkat den Europeiska energimarknaden. Samtidigt har olika utmaningar blivit påtagliga och uppstått i det nationella systemet. Tillsammans har detta gett höga priser och en överhängande risk för effektbrist i systemet.

Hushållen och företagen pressas hårt under de höga priserna och för företagen har det också funnits en stor oro för att kopplas bort från energisystemet. De verktyg som finns i det regionala utvecklingsuppdraget behöver möta de behov som finns i länet på både kort och medellång sikt. För att klara den gröna industriomställningen och elektrifieringen behöver tillgången på fossilfri energi att öka ordentligt.

För att nå visionen om att bli ett klimatsmart plusenergilän krävs att produktionen från förnybara energikällor är större än den mängd vi använder och att energikällorna är förnybara. Detta skapar plattformen för att vi i vårt län ska kunna bidra till det globala 1,5-gradersmålet.

Region Jönköpings län har i Klimat- och energistrategin förbundit sig att stödja åtgärder för att:

- Öka produktionen av el, värme och kyla från förnybara energikällor
- Främja den förnybara energiproduktionen

Länets förutsättningar för förnyelsebar energiproduktion är goda. Det finns goda möjligheter till en fortsatt utbyggnad av vindkraft, som på kort tid kan öka tillgången på billig energi. Det finns också goda förutsättningar för en fortsatt utbyggnad för produktion av solenergi. Omställningen av energiproduktionen till förnyelsebar energiproduktion ställer dock stora krav på infrastrukturen för kraftöverföring. Som det ser ut nu är infrastrukturen för kraftöverföring byggd på att koppla samman vatten- och kärnkraft med den befolkningsstruktur och näringslivsstruktur som gällde tidigare. Att hantera omställningen till förnyelsebar energiproduktion och samtidigt möta förändringarna inom näringsliv och befolkningsstruktur, samt hantera andra samhällsutmaningar såsom elektrifieringen av fordonsflottan och den tunga trafiken, innebär att utvecklingen av kraftnäten blir en central utmaning för omställningen av samhället. Det är viktigt att förmedla en rättvisande bild av framtidens behov till den nationella nivån - men det är lika viktigt att arbeta regionalt för att bygga ut och rusta det regionala energisystemet.

Tillgänglighet genom informations- och kommunikationsteknik

Den digitala utvecklingen är en stark drivkraft för regional utveckling. Behoven av digitala lösningar hos företag och offentlig sektor ökar och i takt med det ökar även invånarnas digitala behov. Digitaliseringen har god fart framåt i länet och utmaningarna finns framförallt i att det kan vara svårt att realisera nyttorna av de digitala lösningarna fullt ut. Den något långsamma utbyggnaden av bredband bromsar också möjligheterna till digitalisering hos både invånare och företag. Särskilt på landsbygden kvarstår fortfarande stora utmaningar för att nå både företag och hushåll med bredband.

Det finns även ett påtagligt riskperspektiv kopplat till digitaliseringen. Skulle el, mobiltelefoni och/eller internetuppkoppling slås ut som en konsekvens av klimathändelser, terroristhandlingar eller av en fiendlig makt skulle både samhället och varje enskild individ påverkas på många sätt. Digitaliseringen behöver därför å ena sidan drivas framåt för att stärka konkurrenskraft, lösa väldfärdsutmaningar, bidra till ett socialt sammanhållet samhälle samt att hela länet ska utvecklas. Samtidigt behöver å andra sidan länet utvecklas och byggas medvetet, med resiliens och redundans.

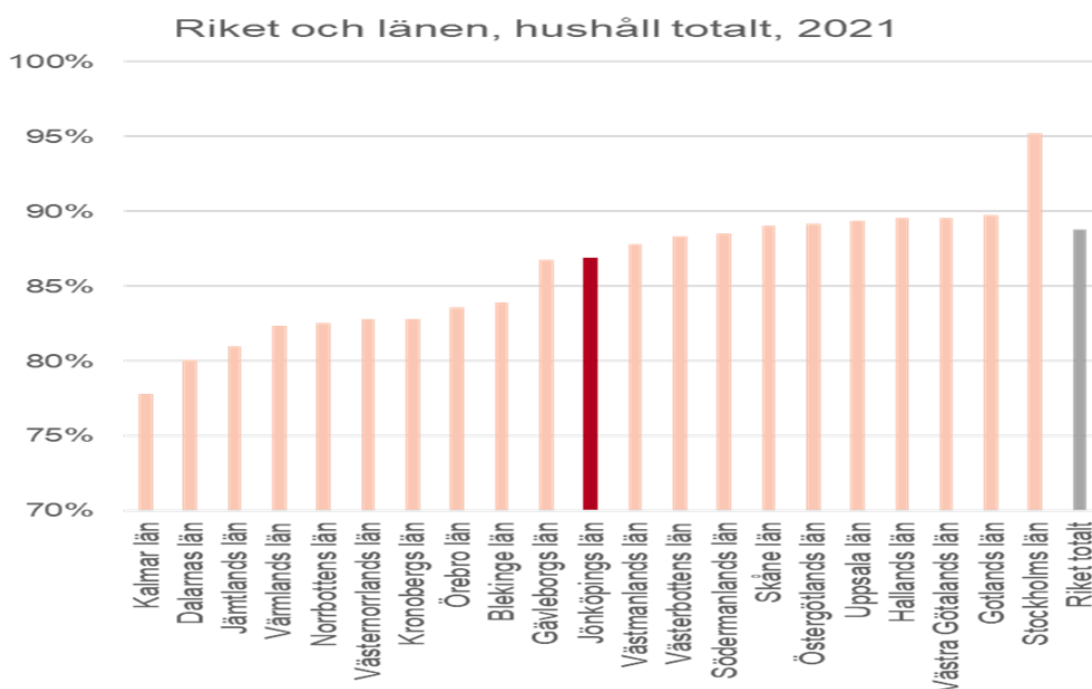
Digitaliseringen är en mycket viktig faktor för att vi ska klara omställningen till det hållbara samhället. Digital innovation kommer bli en viktig del av svaret på hur vi kan lösa t.ex. klimatutmaningen. Artificiell intelligens och robotar kommer att underlätta och ta över uppgifter som idag sköts av människor. Det kan lösa utmaningarna med arbetskraftsbrist och är en förutsättning för att de arbeten som bara kan skötas av människor kan bemannas i framtiden och för att lösa väldfärdsutmaningarna. Digitaliseringen bidrar också till möjligheten att bo och leva på landsbygden utan att välja bort

attraktiva arbeten eller kulturella och sociala upplevelser.

I ett allt mer digitaliserat samhälle är tillgången till digitala tjänster och bredband en fråga om demokrati och delaktighet. Var i länet invånarna bor ska inte avgöra hur god tillgängligheten till bredband är. Den digitala delaktigheten behöver också öka så att vi minskar risken för att grupper och individer lämnas utanför det digitala samhället. Företag och privatpersoner ska kunna verka och bo både på landsbygden och i staden eller stadsnära områden. En attraktiv boendemiljö måste erbjuda digital delaktighet och det ska alla invånare ha möjlighet till i Jönköpings län.

Tillgång till bredband är också en förutsättning för att samhället ska klara välfärdstjänsterna över tid och servicen till invånarna – inte minst på landsbygden. Då fler och fler viktiga samhällstjänster och funktioner erbjuds digitalt måste den digitala infrastrukturen vara robust och säker. Teknik används idag under dygnets alla timmar, överallt och nya tjänster tillkommer hela tiden.

Tillgång till fast bredband om minst 100 Mbit/s (faktisk hastighet)

God hushållning av resurser på såväl kort som lång sikt

Utgångspunkten för styrningen är Kommunallagens krav på god hushållning, både ur ett verksamhetsperspektiv (ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet) och ur ett finansiellt perspektiv (långsiktig och uthållig finansiering). God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att även i framtiden ge invånarna i Region Jönköpings län en god hälso- och sjukvård och regional utveckling.

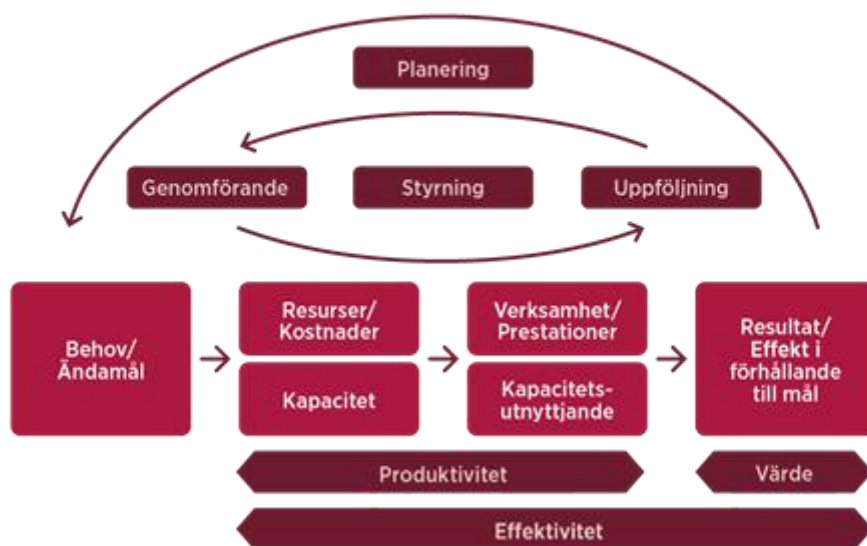
Verksamhetsmål inom hälso- och sjukvård och regional utveckling ska uppnås med lägsta möjliga resursinsats. För en bra styrprocess krävs att olika verksamhetsnivåers mål, resurstilldelning och resultat är tydliga, i såväl planering som genomförande och uppföljning. En ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet uppnås genom god måluppfyllelse där tjänsten producerats med en hög produktivitet. Kvalitet är Region Jönköpings läns strategi inom alla områden. Genom att prioritera, förbättra och effektivisera nuvarande verksamhet frigörs resurser och medel till utveckling för nya områden och åtaganden.

Finansiellt mål

Region Jönköpings län har en stark och stabil ekonomisk grund som skapats genom ett långsiktigt ansvarstagande. Kostnadsutvecklingen inom framförallt hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken kommer att ställa krav på finansiering och kostnadskontroll för en ekonomi i balans. Nya satsningar och reformer samt investeringar i verksamheten ska därför ske med långsiktig stabilitet i fokus. Varje generation bör bära kostnaderna för den service som den beslutar om och själv konsumerar. För att säkerställa en hälso- och sjukvård med god tillgänglighet och hög kvalitet krävs en fortsatt tydlig prioritering av välfärdens verksamheter. Det övergripande finansiella målet för god hushållning är att vi över tid ska finansiera investeringarna med egna medel.

Utgångspunkten är att Region Jönköpings läns verksamheter inte kostar mer än vad som kan finansieras genom skatteintäkter och statsbidrag. Region Jönköpings läns ekonomiska resultat ska vara på en nivå där såväl konjunktursvängningar, oförutsedda händelser (t ex pandemier eller andra särskilda händelser) och framtida åtaganden kan klaras. Det handlar om att klara pensionsåtaganden gentemot personalen, investering och finansiering i all verksamhet som Region Jönköpings län ansvarar för.

Figur 27 Styrprocess för ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet.

Det övergripande finansiella målet innebär att:

- Skatteintäkter och statsbidrag/kommunal utjämning ska räcka till verksamhetens nettokostnader och investeringsutgifter
- Finansiella intäkter från pensionsmedels- och rörelsekapitalförvaltningen ska täcka finansiella kostnader avseende pensionsskulden
- Det övergripande finansiella målet om egenfinansiering utvärderas över tidsperioden 2015–2025

Av skatteintäkter och statsbidrag/kommunal utjämning ska över tid verksamhetens nettokostnader utgöra 98 procent, finansnetto 0 procent och investeringsutgifter utöver avskrivningar utgöra 0–2 procent av skatteintäkter och statsbidrag/kommunal utjämning.

Inom den kommunala sektorn är den allmänna definitionen av egenfinansiering av investeringar att investeringsutgifterna ska täckas av årets resultat och avskrivningar. Den 1 januari 2019 förändrades den kommunala redovisningslagen så att finansiella tillgångar ska värderas till marknadsvärdet. Det innebär att orealiserade värdeuppgångar och värdenedgångar på finansiella tillgångar blir resultatpåverkande och resultat ett enskilt år kan vara högt alternativt lågt beroende på att orealiserade värdeförändringar påverkat resultatet. För att den förändrade redovisningsprincipen inte ska påverka

hur Region Jönköpings läns mål om egenfinansiering av investeringar bedöms är scenariot för perioden 2015–2025 beräknat utifrån resultatmättet verksamhetens resultat före finansnetto och avskrivningar. På så vis får finans-nettot ingen påverkan på det finansiella målet om egenfinansiering.

Pensionsskuld

Den 31 december 2022 uppgick Region Jönköpings läns pensionsåtagande till 9,9 miljarder kronor. Pensionsåtagandet regleras i huvudsak genom tre avtal: PA-KL, KAP-KL och AKAP-KR. Avkastningen på de samlade finansiella tillgångarna på 9,8 miljarder kronor (marknadsvärde 2022-12-31) beräknas över tid täcka kostnaden för att värdesäkra pensions-åtagandet. Risk finns dock att skulden ökar kraftigt framöver, genom justering av diskonteringsräntan, prisbasbelopp (inflation).

Den totala kostnaden för pensioner beräknades i budget för 2023 med flerårsplan 2024-2025 till 1 977 miljoner kronor för 2023, 1959 miljoner kronor för 2024 och 1235 miljoner kronor för 2025. Prognosen från december 2022 för pensionskostnaderna är 2007 miljoner kronor för 2023, 2261 miljoner kronor för 2024 och 958 miljoner för 2025. Det innebär ökade kostnader jämfört med budget 2023 med flerårsplan 2024-2025 med 302 miljoner kronor för 2024. Den prognostiserade ökningen av pensionskostnaden för 2024 påverkar verksamhetens nettokostnad med 59 miljoner kronor och de finansiella pensionskostnaderna med 243 miljoner kronor. (Detta stycke uppdateras när nya förutsättningar finns)

Finansiella förutsättningar

Region Jönköpings läns finansiella förutsättningar för att tillgodose medborgarnas behov beror i huvudsak på:

- Befolkningsutvecklingen i länet relaterad till ökningen i riket
- Samhällsekonomin utveckling och dess påverkan på skatteunderlag
- Statens transfereringar
- Avgiftsnivåer
- Skattesats

Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) bedömning av samhällsekonomin

SKR:s skatteunderlagsprognos bygger på antaganden om hur samhällsekonomin utvecklas de närmsta åren.

Månatlig statistik visar att svensk BNP föll i fjärde kvartalet 2022. Prognosen för helåret 2023 är att BNP blir 1 procent lägre än året innan. Hushållens konsumtion samt vikande bostadsinvesteringar är det som tydligast bidrar till produktionsminskningen.

I hög grad följer utvecklingen med svagare resursutnyttjande ränte- och inflationschocken 2022. I år blir KPIF-inflationen fortsatt hög, men den beräknas falla tillbaka, bland annat till följd av lägre energipriser. Ett högre ränteläge (jämfört med åren före 2022) är dock här för att stanna. Detta höjer KPI inflationen 2023. Korta marknadsräntor stiger ytterligare i år då centralbankernas styrräntor höjs. KPIF-inflationen beräknas mot slutet av 2023 ligga nära målet om 2 procent och inflationen 2024 (både KPI och KPIF) bedöms bli låg. Ett svagt konjunkturläge framöver kommer att dämpa inflationen. Någon snabb ”rekyll” mot starkare konjunktur kan knappast förväntas med anledning av att perioden av ovanligt hög inflation går över.

Prognos för BNP tillväxten för 2024 beräknas till 1,6 procent, för 2025 2,5 procent, medan BNP tillväxten antas bli något högre för 2026 och hamna på cirka 2,7 procent.

Svensk arbetsmarknad är ännu stark men vissa svaghetstecken kan skönjas. Ännu är detta en motkraft i konjunkturedgången men SKR räknar med att sysselsättningen börjar minska i år. Prognosen är att andelen arbetslösa stiger till 8,2 procent som årsgenomsnitt i år (7,5 procent 2022). Efter två år av lågkonjunktur (2023–2024) antas en återhämtning följa, där produktion och sysselsättning växer snabbt.

När ekonomin fortsätter att bromsa in under 2023 minskar även ökningstakten av skatteunderlaget och blir lägre än genomsnittet de tio senaste åren.

Den höga inflationen påverkar skatteunderlaget på olika sätt. Bland annat stiger pensionerna till följd av högre prisbasbelopp (främst garantipensionerna). Den stora effekten kommer dock genom att

skatteunderlagets köpkraft urholkas. De senaste tio åren har det reala skatteunderlaget ökat med 1,7 procent per år i genomsnitt. Under 2023–2026 ökar nu det reala skatteunderlaget med 1 procent i genomsnitt. 2023 står ut som ett mycket svagt år och det reala skatteunderlaget minskar med nästan 3 procent. Det är först 2025 som SKR:s prognos visar att det reala skatteunderlaget kommer att vara uppe på 2022 års nivå igen.

Generella statsbidrag och utjämning

Statens bidrag till landstingssektorn består främst av kommunalekonomiskutjämning och bidrag för läkemedelsförmånen. Syftet med kommunal utjämningssystemet är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla regioner för att kunna tillhandahålla likvärdig välfärd och service oberoende av länsinvånarnas inkomster, geografi, demografi eller socioekonomiska förhållanden. Systemet för kommunalekonomisk utjämning omfattar:

Inkomstutjämning som utjämnar för strukturella skillnader i skatteinkomster (staten garanterar skattekraft på 115 procent)

Kostnadsutjämning som utjämnar för strukturella behovs- och kostnadsskillnader, till följd av till exempel skillnader i demografi, geografi eller socioekonomiska förhållanden

En regleringspost som kan vara positiv eller negativ. Om regleringsposten är positiv eller negativ beror på storleken på anslaget och summan av övriga bidrag och avgifter i utjämningssystemet. Regleringsposten fördelas mellan kommunerna respektive regionerna med ett enhetligt belopp per invånare.

Statsbidrag för läkemedel

Genom överenskommelser mellan SKR och staten ersatts regionerna med ett särskilt statsbidrag för kostnaden för läkemedelsförmånerna.

En ny behovsmodell för läkemedel infördes 2021. Variablerna i behovsmodellen är desamma som i den reviderade behovsmodellen för hälso- och sjukvården i kostnadsutjämningssystemet. Behovsmodellen för läkemedel syftar till att fördela statsbidraget till regionerna efter bedömt behov och inte efter faktisk förbrukning. Som en del i behovs-modellen ingår också att, genom en solidarisk finansiering mellan regionerna, ta hänsyn till en mycket ojämn fördelning av patienter mellan regionerna med en viss sjukdom som kräver kostsam läkemedelsbehandling. Behovsmodellen baseras på förbrukningen av läkemedel i olika åldrar, men dessutom tas hänsyn till att behovet skiljer sig åt med hänsyn till socioekonomiska förhållanden som utbildningsnivå, inkomst och hushållstyp. Region Jönköpings läns bidrag för läkemedel beräknas för 2024 uppgå till XX miljoner kronor.

Riktade statsbidrag

Hälso- och sjukvården

Utöver generella statsbidrag förekommer ett flertal riktade statsbidrag. De riktade statsbidragen inom hälso- och sjukvård är i de flesta fall knutna till en nationell överenskommelse som tecknas mellan staten och SKR. Dessa överenskommelser fokuserar på identifierade områden som är viktiga för utvecklingen av den samlade hälso- och sjukvården i Sverige. Samarbetet mellan SKR och regeringen sker inom områden som båda parter har identifierat som särskilt viktiga för den fortsatta utvecklingen av hälsa, vård och omsorg i kommuner och regioner. Varje överenskommelse beslutas separat av regeringen, oftast i december för det kommande året. I överenskommelserna, som kan vara ett- eller fleråriga, regleras insatser regionerna behöver utföra för att erhålla statsbidragen samt hur insatserna ska återredovisas. Bedömningen av förväntade intäkter för riktade statsbidrag år 2024 är XX miljoner kronor för Region Jönköpings län.

Statsbidragen budgeteras centralt och finansierar permanenta förstärkningar verksamheten, för långsiktighet och för att utveckla verksamheten utifrån intentionerna i överenskommelserna.

Regional utveckling

Inom den kommunalekonomiska utjämningen ingår sedan 2022 en post för att regionerna inom ramen för sitt tillväxtarbete ska fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet. I uppgiften ska det även ingå att tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt.

Region Jönköpings län erhåller även statsbidrag för förvaltningskostnader för uppgifter om regionalt utvecklingsansvar. Detta statsbidrag fördelas inom ramen för Regeringens beslut av anslag för regionala utvecklingsåtgärder. Den stora delen av detta hanteras genom Tillväxtverket, se avsnittet "Det regionala utvecklingskapitalet" sid XX

Statsbidrag ansöks och erhålls också till kultur inom ramen för kultursamverkansmodellen och genom särskilda beslut samt till utbildningsområdet för de delar som är statsbidragsberättigade för respektive skolform.

Regionskatten

Region Jönköpings läns utdebitering 2023 är 11,76 kronor. Om hänsyn tas till regionernas olika kostnadsansvar för hemsjukvård, kollektivtrafik, färdtjänst med mera (den så kallade justerade skattesatsen), var den 2022 för Region Jönköpings län 11,58 kronor, vilket är något lägre än genomsnittet för riket.

En viktig förutsättning för fortsatt god samhällsekonomisk tillväxt är att skatten hålls på en lång-siktigt hållbar nivå.

Tabell 4 Genomförda skatteförändringar sedan 2011

År	Förändring	Kronor	Skattesats
2019	Höjd utdebitering	0,50	11,76
2015	"Skatteväxling" region med mera	0,05	11,26
2014	Skatteväxling av färdtjänst	0,15	11,21
	Höjd utdebitering	0,40	
2013	Skatteväxling av hemsjukvård	0,34	10,66
2012	Skatteväxling av trafik	0,33	11,00
2011			10,67

Finansiella intäkter/kostnader

Årsavkastningen för de finansiella tillgångarna åren 2023–2025 beräknas uppgå till cirka 4,75 procent, vilket motsvarar cirka 500 miljoner kronor per år. Pensionsskulden vid 2022 års utgång beräknas uppgå till 9,9 miljarder kronor och beräknas öka till 12,0 miljarder kronor 2025. Kostnaden för värdesäkring av pensionsskulden beräknas 2022 till 243 miljoner kronor, 2023 912 miljoner kronor, 2024 758 miljoner kronor och för år 2025 417 miljoner kronor.

Finansiell bedömning 2023–2025

För en långsiktig och finansiell hållbar utveckling är Region Jönköpings läns finansiella målsättning att över tid uppnå ett finansiellt resultat som ger förutsättning för egenfinansiering av investeringar. Föreliggande resultatbedömning och bedömning kring möjlighet av egenfinansiering av investeringar baseras på följande förutsättningar:

- Verksamhetens nettokostnad för 2023–2025 är en uppräkningsbudget utifrån av SKR bedömda pris- och löneförändring
- Skatteintäkter och kommunal utjämning/statsbidrag utifrån SKR:s bedömning augusti 2022
- Oförändrad skattesats 2023 (11,76)

- *Utgiftsramar för 2023–2025 har utökats vilket redovisas i tabell 5 och 6, sidan 31-32*

Resultat

I kommunallagen anges att kommuner och regioner ska upprätta en budget så att intäkterna överstiger kostnaderna. Undantag får göras om det finns synnerliga skäl. Med synnerliga skäl avses enligt förarbetena till kommunallagen fall då ett från-gående av kravet att återställa det negativa balanskravsresultatet är mycket väl motiverat. Ett grundläggande krav är dock att de åtgärderna som vidtas är förenliga med god ekonomisk hushållning. Enligt förarbetena till kommunallagen om möjligheten att underbalansera budget endast användas för enstaka år och med stor restriktivitet. En stark finansiell ställning medger enligt förarbetena till kommunallagen möjligheten att återberopa synnerliga skäl.

Region Jönköpings län budgeterar ett negativt resultat såväl 2023 som 2024, men 2025 budgeteras ett positivt resultat. År 2023 är det budgeterade resultatet minus 356 miljoner kronor. Region Jönköpings län har en stark finansiell ställning med en soliditet 1) inklusive pensionsåtagande per 2022-08-31 på 28,2 %. Detta har uppnåtts genom hushållning av resurser dels för att klara framtida åtaganden och även konjunktursvängningar. Det övergripande ekonomiska målet för god hushållning, att Region Jönköpings län över tid ska finansiera investeringar med egna medel uppnås för perioden 2015-2025 med en marginal på 1 691 miljoner kronor. Det negativa resultatet beror på tillfälligt ökade pensionskostnader föranlett av pensionsskuldens uppräknings utifrån prisbas-beloppet som i sin tur styrs av inflationen. Underskottet regleras mot eget kapital genom att återberopa synnerliga skäl i kommunallagen att inte återställa negativt resultat.

Investeringar

Behov av investeringar i lokaler, utrustning och IT uppkommer av olika skäl. Huvuddelen av Region Jönköpings läns investeringar i utrustning avser återinvesteringar för att upprätthålla befintlig kapacitet i verksamheten. Med den tekniska utveckling som sker medför ofta återinvestering i utrustning även nya funktionaliteter, och det kan innebära att den nya utrustningen kräver ombyggnation eller annan anpassning av lokaler för att kunna installeras. Andra skäl till investeringsbehov är arbetsmiljökrav eller förändrade arbetsätt.

Vid prioritering av vilka investeringar som ska genomföras inom hälso- och sjukvården, ska alltid prövning göras om åtgärden stödjer förflyttningen till nära vård. Detta gäller såväl lokaler som utrustning och IT. Hur investeringen påverkar kommande driftkostnader är en viktig aspekt i prioriteringen och tydliggörs inför beslut.

Erfarenheten visar att utfallet av investeringarna sällan når upp till målen i budget och flerårsplan. Bedömningen är att det är realistiskt att investeringarna uppgår till xx procent av den beräknade investeringskalkylen för perioden 2023-2025. Egenfinansiering av investeringar under perioden 2015–2025 redovisas i tabell x sidan xx.

De investeringar som avser köp av tåg som tidigare leasats (2019) samt byggnation av tågdepå (2021, 2022, 2023) hanteras utanför målet om egenfinansiering. Målet om egenfinansiering nås inom egenfinansieringsperioden 2015–2025. Inom ramen för egenfinansiering ingår även med-finansiering av järnvägsförbindelsen Y:et, beslutat i fullmäktige 2017. När genomförandeavtal tecknas kommer överenskommet belopp belasta resultatet.

Finansiell utblick mot 2030

De senaste tjugo åren har det varit en förhållandevis god balans i den demografiska utvecklingen. De åldersgrupper som är i arbete och därmed bidrar till finansiering av välfärden har vuxit i ungefär samma takt som de behov som den demografiska utvecklingen har gett. Trots det har välfärdssektorn haft stora utmaningar att klara en verksamhet och ekonomi i balans. Region Jönköpings län har sedan början av 2000-talet varje år ökat kostnadsmassan utöver pris- och löneökningar, det vill säga en volymökning.

Den demografiska utvecklingen de kommande 20 åren kommer däremot att innebära en mycket stor utmaning för välfärdssektorn i hela Sverige. Enligt befolkningsprognosen kommer Jönköpings län att ha cirka 385 000 invånare år 2031, en ökning med nästan 16 000 invånare.

Det som kommer att utmana välfärdssektorn är att antalet barn, unga och äldre totalt sett är de åldersgrupper som ökar mest. Åldersgrupperna enligt SCB nya definition av arbetskraft 20–66 år, ökar också men inte lika mycket.

Staten, kommuner och regioner påverkas på olika sätt av den demografiska utvecklingen fram till 2030. En långtidsprognos har tagits fram för att konkretisera hur Region Jönköpings läns verksamhet och därmed intäkter och kostnader påverkas. Nettokostnadsprognosen är beräknad utifrån befolkningsprognosen med verksamhetskostnader utifrån hur dagens invånare konsumerar Region Jönköpings läns tjänster beroende på ålder och kön. Detta ger en framskrivning av netto-kostnaderna utifrån att all verksamhet bedrivs och konsumeras på samma sätt som idag, det vill säga demografiutvecklingen får fullt genomslag. Även för prognosen över skatteintäkter och statsbidrag ligger befolkningsprognosen som bas för hur skatteintäkter med mera utvecklas under perioden. Utöver detta har en del schablonmässiga bedömningar gjorts för att skapa en komplett kalkyl.

Långtidsprognosen visar tydligt att Region Jönköpings län inte kan låta nettokostnadsutvecklingen följa den demografiska utvecklingen och fortsätta att öka i volym. Det kommer att behövas en omställning i verksamheten som gör att Region Jönköpings län klarar att leverera verksamhet inom hälso- och sjukvård och regional utveckling till ett större invånarantal.

En av inriktningarna för att klara utmaningen är att göra en omställning från specialiserad vård till primärvård och därifrån till att mera stödja invånarna i hälsofrämjande insatser och fortsatt arbete för en bättre hälsa hos invånarna minska behoven av hälso- och sjukvård. Arbetet med den regionala utvecklingen är av stor betydelse för att säkra tillgång till arbetskraft och en god tillväxt i länets skatteunderlag.

Hela välfärdssektorn står inför samma utmaning och faktorer som också kommer att bidra till lösningar är sannolikt verksamhetsutveckling genom digitalisering, ett längre arbetsliv och invandring.

Gemensamt för Region Jönköpings län

Region Jönköpings län verkar inom områden som är avgörande för människors liv och hälsa, men också inom områden som ger länet förutsättningar för tillväxt och utveckling. Sambanden mellan dessa områden är starka. Stöd- och servicefunktioners övergripande uppdrag är att stödja verksamheterna utifrån deras behov och bidra till utveckling och kostnadseffektiv verksamhet. Stödfunktionerna ska i nära dialog med verksamheterna, ständigt utvecklas och arbeta med ständiga förbättringar i syfte att bidra till en alltmer hållbar verksamhet. Region Jönköpings län behöver ständigt attrahera och rekrytera nya medarbetare för att våra verksamheter ska kunna utföra sina uppdrag. En välfungerande rekryteringsprocess och ett bra bemötande av alla arbetssökande är en viktig del i strategin för att bygga arbetsgivarvarumärket.

Region Jönköpings Län bär ett stort ansvar att hantera demografiska förändringar och tillskapandet av en hållbar tillväxt. De långsiktiga samhällsförändringarna kräver god planering och fortlöpande samverkan med många aktörer för att livets alla nödvändigheter ska finnas tillgängliga i hela Jönköpings län, från Tranås i norr till Värnamo i söder och från Gislaved i väster till Mariannelund i öster. Invånarna ska kunna lita på att regionens hälso- och sjukvård, infrastruktur, kultur och näringsliv är tillgängliga och främjas i förebyggande syfte.

Sverigedemokraterna lägger inget egenvärde i vem som driver sjukvården och vi låser oss inte fast vid vänster- eller höger ideologiska tillvägagångssätt. Vår ledstjärna är bästa möjliga vård per krona, oavsett om vården drivs i offentlig eller privat regi. Differentierade lösningar behövs då förutsättningarna kan skilja sig stort mellan stad och landsbygd, därför är det i vår region särskilt viktigt att vara transparent i utvecklingsfrågor.

En betydande del av regionens ekonomi kopplar till hälso- och sjukvårdsuppdraget varför också denna del får anses vara den mest betydande kostnadsposten att förvalta.

Det är vår absoluta uppfattning att när prioriteringar måste göras är det framför allt kvaliteten och tillgängligheten inom hälso- och sjukvården samt bevarandet av kulturarvet som främst ska värnas och sättas i fokus.

Not.

Sverigedemokraternas budgettext är skriven med blå text.

En global region

Utgångspunkten för den regionala utvecklingsstrategin är Agenda 2030 med de 17 globala målen för hållbar utveckling. Målen är integrerade i strategin och ska vara vägledande för en utveckling i riktning åt ökad ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. En global region är en av sex strategier i den regionala utvecklingsstrategin. Tillsammans med strategin hållbar region är global region horisontell vilket innebär att samtliga insatser i den regionala utvecklingsstrategin måste förhålla sig till och har möjlighet att hämta kraft i dessa.

Länets strategiska läge, den internationellt profilerade högskolan och den ökande globaliseringen skapar förutsättningar för länet att bli en långsiktig hållbar och innovativ tillväxtregion. En förutsättning för länets långsiktigt hållbara utveckling är att länets företag erövrar och blir en del av de globala värdekedjorna. Insatser behöver därför kontinuerligt göras för att stödja företagets internationalisering- och exportambitioner. Globaliseringen ger även möjlighet till kunskaps- och kompetensinflenser samt ökar möjligheten för internationella företags direktinvesteringar och nyetableringar i länet. Den regionala nivån och dess utveckling har ett direkt samband med europeisk nivå. Enligt förordning om regionalt tillväxtarbete ska det regionala utvecklingsarbetet bedrivas i syfte att uppfylla regionala mål och mål för EU:s sammanhållningspolitik. Som en del av EU har länet möjlighet att bidra till och dra nytta av europeiskt samarbete. På EU-nivå finns mål och strategier kring den dubbla omställningen (twin transition) med EU:s gröna giv och EU:s digitala agenda. Detta genomsyrar EU-program, initiativ och lagförslag vilka när de verkställs har påverkan på regional nivå. Omvärldsbevakning och proaktivt påverkansarbete på EU-arenan ökar möjligheten att bidra till och på sikt dra nytta av utvecklingen. 2035 är Jönköpings län ett internationellt konkurrenskraftigt län.

I Region Jönköpings läns budget och flerårsplan fastställs vilka delstrategier inom strategin för global region som ska prioriteras.

Utveckla EU och övriga världen i en mer hållbar riktning.

Globaliseringen påverkar hur kultur, livsåskådningar och värderingar formas. Genom att aktivt delta i globaliseringen och den internationella konkurrensen kan länet skapa nya relationer med andra människor, med andra platser och med andra länder. Genom samverkan kan länet också påverka andra i en mer hållbar och fredlig inriktning utifrån perspektiven i de globala målen. Inriktningen är att Region Jönköpings läns ska bidra till hållbarhet med utgångspunkt i den regionala utvecklingsstrategin och med koppling till EU:s mål och strategier samt till Agenda 2030.

Utveckla förmågan att dra nytta av de resurser som EU erbjuder

När beroendet av omvärlden ökar och en del av de politiska besluten fattas på europeisk nivå blir det internationella arbetet en förutsättning för att skapa en långsiktig regional utveckling. Detta är bakgrunden till Region Jönköpings läns internationella policy. Den internationella policyn slår fast att Region Jönköpings läns internationella arbete ska främja den regionala utvecklingen och främja Region Jönköpings läns olika verksamheter. Region Jönköpings län är genom sina kunskaper och nätverk en resurs för länet vad gäller EU-finansiering och projektstöd.

Ett internationellt fokus är nödvändigt och ökar potentialen för utveckling inom samtliga områden i den regionala utvecklingsstrategin. Förutom att det internationella arbetet genomförs som ett eget område inom utvecklingsstrategin ska det därför dessutom integreras tvärsektorielt inom andra områden. Inriktningen är att det regionala utvecklingsarbetet ska ha ett tydligt EU-perspektiv för att skapa ytterligare utvecklingspotential i samtliga områden i den regionala utvecklingsstrategin.

Arbeta proaktivt med omvärldsanalys

Inriktningen är att påverkan på EU-arenan ska ske utifrån omvärldsbevakning med utgångspunkt i den regionala utvecklingsstrategin och dess koppling till EU:s långsiktiga mål och strategier.

Jämlik verksamhet

Mänskliga rättigheter är både mål och medel för en bra och jämlik verksamhet. I vårt dagliga arbete utgår vi från de sex rättighetsprinciperna – icke-diskriminering och jämlikhet, deltagande och inkludering samt transparens och ansvar – för att säkra det rättighetsbaserade arbetet.

För att kunna bedriva en jämlik verksamhet utan diskriminering behöver vi vara medvetna om hur normer påverkar oss och vilka normer som kan riskera att leda till ett begränsande och diskriminerande förhållningssätt. Ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv ska finnas med i beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av olika processer. Genom att arbeta med integrering av dessa perspektiv säkrar vi att jämställdhetsarbetet blir en del av det ordinarie arbetet.

I Region Jönköpings läns arbete med hbtqi-personers rättigheter ingår att ingen ska uppleva sig kränkt eller missförstådd på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet/könsuttryck i mötet med vården eller andra verksamheter. Alla ska känna sig välkomna att arbeta inom Region Jönköpings län, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet/könsuttryck.

Region Jönköpings län har antagit mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter, i enlighet med lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Tillgänglighet är ett prioriterat utvecklingsområde för Region Jönköpings läns arbete med jämlik verksamhet, utifrån lagkrav i diskrimineringslagen och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Kunskap om barn och ungas rättigheter ska hållas levande och utvecklas inom alla delar i Region Jönköpings län. Genom ett årligt barnbokslut ges alla verksamheter möjlighet att på ett övergripande sätt redovisa barnrättsarbetet inom den egna verksamheten. Syftet är att säkerställa barnperspektivet inom Region Jönköpings län.

Region Jönköpings län ska aktivt stötta jämställdhets- och demokratiarbetet inom ideell sektor/civilsamhället, samtidigt som ekonomiskt stöd till verksamheter tydligt ska följas upp. Företag eller institutioner som utövar sin verksamhet på uppdrag av Region Jönköpings län ska arbeta för jämställdhet och jämlikhet på sin arbetsplats.

Bäst i Sverige på att ta tillvara på digitaliseringens möjligheter

Region Jönköpings län arbetar ständigt med utveckling av arbetssätt för att möta framtidens behov. Vi följer invånaren i varje steg i kontakterna med Region Jönköpings län som patient, resenär, besökare eller samverkanspartner. Genom utveckling av arbetssätt och tjänster underlättar vi för invånarens möjlighet att kommunicera, interagera, konsumera och påverka och ta del av Region Jönköpings läns erbjudande.

Vi uppmuntrar våra medarbetare att utmana det traditionella och identifiera nya behov och lösningar. Genom delaktighet i arbetslaget och ett system som möjliggör utveckling skapar vi förutsättningar för förändrade beteenden som leder till förbättrade arbetssätt och en arbetsplats där utmaningarna är enklare att lösa.

Med kvalitet som strategi leder vi utveckling av processer för att nå verksamhetens mål, nöjda kunder samt säkerställa en god arbetsmiljö för våra medarbetare. Vi är lyhörda för invånarens behov i dag och är en aktör som driver samhällsutveckling för framtiden hållbart och resurseffektivt. All utveckling och förändrade arbetssätt ska alltid ses utifrån vilket behov som ska tillgodoses eller vilken utmaning som behöver lösas. För att nå effekt av ett förändrat arbetssätt krävs samtidigt att ett mindre värdeskapande arbetssätt fasas ut. Syftet med förändringen måste vara tydligt för att säkerställa att förändringen leder till förbättring.

Region Jönköpings län är en del av det digitala samhället och digitala verktyg och processer är en väg att nyttja resurser optimalt. Region Jönköpings län har under många år uttalat målsättningen att bli bäst i Sverige på att ta tillvara på digitaliseringens möjligheter. Det är ett mycket offensivt mål eftersom regeringens Digitaliseringsstrategi är att Sverige ska bli bäst i världen. Grunden för arbetet är inte digitalisering i sig utan det mervärde förändrade arbetssätt ska ge för invånare och medarbetaren.

Utveckling av nya arbetssätt behöver utgå från flera intressentperspektiv; invånarens, medarbetarens, chefers och samverkanspartners. Identifierade områden för att lyckas är bland annat delaktighet och möjlighet till dialog för användarna, en användarnära utveckling, samarbete med andra aktörer, standardiserade lösningar, förändringsledning i organisationen och nytänkande i utformning av offentliga välfärdstjänster.

Region Jönköpings läns kunder ska känna tillit till och både kunna och vilja bidra till användningen av våra digitala tjänster, forum och plattformar. Medarbetarna ska vara trygga i de digitala verktygen. För

att digitalisering ska vara ett självklart alternativt för förbättring av arbetssätt kommer den digitala kompetensen behöva utvecklas kontinuerligt och antal medarbetare med spetskompetens att öka.

För att lyckas med verksamhetsutveckling genom digitalisering behövs resurser för digital infrastruktur, initiala kostnader vid införande och resurser för att upprätthålla förvaltning och fortsatt utveckling, IT- och informationssäkerhet och tillämpning efter aktuell och ny lagstiftning.

I Region Jönköpings läns plan *Tillsammans möter vi framtidens behov av hälso- och sjukvård* är ett anpassat tjänsteutbud och ökad digitalisering en av strategierna. Samordning av nya arbetssätt och processer sker även gemensamt med övriga aktörer i länet med Region Jönköpings län som en drivande kraft utifrån det regionala utvecklingsuppdraget. Utvecklingen av digitala tjänster och infrastruktur är ett utpekad område i *Region Jönköpings läns regionala utvecklingsstrategi (RUS)* och Regionfullmäktige har även antagit en Digitaliseringsstrategi och en Bredbandsstrategi. Den utvecklingen i alla länets delar är en förutsättning för att invånare ska kunna nyttja Region Jönköpings läns erbjudande genom digitala verktyg.

Kommunikation som verktyg för måluppfyllelse

Med kommunikation som strategiskt verktyg arbetar vi tillsammans med invånaren i fokus för att förverkliga Region Jönköpings läns mål och visionen om ett bra liv i en attraktiv region.

God kommunikation bygger på vår förmåga att ta reda på och förstå vad länsinvånare, medarbetare, samarbetspartners och andra intressenter behöver och vill veta. Kommunikationen ska vara målgruppsanpassad och tillgänglig och alltid utgå från varje enskild målgrupps behov och förutsättningar.

Kommunikationen ska skapa förutsättningar för delaktighet, transparens och trovärdighet mellan chefer och medarbetare och i mötet med kunder och intressenter. Den ska bidra till att öka invånarnas kunskap om Region Jönköpings län och våra erbjudanden och ge möjlighet till insyn och delaktighet. Kommunikationen ska vara en möjliggörare i att engagera medarbetarna i organisationens och arbetsplatsens uppdrag, strategier och mål samt stödja utveckling och ständiga förbättringar. Kommunikationen bidrar till att stärka organisationskulturen och att forma varumärket Region Jönköpings län.

Ett tydligt kommunikationssystem ska skapa förutsägbarhet och trygghet kring olika kommunikationsinsatsers och kanalers syfte, innehåll och användning.

Region Jönköpings län ska arbeta för att vara en kommunikativ organisation både inom organisationen och utanför. Kommunikationen ska bidra till en tydlig riktning för verksamheten och till kommunikativa ledare som har kunskap om sitt kommunikationsansvar och förmågan att omsätta det i handling. Chefer och ledare är den viktigaste kanalen i kommunikationen med medarbetarna, och medarbetarna är de bästa ambassadörerna i dialogen med invånare, samarbetspartners och kollegor.

En väl fungerande kommunikation är avgörande för att Region Jönköping län ska arbeta i enlighet med uppdrag och ska tillämpas som verktyg och stöd för att nå uppsatta mål på både kort och lång sikt.

Säkerhet och beredskap

En trovärdig totalförsvarsförmåga, som inkluderar en sammanhållen planering, ledning, beredskap samt nödvändiga resurser för att kunna hantera krig, förbättrar även möjligheterna att förebygga och hantera fredstida kriser samt konflikter i omvärlden. Inom området civilt försvar och krisberedskap inriktas arbetet genom överenskommelser med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Sveriges kommuner och regioner (SKR) samt socialdepartementet.

I samarbete med regionala aktörer och näringslivet behöver en robust beredskap säkerställas. Ett viktigt område för att skapa en robust beredskap och förmåga att bedriva samhällsviktig verksamhet, även under störda förhållanden, är Region Jönköpings läns lokaler som behöver vara anpassade för de krav som ställs. Detta kommer att medföra ökade kostnader. I skriften den robusta sjukhusbyggnaden beskrivs målsättningar för ett sjukhus robusthet.

I takt med digitaliseringen blir IT-tjänster allt mer kritiska för att Region Jönköpings läns verksamheter ska fungera. Samtidigt medför digitaliseringen ofrånkomligen risker och hot, och utgör en komplex säkerhetsutmaning. Ett väl fungerande IT-säkerhetsarbete är därför en förutsättning för att

upprätthålla en IT-miljö med hög funktionalitet, tillgänglighet, kapacitet och stabilitet

Hållbar utveckling

Region Jönköpings län har höga ambitioner för hållbar utveckling. Som medlem i Klimatrådet står Region Jönköpings län bakom Klimat- och energistrategi för Jönköpings län som togs fram tillsammans med Länsstyrelsen 2019. Under 2020 antog regionfullmäktige ett nytt hållbarhetsprogram som gäller den egna verksamheten under perioden 2021–2025. Region Jönköpings län bidrar också i det regionala utvecklingsuppdraget till att målen i klimat- och energistrategin och de nationella miljö kvalitetsmålen nås, samt verkar för skydd av ändliga resurser såsom åkermark och grundvatten.

Världens länder har åtagit sig att fram till år 2030 leda världen mot en hållbar och rättvis framtid. Agenda 2030 innehåller 17 globala mål och 169 delmål som ska leda till att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikhet och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa, samt skydda planetens natur-resurser och lösa klimatkrisen.

I hållbarhetsprogrammet beskrivs hur Region Jönköpings län ska arbeta för att bidra till Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling, samt hur arbetet ska utföras för att på ett långsiktigt hållbart sätt nå vår vision *För ett bra liv i en attraktiv region*.

För att utvecklingen ska vara hållbar måste hållbarhet uppnås inom alla tre hållbarhetsdimensioner – ekologisk, social och ekonomisk. De tre dimensionerna måste också hela tiden samverka och förhålla sig till varandra.

Ett ekologiskt hållbart samhälle innebär att ta ansvar för hur vi brukar planetens resurser, vilket innebär att skydda planeten genom att långsiktigt förvalta, skydda och bevara naturresurser, konsumera och producera hållbart samt öka beredskapen mot klimatförändringar. Region Jönköpings län kan bidra genom att använda resurserna klokt, minimera utsläpp till luft och vatten, bevara biologisk mångfald och verka för en hållbar konsumtion, produktion och samhällsplanering.

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett bra liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader i hälsa och i ett samhälle där människors lika värde står i centrum. Det kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Ekonomisk hållbarhet innebär att förvalta och utveckla mänskliga och materiella resurser på ett långsiktigt hållbart sätt. Region Jönköpings län arbetar för en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk utveckling där varje generation bär kostnaderna för den service som den generationen beslutar om och själv konsumerar.

Hållbar upphandling

Upphandling är en strategisk viktig fråga för Region Jönköpings län. En bra process för upphandling av varor och tjänster har stor betydelse för verksamhetens effektivitet. Region Jönköpings län ställer långtgående hållbarhetskrav i prioriterade upphandlingar.

De kommande åren kommer kraven höjas och ett bredare perspektiv kommer att tas kring socialt ansvarstagande för att ge fler människor möjlighet att delta och bidra i samhället/alternativt för att ge

personer långt ifrån arbetsmarknaden en väg in i arbete.

Livscykelperspektivet ska guida oss i val av produkter. Andelen cirkulära materialflöden ska öka, avfallsmängden ska minska och återvinningen ska öka.

Vid upphandlingar ges förutsättningar för innovationer och innovationsvänliga lösningar. Region Jönköpings län ska möjliggöra en hållbar tillväxt och resurseffektivitet utifrån ett helhetsperspektiv samt bidra till cirkulär ekonomi där returflöden skapas och material tas tillvara. Region Jönköpings län ska möjliggöra för små och medelstora aktörer, inte minst på landsbygden, samt den idéburna sektorn att konkurrera om Region Jönköpings län avtal när det är relevant.

Region Jönköpings län bidrar till regionala livsmedelsstrategin genom att som vårdgivare, arbetsgivare och utbildare förenkla möjligheterna att göra hälsosamma och miljömedvetna matval.

Hållbara resor

Som en del i arbetet med att minska den direkta klimatpåverkan behöver klimatpåverkan från tjänsteresor senast 2025 minska med minst 40 % jämfört med 2019. Arbetspendlingen står för en betydande del av vår totala klimatpåverkan och koldioxidutsläpp från arbetspendling ska minska med 30 % 2019-2025. Patienternas resor till vårdinrättningar medför en relativt stor klimatpåverkan och behöver därför också minska.

Innovation, Forskning och utveckling

I takt med de förändringar som sker i omvärlden ska Region Jönköpings län stärka och förnya verksamheten för attraktivitet och tillväxt och för att nå bättre folkhälsa och bättre vård. Utgångspunkten är att arbeta med det som skapar värde för invånarna inom hälso- och sjukvård och regional utveckling.

Behovet av innovation, effektiviseringar och medarbetarnas möjligheter att bidra till förnyelse av service och teknologi är stort. Stärkt innovationskraft och förmåga till innovation är viktigt för regionens verksamheter. Att ge medarbetare inom hälsa-, vård- och omsorg förutsättningar stärker långsiktigt regionens tillit som arbetsgivare och leder till att vi kan öka takten i förnyelsearbetet. För att stödja detta har regionen inrättat en innovationsplattform. Innovation är nya lösningar som svarar mot behov och efterfrågan i vardagen och omvärlden. Värdet för våra invånare uppstår då insikter och idéer omsätts i praktiken och nyttiggörs. Det värde som skapas kan anta många former – ekonomiska, sociala eller miljömässiga.

Genom en strukturerad innovationsprocess och stödresurser kopplade till arbetet ges därför medarbetare i länet möjligheter att föreslå och själv utveckla innovationer. Innovationsplattformen har etablerad samverkan med partners som ex kommuner, myndigheter, näringsliv och universitet för att säkra nyttiggörandet och för att stärka innovationskraft och förmåga i hälso- och sjukvården. Behovet av modeller och metoder för arbetet är under utvecklande liksom framtagandet av nödvändiga utbildningssatsningar.

Region Jönköpings län har en translationell forskningsplattform som omfattar experimentell epidemiologisk och patientnära forskning. För att ta vara på den befintliga strukturen och stärka den kliniska forskningen behöver den laborativa forskningen anpassas och breddas till nya förutsättningar. Den translationella forskningsplattformen innebär en ny infrastruktur för forskning inom Region Jönköpings län genom att personella och finansiella resurser koncentreras och stimulerar till en ökad samverkan inom Region Jönköpings län mellan laborativa och kliniska forskare, mellan forskare från regionen och vid andra lärosäten framförallt Linköpings universitet och Jönköping University.

Medarbetare

Sveriges befolkning fortsätter att växa och det finns en stor utmaning i att antalet barn, unga och äldre totalt sett ökar snabbare än den arbetsföra befolkningen. Den demografiska utvecklingen i Region Jönköpings län stämmer väl överens med utvecklingen nationellt vilket innebär att det inte kommer finnas utrymme att öka personalstyrkan i förhållande till de krav som den totala befolkningstillväxten betingar. Det kommer därför krävas fler och andra insatser än bara rekrytering för att fortsatt kunna ha en god kompetensförsörjning av verksamheten. Detta för att säkra bästa möjliga verksamhet i hela Region Jönköpings län.

Verksamheten utförs dels i egen regi, dels av privata aktörer. Region Jönköpings läns planering och åtgärder har betydelse för hela verksamheten, medan detta perspektiv handlar om medarbetare anställda i Region Jönköpings län.

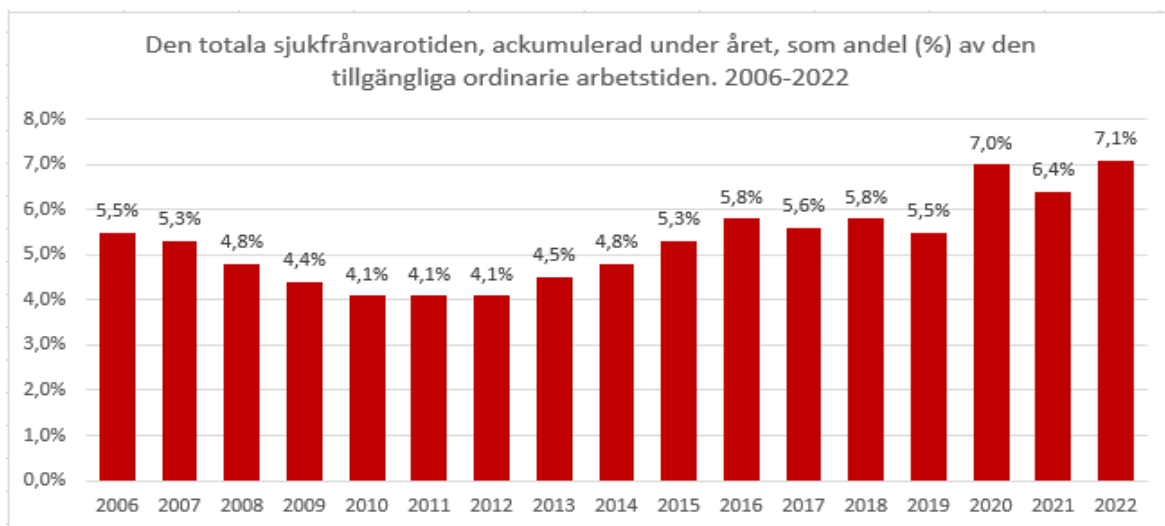
Vid utgången av 2022 hade Region Jönköpings län 11 341 anställda. Av dem var 10 687 tillsvidareanställda och 654 visstidsanställda. Utöver dessa avlönades totalt motsvarande 325 årsarbetare med timlön under 2022 (tabell 1, sidan x).

Anställningsform	Kön	Heltid	Deltid	Totalt	Andel heltidsanställda %
Antal anställda tillsvidare	Kvinnor	7302	1268	8570	85%
	Män	1997	116	2113	95%
Antal anställda visstid	Kvinnor	362	110	472	77%
	Män	158	28	186	85%
Totalt antal anställda		9819	1522	11341	87%

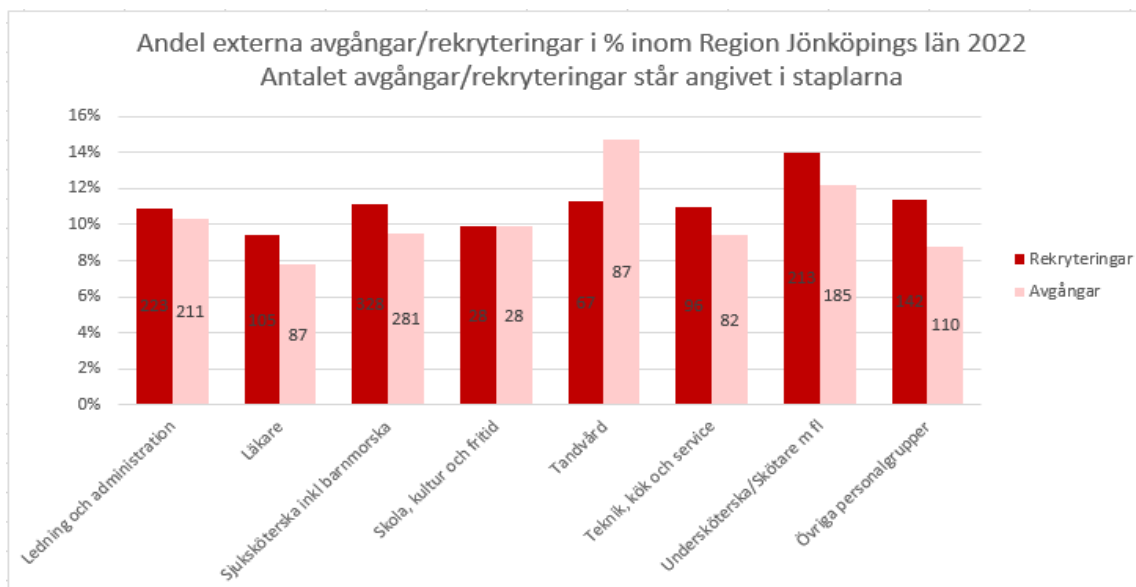
Region Jönköpings län mäter även antal anställda uttryckt i faktiska årsarbetare, som visar hur många årsarbetare som varit i tjänst i genomsnitt under året. Hänsyn tas i den beräkningen till både tjänstgöringsgrad och frånvaro. Förändring av faktiska årsarbetare kan bero både på fler anställda årsarbetare men också på förändringar i frånvaron (fler eller färre i tjänst). I genomsnitt har antalet faktiska årsarbetare minskat med 23 för hela Region Jönköpings län under 2022 jämfört med 2021. Fördelning och utveckling inom Region Jönköpings läns personalgrupper mätt i faktiska årsarbetare framgår av tabell x, sidan xx.

Yrkesgrupp	Faktiska årsarbetare 2020	Faktiska årsarbetare 2021	Faktiska årsarbetare 2022
Ledning och administration	1801	1882	1903
Läkare	1083	1129	1142
Sjuksköterskor (ink barnmorskor)	2297	2390	2365
Tandvård	494	487	475
Teknik, kök och service	803	836	830
Undersköterska/Skötare mfl	1327	1373	1357
Utbildning, fritid och kultur	260	269	268
Övrig vård-, rehab och omsorg	999	1044	1048
Summa	9065	9410	9388

Sjukfrånvaron förändras vanligen på ett regelbundet sätt över tid (figur xx, sidan xx). Under åren 2020-2022 har sjukfrånvaron varit högre än vad som förväntats. Ökningen har skett inom den korta sjukfrånvaron vilket i sig varit kopplat till pandemin och de striktare rekommendationerna från Folkhälsomyndigheten att stanna hemma vid minsta symptom. Region Jönköpings läns sjukfrånvaro ligger på en nivå som riksgenomsnittet jämfört med andra regioner. Detta är en försämring jämfört med för ca 10 år sedan då sjukfrånvaron var bland de lägsta jämfört med landets regioner.

Under 2021 var personalomsättningen 8,4 procent; 875 medarbetare slutade sin anställning varav 260 gick i pension. Under samma period tillsvidareanställdes 1 088 medarbetare. (figur xx, sidan xx).

Rätt kompetens och bemanning

Arbetet med att identifiera, rekrytera och använda rätt kompetens är centralt på varje nivå och del i organisationen. En ändamålsenlig fördelning av arbetsuppgifter, ansvar och roller utifrån personalens kompetens och där de gör mest nytta är en förutsättning för kvalitet och effektivitet.

Region Jönköpings län behöver ständigt attrahera och rekrytera nya medarbetare för att våra verksamheter ska kunna utföra sina uppdrag. Under ett år söker cirka 30 000 kandidater jobb i Region Jönköpings län och ca 1 000 nya medarbetare tillsvidareanställs varje år. En väl-fungerande rekryteringsprocess och ett bra bemötande av alla arbetssökande är en viktig del i strategin för att trygga kompetensförsörjningen och skapa ett starkt arbetsgivarvarumärke.

För att kunna möta kompetensutmaningen måste varje verksamhet kontinuerligt kompetensplanera och analysera vilka aktiviteter som de behöver genomföra för att säkra den kompetens som krävs för att utföra verksamhetens uppdrag. Det innebär både att identifiera framtida rekryteringsbehov men också att hitta andra lösningar på kompetensutmaningar genom förändrade arbetssätt, behålla och utveckla befintlig personal.

Kännetecknande för oss som attraktiv arbetsgivare är utbudet av intressanta, utmanande och meningsfulla arbetsuppgifter, och utvecklande yrken som skapar värde för invånarna i länet. En förutsättning för en framgångsrik organisation är att varje medarbetare känner sig ha förtroende att utföra och utveckla sina arbetsuppgifter. Var och en behöver därför se sin roll i helheten, ha klara mål, de medel som krävs samt kunskap om hur resultat ska uppnås. För Region Jönköping län som

arbetsgivare är det viktigt att medarbetarna känner att de har intressanta och viktiga arbetsuppgifter oavsett var i organisationen de arbetar.

En väl fungerande lönebildning och långsiktigt hållbara arbetsvillkor är en viktig förutsättning för att fortsatt vara en attraktiv arbetsgivare. Region Jönköpings län som arbetsgivare strävar efter att ha en god relation med fackförbunden och efter en god samverkan centralt och lokalt.

Region Jönköpings län driver en lönepolitik inriktad mot konkurrenskraftiga löner som kan hävda sig på marknaden. Lönebildningen ska stimulera till ökat engagemang och utveckling av verksamhetens produktivitet och kvalitet. Våra kollektivavtal och riktlinjer för lönebildning i Region Jönköpings län ger förutsättningarna för arbetet.

En god arbetsmiljö och hälsa

Medarbetarskapet bygger på ett välfungerande samarbete mellan kollegor, medarbetare och chefer i det dagliga arbetet. Det är allas gemensamma ansvar att bidra till god arbetsmiljö och god kommunikation.

Region Jönköpings län arbetar aktivt med hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser för en god organisatorisk och social arbetsmiljö. Arbetet för att utveckla arbetsmiljöarbetet tar sin utgångspunkt i friskfaktorer som enligt forskning bidrar till en god arbetsmiljö.

I det systematiska arbetsmiljöarbetet görs riskbedömningar, handlingsplaner, åtgärder och uppföljningar regelbundet för att främja en god hållbar arbetsmiljö och förebygga ohälsa och olycksfall.

Våra arbetsplatser ska kännetecknas av respekt för alla människors lika värde och vara en inkluderande arbetsplats, fri från kränkande särbehandling, trakasserier och sexuella trakasserier, diskriminering och repressalier, där alla har lika rättigheter och möjligheter. Det sociala hållbarhetsarbetet utgår från människors lika värde och att människor med olika bakgrund, färdigheter och livserfarenheter berikar varandra med ny kunskap och nya insikter.

Region Jönköpings län arbetar aktivt för att skapa goda och lika förutsättningar för alla medarbetare oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Arbetet med aktiva åtgärder och det interna sociala hållbarhetsarbetet för lika rättigheter och möjligheter ingår som en del i det ordinarie systematiska arbetsmiljöarbetet. Målet är att skapa arbetsplatser som är tillgängliga för alla. För att värna om lika rättigheter har vi en öppenhet i rekryteringssammanhang för att inkludera personer med svårighet att komma in på arbetsmarknaden.

Främjar kreativitet och delaktighet

Genom ledare som är tillgängliga, tydliggör mål, inspirerar och visar vägen skapas en kultur som främjar jämlikhet, kreativitet, innovation och ständiga förbättringar. Ett framgångsrikt chefskap vilar på Region Jönköpings läns ledningsstrategier och är en nyckel till att skapa en attraktiv arbetsplats. Med fokus på invånarnas behov verkar chefen för verksamhetens resultat och utveckling, medarbetares kompetensutveckling, arbetstillfredsställelse och leder det systematiska förbättringsarbetet.

Chefer behöver få rätt förutsättningar för att kunna utöva ett närvarande, tillitsfullt och engagerat ledarskap och nå verksamhetens uppsatta mål. Program och utbildningar kring chefs- och ledarskap är en viktig förutsättning för att kunna leda det systematiska förbättringsarbetet.

Medarbetares delaktighet och engagemang är grunden för att utveckla verksamhetens arbetssätt och dess kvalitet. Genom en gemensam värdegrund skapas en kultur som utvecklar medarbetarengagemang och främjar kreativitet och delaktighet i hela verksamheten. *Att vara medarbetare och ledare i Region Jönköpings län* ger förutsättningarna för varje arbetsplats lokala kulturarbete.

Ekonomi

Region Jönköpings län har en stark och stabil ekonomisk grund som skapats genom ett långsiktigt ansvarstagande. Nya satsningar och reformer samt investeringar i verksamheten ska därför ske med långsiktig stabilitet i fokus. Varje generation bör bära kostnaderna för den service som den beslutar om

och själv konsumerar. Det övergripande finansiella målet för god hushållning är att vi över tid ska finansiera investeringarna med egna medel. Det övergripande finansiella målet om egenfinansiering utvärderas över tidsperioden 2015–2025.

Ändamålsenliga, hållbara och kostnadseffektiva lokaler med god arbetsmiljö är en förutsättning för att verksamheten ska kunna drivas på ett effektivt och hållbart sätt. Hög nyttjandegrad och effektiv fastighetsförvaltning lägger grunden för detta.

Medborgare och kund

Skapa värde med kunden och intressenter

En organisations långsiktiga framgång beror på dess förmåga att skapa värde tillsammans med de som den finns till för. Kundens och intressenternas uttalade och underförstådda behov, krav, önskemål och förväntningar är vägledande för organisationens beslut och handlande.

Strategiska mål: Bästa plats att växa upp, leva, verka och åldras på

Framgångsfaktorer: God och jämlik hälsa

Uppdrag	Beskrivning
Ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv ska ingå i analyser, resursfördelning och beslutsfattande i organisationens verksamheter och projekt, och är en del i arbetet med ständiga förbättringar	Detta är en del i arbetet med ständiga förbättringar. För att kunna bedriva en jämlik verksamhet utan diskriminering behöver vi vara medvetna om normer som kan vara negativa och begränsande
Region Jönköpings läns medarbetare ska ha kunskap om vad normmedvetenhet och icke-diskriminering innebär i praktiken.	För att kunna bedriva en jämlik verksamhet utan diskriminering behöver vi vara medvetna om normer som kan vara negativa och begränsande. Region Jönköpings läns medarbetare ska ha kunskap om vad normmedvetenhet och icke-diskriminering innebär i praktiken.
Tillgänglighet ska vara ett prioriterat utvecklingsområde utifrån flera perspektiv – information och kommunikation, verksamhet och lokaler.	Begreppet tillgänglighet används för att beskriva hur väl en verksamhet, plats eller lokal fungerar för personer med funktionsnedsättning. Detta innefattar även tillgången till information och ett bra bemötande.
Utveckla arbetet med de fem nationella minoriteternas rättigheter, inklusive uppdraget som finskt förvaltningsområde.	Region Jönköpings län ska tillgodose och skydda de fem nationella minoriteternas rättigheter, utifrån lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Sveriges fem nationella minoriteter är samer (även urfolk), tornedalingar, sverigefinnar, romer och judar. Som nationell minoritet har man en långvarig språk- och kulturgemenskap och har rätt till skydd och stöd för att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur.
Genomförandet och utvecklingen av våra tjänster och verksamheter ska ske i samverkan med dem vi är till för, med hänsyn till deras erfarenheter och upplevelser.	Genom att inkludera användaren av våra tjänster i såväl planering, utförande som uppföljning av aktiviteter ges möjlighet att konstruktivt utveckla invånarmedverkan och därmed stärka demokratin och invånarnas hälsa. Genomförandet och utvecklingen av våra tjänster och verksamheter ska ske i samverkan med dem vi är till för, med hänsyn till deras erfarenheter och upplevelser
Verksamheter och arbetsplatser ska aktivt främja integration och inkludering utifrån ett mångfaldsperspektiv.	Verksamheter och arbetsplatser ska aktivt främja integration och inkludering utifrån ett mångfaldsperspektiv. För att kunna bedriva en jämlik verksamhet utan diskriminering behöver vi vara medvetna om normer som kan vara negativa och begränsande

Process och produktion

Utveckla värdeskapande processer

Organisationens verksamhet ses som processer som skapar värde med kunden och intressenter.

Processorientering stimulerar förebyggande arbete, att grundorsaker till problem identifieras och att faktabaserade beslut tas. Processerna är utformade för att skapa förutsägbara resultat. Samtidigt finns förmågan att snabbt ställa om med hänsyn till förändrade behov från kunden och intressenter.

Strategiska mål: Enklare vardag för invånare och medarbetare

Framgångsfaktorer: Utveckling av arbetssätt och digitala tjänster

Uppdrag	Beskrivning
Leda arbetet med och konkretisera planen för att nå målet att bli bäst i Sverige på digitala vårdtjänster och stödsystem.	En förutsättning för att lyckas med den höga ambitionsnivån för verksamhetsförändring genom digitalisering är att den sker i nära samverkan mellan verksamhet och IT samt att resurser för utveckling finns såväl inom verksamheten som inom IT-centrum. Största möjliga nytta för såväl länsinvånare som medarbetare och samarbetspartnerns ska vara i fokus. Region Jönköpings läns IT-lösningar behöver även samverka med den nationella IT-infrastrukturen, för att underlätta integrationen mellan system och tjänster.

Strategiska mål: Bästa möjliga kvalitet

Framgångsfaktorer: Säker verksamhet

Uppdrag	Beskrivning
Arbeta med kontinuitetsplanering.	Region Jönköpings läns arbete med säkerhet och beredskap ska kontinuerligt utvecklas under planperioden. Området omfattar allmän säkerhet, IT-säkerhet, informationssäkerhet samt beredskapsfrågor, det vill säga krisberedskap, civilt försvar samt säkerhetsskydd.
Kompetenshöjning gällande totalförsvaret. Grundläggande förberedelser i frågor av betydelse för totalförsvaret och Sveriges säkerhet, säkerhetsskydd. Planläggning för krigsorganisation och dess bemanning.	De mest prioriterade områdena är kompetenshöjning gällande totalförsvaret och säkerhetsskydd samt grundläggande förberedelser i frågor av betydelse för totalförsvaret och Sveriges säkerhet. Arbetet med att skapa en krigsorganisation fortgår. Region Jönköpings län ansvarar för att planera och hantera alltifrån dagliga störningar, till större olyckor, fredstida kriser och ytterst krig. Under perioden 2021-2025 är det viktigt att förmågan i det civila försvaret utvecklas. Det försämrade säkerhetspolitiska läget gör att planeringstakten för det civila försvaret behöver öka.
Översyn av lagerhållning och lokaler för att säkra Region Jönköpings läns robusthet och försörjningsberedskap.	Robustheten gäller främst lagerhållning av särskilt viktig medicinteknisk utrustning, skyddsutrustning samt vissa viktiga läkemedel. Även den generella lagerhållningen behöver öka och beslut tas för hur lång tid utrustningen ska räcka, vilket kommer att medföra ökade kostnader. Det behöver också finnas en beredskap för drivmedel. Region Jönköpings läns lokaler behöver vara robusta och anpassade för de krav som ställs.

Framgångsfaktorer: Ändamålsenliga, resurseffektiva och hållbara processer

Uppdrag	Beskrivning
Områden definieras där innovationsvänlig upphandling ska främjas.	Region Jönköpings län ska möjliggöra en hållbar tillväxt och resurseffektivitet utifrån ett helhetsperspektiv samt bidra till cirkulär ekonomi där returflöden skapas och material tas tillvara. Under planperioden ska några områden definieras där innovationsvänlig upphandling ska främjas. Under planperioden ska några områden definieras där innovationsvänlig upphandling ska främjas. Genom att ställa funktionskrav öppnar vi för lösningar som ännu inte finns framställda. Ett exempel kan vara att efterfråga funktioner i IT-system som ännu inte finns framtagna.
Utveckla cirkulära materialflöden och minska mängden avfall.	Andelen cirkulära materialflöden ska öka, avfallsmängden ska minska och återvinningen ska öka. Detta bland annat genom att öka materialåtervinningen av vårt avfall samt minska användningen av engångsprodukter.
Följ upp implementeringen av matavfallssortering.	Andelen cirkulära materialflöden ska öka, avfallsmängden ska minska och återvinningen ska öka. Matsvinnet ska minska med minst 30 % per portion mellan 2020 och 2025. Senast 2025 ska allt matavfall sorteras ut, med syfte att främja produktion av biogas och biogödsel.
Utveckla miljökrav och sociala krav inklusive uppföljning i upphandlingar.	För miljökrav ska livscykelperspektivet guida oss i val av produkter. Krav på förnybara drivmedel ska ställas vid upphandling av hyrbilar och transporttjänster med målsättningen om minst 80 % förnybara drivmedel senast 2025. Region Jönköpings län har även antagit Fossilfritt Sveriges transportutmaning med målet att både köpta och utförda transporter ska vara fossilfria år 2030. Inom den sociala dimensionen ställer vi krav på kollektivavtalsliknande villkor i upphandlingar inom riskbranscher. En god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor ska även omfatta personal i upphandlad verksamhet. Region Jönköpings län ställer sig positiv till samverkan med länets kommuner när det gäller gemensamma upphandlingar där det kan skapa klokt resursutnyttjande och bättre service till länsinvånarna.
Främja en hållbar livsmedelsproduktion.	Vid inköp av livsmedel ska i första hand väljas livsmedel som uppfyller svenska livsmedelskrav och som är närproducerade, i andra hand livsmedel som uppfyller svenska livsmedelskrav, i tredje hand konventionellt producerade livsmedel. Bland livsmedel som uppfyller svenska livsmedelskrav bör livsmedel producerade i länet prioriteras.
Främja en ökad självförsörjningsgrad för livsmedel.	En ökning av användning av närproducerade livsmedel inom befintliga och kommande livsmedelsavtal samt genom att ta tillvara naturbruksgymnasiernas egenproducerade livsmedel ska ske.
Servera måltider som främjar hälsosamma matvanor med minskad klimatpåverkan.	I all verksamhet ska måltider serveras som främjar hälsosamma matvanor med minskad klimatpåverkan i enlighet med kostpolicyn.
Minska klimatpåverkan från våra tjänsteresor.	Klimatpåverkan per årsarbetare från våra tjänsteresor (inklusive egna godstransporter) ska minska med 40 % jämfört med 2019 till 2025. Vi följer vår drivmedelsstrategi vid inköp och tankning av fordon med målet att andelen förnybara drivmedel i pool, verksamhets- och transportbilar ska vara minst 70 % senast 2025. Utvärdera de bokningsbara poolcyklarna på Ryhov och eventuell planering av cykelpooler på övriga två sjukhus.
Främja en hållbar arbetspendling.	Koldioxidutsläpp från arbetspendling ska minska med 30 % 2019-2025. Det är angeläget att skapa goda förutsättningar för våra medarbetare att välja mer hållbara resealternativ för arbetspendling.

Uppdrag	Beskrivning
Minska klimatpåverkan från privata resor till vårdinrättningar.	Förutom att erbjuda digitala vårdmöten vill Region Jönköpings län stimulera fler patienter att välja hållbara resealternativ till vårdinrättningar när fysiska besök behövs.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
🚩 Klimatpåverkan från direkt påverkbara utsläpp	-20%	-36%	-17%	År
🚩 Matsvinn per patientportion	-25 %	5 %	-27 %	Tertial
🚩 Andel förnybara drivmedel i upphandlade hyrbilar och transporttjänster	93 %		92 %	År
🚩 Andel svenskproducerat kött, mejeriprodukter och ägg	93 %	80 %	88 %	Tertial
🚩 Koldioxidutsläpp från tjänsteresor, inklusive egna godstransporter per årsarbetare	0,529 ton koldioxid/årsarbet are	0,297 ton koldioxid/årsarbet are	0,365 ton koldioxid/årsarbet are	År
🚩 Andel förnybar energi i Region Jönköpings läns pool-, verksamhets- och transportbilar	60 %	45 %	59 %	År

Framgångsfaktorer: Utveckla förmågan att dra nytta av de resurser som EU erbjuder

Uppdrag	Beskrivning
Genomföra satsningar och samarbeten för att informera om EU och om EU:s fonder.	Den internationella policyn slår fast att Region Jönköpings läns internationella arbete ska främja den regionala utvecklingen och främja Region Jönköpings läns olika verksamheter. Region Jönköpings län är genom sina kunskaper och nätverk en resurs för länet vad gäller EU-finansiering och projektstöd.

Lärande och förnyelse

Förbättrar verksamheten och skapa innovationer

Framgångsrik hållbar verksamhet över tid kräver såväl ständiga förbättringar som innovation av produkter, tjänster och processer. Förutsättningen för detta är en kultur som stimulerar till kontinuerligt lärande, kreativitet och nya idéer. Genom jämförelser med ledande organisationer få ledare och medarbetare kunskap om vad som kan uppnås och vägen dit. Ett systematiskt och uthålligt förbättringsarbete leder till nöjdare kunder, nöjdare medarbetare, bättre samhälle och miljö samt ökad effektivitet.

Strategiska mål: Bäst på att förbättra och förnya

Framgångsfaktorer: Förbättringskunskap

Uppdrag	Beskrivning
Utveckla regional innovationsplattform	Fortsätta uppbyggnaden av en innovationsfond utifrån framtaget regelverk.
Granskning och värdeoptimering av arbetssätt och arbetsuppgifter.	I takt med att nya arbetssätt och processer introduceras behöver också äldre fasas ut. På så sätt förhindras ökad arbetsbörda som inte bedöms värdeskapande. Samtliga verksamheter ska identifiera arbetssätt eller arbetsuppgifter som inte längre bedöms som värdeskapande och beskriva hur man arbetat med att förändra eller fasa ut dessa.
Säkra kunskap inom systematiskt förbättringsarbete.	Medarbetare ska genomgå utbildningen i förbättringskunskap utifrån roll och behov.

Medarbetare

Involvera motiverade medarbetare

En förutsättning för en framgångsrik organisation är motiverade medarbetare som känner sig uppskattade och respekterade. Ledare och medarbetare är engagerade i att utveckla en god arbetsmiljö. Alla ser sin roll i helheten och har ett tydligt mandat att bidra till verksamhetens utveckling

Strategiska mål: Sveriges bästa offentliga arbetsgivare med Sveriges bästa arbetsplatser

Framgångsfaktorer: Rätt kompetens och bemanning

Uppdrag	Beskrivning
Strategisk kompetensplanering	För att kunna möta kompetensutmaningen måste varje verksamhet kontinuerligt kompetensplanera och analysera vilka aktiviteter som de behöver genomföra för att säkra den kompetens som krävs för att utföra verksamhetens uppdrag och möta invånarnas behov på bästa sätt. Det innebär både att identifiera framtida rekryteringsbehov men också att hitta andra lösningar på kompetensutmaningar genom förändrade arbetssätt, behålla och utveckla befintlig personal. Arbetet ska utgå från det regiongemensamma arbetssättet för kompetensplanering.
Kompetensutveckling hela arbetslivet	Att alla medarbetare ges möjlighet till relevant och kontinuerlig kompetensutveckling är centralt för att förbättra och på bästa sätt bedriva verksamhet för de vi är till för. Chefen ska, tillsammans med sina medarbetare, på ett individuellt och metodiskt sätt arbeta med kompetensutveckling utifrån verksamhetens nuvarande och framtida behov samt den enskildes och yrkesgruppernas olika förutsättningar.
Hållbara arbetsvillkor och ökad andel heltidsarbetande	Att alla medarbetare erbjuds att arbeta heltid bidrar till att lösa de kommande demografiska utmaningarna samt gör det både attraktivt att arbeta i vår organisation och bidrar till ökad jämställdhet. Samtidigt är det viktigt att medarbetarna ges inflytande över den egna arbetssituationen och har en möjlighet att påverka sitt dagliga arbete och sina arbetstider utifrån verksamhetens behov.

Uppdrag	Beskrivning
Implementera de riktade satsningarna för att underlätta bemanning	Fortsatt implementera och utveckla de två riktade lönesatsningarna från 2023 med syfte att underlätta rekrytering och kompetensförsörjning inom vissa bristyrken i vården och samtidigt bidrar till en attraktivitet att flytta till, eller bo kvar på, landsbygden och de mindre orterna i hela länet.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Årsarbetare		9 409	9 388	Månad
 Kostnad för bemanningsföretag (hyrkostnad som andel av egna personalkostnader)	2 %	3 %	4,2 %	Månad
 Personalomsättning (andel externa avgångar exkl pension)	5 %	6,0 %	7,4 %	Tertial
 Andel heltidsanställda	88 %	86 %	87 %	Tertial

Framgångsfaktorer: En god arbetsmiljö och hälsa

Uppdrag	Beskrivning
Ett välfungerande systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) i vardagen.	Arbetsmiljöarbetet ska ske systematiskt och är en del av det dagliga arbetet och verksamhetsutvecklingen. Genom att skapa attraktiva arbetsplatser med en god arbetsmiljö och bra förutsättningar för medarbetares delaktighet och engagemang kan Region Jönköpings län behålla fler medarbetare. (Friskfaktor, Suntarbetsliv)
Tidiga insatser och arbetsanpassning.	Kunskapen om sjukfrånvaromönster och arbetsrelaterade orsaker till sjukfrånvaro är god. Det finns väl kända rutiner vid kort- och långtidssjukfrånvaro som efterlevs. Alla uppmärksammar sin chef om de inte mår bra och chefen agerar på tidiga signaler. Arbetsanpassning och andra tidiga insatser sker i dialog med medarbetare och andra aktörer. (Friskfaktor, Suntarbetsliv)

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Personalhälsa - Sjukfrånvaro %	5,5 %	6,4 %	7,1 %	Tertial

Framgångsfaktorer: Främjar kreativitet och delaktighet

Uppdrag	Beskrivning
Arbeta med chefens förutsättningar för ett Hållbart chefskap	Skapa förutsättningar för ett hållbart chefskap genom att t ex antal medarbetare per chef ska vara rimligt samt tydliggöra de roller och stödfunktioner som finns runt chefen.
Fortsätta processen för ökad tillitsbaserad styrning och ledning	Tydliggör och utvidga mandat och befogenheter hos medarbetare och ledare för ett individuellt beslutsfattande i takt med stigande kompetens och nya ansvarsområden.

Uppdrag	Beskrivning
Skapa en kultur som främjar jämlikhet, kreativitet, innovation och ständiga förbättringar	Med utgångspunkt i i arbetet "att vara medarbetare och ledare i Region Jönköpings län" arbeta med kulturen och värderingarna på arbetsplatsen för att främja jämlikhet, kreativitet, innovation och ständiga förbättringar.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Arbetstillfredsställelse (HME)	78 %	Nytt mätetal 2023	Nytt mätetal 2023	År

Ekonomi

Leder för hållbarhet

Med engagerade ledare som utgår från kund- och intressentbehov förstärks en kultur som skapar förutsättning för hållbar utveckling. Ledare ser verksamheten, dess produkter, tjänster och processer som delar i en större helhet och verkar aktivt för att förbättra samhälle, miljö och ekonomi. Ledare tar till vara och utvecklar medarbetarnas och organisationens samlade kompetens och mångfald.

Strategiska mål: God och hållbar hushållning

Framgångsfaktorer: Kostnadseffektiv verksamhet

Uppdrag	Beskrivning
Utvärdera och arbeta fram målet för egenfinansiering för nästkommande period.	Det övergripande finansiella målet om egenfinansiering utvärderas över tidsperioden 2015–2025. I arbetet med att utvärdera egenfinansiering ska hänsyn tas till utredningen om God kommunal hushållning och kommande beslut som fattas utifrån den.
Utveckla en mer hållbar kapitalförvaltning jämfört med jämförbara index.	Vår kapitalförvaltning ska vara socialt hållbar och bidra till minskat fossilberoende. Den relativa klimatbelastningen från vår kapitalförvaltning ska minska jämfört med 2019. En lämplig långsiktig uppföljningsmetod behöver väljas.
Minska mängden köpt energi i våra fastigheter	Med hjälp av energieffektivisering och egen produktion av förnybar el (ökning med 2 GWh under 2021-2025) ska mängden köpt energi minska till 145 kWh/m2 senast år 2025, vilket är en minskning med 11 procent jämfört med 2019.
Utveckla ett hållbart byggande med sund inom- och utomhusmiljö	Utveckla byggprocessen så att klimatpåverkan tydligare beaktas i tidiga skeden, bland annat genom ökat inslag av trä och andra klimatsmarta konstruktioner. Utvärdera möjligheten till synligt vatten inom våra fastigheter vid byggnationer och markprojekt samt gröna tak i våra ny- och ombyggnationsprojekt. Främja bevattning med dagvatten.
Region Jönköpings län ska göra en genomgång och översyn av samtliga egna vårdlokaler utifrån de behov som länsinvånarna har och som finns i verksamheten samt resultera i en långsiktig investeringsplan för prioritering av renovering eller nybyggnation. Utredningen ska beakta kommunernas lokalbehov.	Utredningen gäller samtliga vårdlokaler med särskilt fokus på det långsiktiga behovet av lokaler och för alla Bra livs vårdcentraler. Samtidigt behöver länets kommuner stötts och det behövs en samverkan för att även se över fastighetsbehoven hos den kommunala vården och om behoven går att samordna. Utredningen ska resultera i en långsiktig investeringsplan för prioritering av renovering eller nybyggnation. Viktiga områden är att se till att lokalerna är tillgängliga för alla och att satsningen på energisparåtgärder fortsätter för att nå mål som sätts i program för hållbar utveckling, regionalt och nationellt.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
🔻 Köpt energi (kWh/m ²)	149 kWh/m ²	153 kWh/m ²	145 kWh/m ²	Tertial
🔻 Andel A- och B-klassade byggmaterial enligt Sunda Hus vid om- och nybyggnation.	80 %	75 %	76 %	Tertial
🔻 Ekonomi i balans-Region Jönköpings län totalt	Inte överstiga budget	644 mnkr	-536 mnkr	Månad
🔻 Ekonomi i balans-Regionstyrelsens budgetanslag för verksamhetens nettokostnad	Inte överstiga budget	7 mnkr	173 mnkr	Månad
🔻 Prognos	Inte överstiga budget			Tertial

Regional utveckling

Jönköpings Län - Sverige mest hållbara, attraktiva och tillgängliga region

Tillväxt och hög sysselsättning är två av de viktigaste delarna inom Regional utveckling. Riktiga jobb genererar faktiska skatteintäkter vilket är en nödvändighet för regionen, dels för att behålla och utveckla en god välfärd till medborgarna, men också för att kunna rusta regionen inför morgondagens utmaningar.

Det regionala utvecklingsuppdraget

Visionen i den regionala utvecklingsstrategin är inte bara en vägvisare, den är också ett löfte till länets invånare. Den innebär att Jönköpings län har bestämt sig för hur länet ska uppfattas i det långsiktiga perspektivet, såväl inifrån som utifrån. Tillsammans med strategins mål ska den leda till utvecklingen av ett hållbart län med goda möjligheter till boende i attraktiva miljöer. Skapa förutsättningar för arbete, företagande, utbildning, bra kommunikationer samt ett rikt fritids- och kulturliv som ger förutsättningar för ett bra liv och god hälsa för alla länsbor. Strategin ska också bidra till att människor vill söka sig till och stanna i länet.

Den regionala utvecklingsstrategin innebär att olika internationella och nationella strategier och styrdokument konkretiseras i ett regionalt perspektiv och samlas med den regionala visionen kring hur länet ska utvecklas. Strategin förtydligas sedan i olika strategier och planer. Dessa utgör sedan grund för beslut och inriktningar av till exempel utvecklingsinsatser i länet.

Arbetet med länets hållbara tillväxt och utvecklingsfrågor utgår från denna. Genomförandet av strategin, andra beslutade program och planer för delområden som till exempel infrastruktur, trafik,

kultur, digitalisering och hållbarhet, sker i ett etappvist arbete för att nå målen.

Ansvar för genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin och för att nå målen till 2035 faller på många olika aktörer. Region Jönköpings län har uppdraget att leda och hålla samman arbetet i länet. Det sker i nära samverkan med kommuner, näringsliv, civilsamhälle, Jönköping University, övriga utbildningsaktörer, Länsstyrelsen och statens verksamheter i länet. Region Jönköpings län svarar också för analyser och utvärderingar samt nationella redovisningar.

Regionala strategier och handlingsplaner

Region
Jönköpings län

Regionala utvecklingsstrategin i budget och flerårsplan

Utgångspunkten för den regionala utvecklingsstrategin är Agenda 2030 med de 17 globala målen för hållbar utveckling. Målen är integrerade i strategin och ska vara vägledande för en utveckling i riktning åt ökad ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.

Den regionala utvecklingsstrategin omfattar sex strategier:

1. Hållbar region
2. Attraktivregion
3. Tillgänglig region
4. Smart region
5. Kompetent region
6. Global region

Strategierna förhåller sig till prioriteringarna i den nationella strategin för hållbar regional utveckling och utgår ifrån lagen om regionalt utvecklingsansvar (SFS 2010:630).

Fyra strategier är vertikala medan två, Hållbar region och Global region är horisontella, vilket innebär att samtliga insatser måste förhålla sig till och har möjlighet att hämta kraft i dessa. Det innebär också att kraven på hållbarhetsäkring kan mötas.

I budgeten beslutas vilka delstrategier ur den regionala utvecklingsstrategin som ska prioriteras samt vilken inriktning som den regionala utvecklingen ska ledas och drivas under de kommande åren. Det regionala utvecklingsuppdraget följs upp i en årlig återrapportering till regeringen.

Inriktningarna är önskad inriktning kring hur samhället ska utvecklas. Anger i vilken riktning som den regionala utvecklingen ska leda och drivas under de kommande åren. Dessa följs upp och redovisas inom strukturen för det regionala utvecklingsuppdraget.

Uppdrag till verksamheterna lämnas inom ramen för de balanserade styrkortet och följs upp inom ordinarie uppföljningssystem.

Verksamheter för regional utveckling

Region Jönköpings Läns verksamheter spelar en viktig roll i arbetet med att förverkliga den regionala utvecklingsstrategin. Våra skolor ska lära ut demokratiska principer, våra kulturverksamheter ska skapa förutsättningar för det demokratiska samtalet och förmedla vad som det innebär att vara människa och det regionala utvecklingsarbetet ska skapa förutsättningar för att våra länsinvånare – både nuvarande och framtida – ska kunna forma sina egna liv utifrån sina önskningar och drömmar. En attraktiv och hållbar kollektivtrafik är en förutsättning för att våra invånare ska kunna resa mellan boende, arbete, studier och fritidsaktiviteter.

Bilden visar Regional utveckling inom Region Jönköpings län. Utbildning och bildning innefattar skolorna Tenhults naturbruksgymnasium, Stora Segerstads naturbrukscentrum, Sörängens folkhögskola och Värnamo folkhögskola.

Kulturuppdraget innefattar sektionen för kulturutveckling samt Smålands Musik och Teater.

Arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet

Ambition

Ett rikt utbud inom utbildning tillsammans med ett gott kontaktnät mot och med näringslivet där vi är framåtsyftande och välkomnar goda idéer och tänker nytt kommer att vara avgörande för vårt läns utveckling.

Vår utgångspunkt är att regionen bör arbeta för att bygga fler vägar till våra ytterområden. Med bättre vägnät ökar incitamenten för exempelvis byggföretag att våga satsa på att bygga nya bostäder. Undersökningar visar att bristande kommunikationer är en av orsakerna till arbetslöshet inom vissa områden och genom att minska avstånden mellan stadskärnan och ytterområden vill vi möjliggöra uppkomsten av nya marknads- och mötesplatser.

Kultur

I Jönköpings län finns många kulturskatter och ett arv från tidigare generationer. Att dessa skyddas och bevaras har ett stort kulturhistoriskt värde.

Utöver statliga stöd som har till syfte att främja och bevara de historiska kulturella värdena behöver kulturverksamheten i regionen engagera sig mer i länets kulturarv.

En kulturarvsfond skulle möjliggöra ytterligare engagemang hos aktörer och hembygdsföreningar som vill värna och utveckla vårt fina kulturarv genom att lyfta dess historia ytterligare lite längre än vad de statliga anslagen medger. När regionen delar ut kulturbidrag är det inte ovanligt att sökande får avslag. Inriktningen ska vara att hellre ge en lägre summa bidrag till fler sökande än större summor till färre sökande.

Smålands Musik och Teater (SMoT)

Regionens egen kulturverksamhet, SMoT, har under året 2023 påbörjat fler projekt ute i kommunerna vilket är mycket positivt och vi tror att verksamheten kan bära sig i högre grad av de egna biljettintäkterna, varför vi vill ha ett mål om

egenfinansiering för verksamheten. Utgångspunkten är att kulturen ska ha stor frihet att själv planera sin verksamhet och bestämma biljettpriser. Vi ser att det finns ett behov av olika typer av anställningsformer och att bemanningen i högre grad ska utgöras av projektanställningar, beroende på projektens storlek och löptider, snarare än tillsvidare.

Spira

Kulturhuset Spira är en fantastisk byggnad med stor potential att driva kultur, konferens och evenemang i olika former. Denna möjlighet ska tas tillvara och utvecklas för att utbuds måssigt främja regionens position i landet. Vi vill arbeta för att kunna erbjuda fler kvalitativa och attraktiva evenemang som efterfrågas av en större publik i det nationella perspektivet.

Skogsbruk, levande landsbygd

Jönköpings län är ett skogslän med ängsmark och brukad jord däremellan. Det är viktigt att slå vakt om skogsägarnas villkor att bruka skogen på ett miljömässigt gott sätt ur ett ekonomiskt perspektiv.

Statens inblandning i privata skogsägares förvaltning med möjlighet till övertagande av skog är ett hot mot familjers rätt att själva äga och vårda den skog som brukats och vårdats i generationer. Inventeringar som grund för skyddsvärde får inte drabba större arealer än nödvändigt. Rätt skog ska värnas och med större precision.

Jönköpings län har problem med rovdjur och nu även bofasta vargar. Detta ger stora konsekvenser för uppfödningen av tamdjur. Riskerna ökar också för olyckor med exempelvis jakthundar. Vi prioriterar våra djurhållare och ser Jönköpings län som ett län fritt från både varg och revir.

- Viktigt i länet är utveckling och ökad självförsörjning av livsmedel och spetsutbildningar i samarbete med näringslivet.
- För att stödja länets näringsliv behövs ett företagsforum där regionen kan vara en samordnare.
- Samverka med andra regioner i EU om förändring av regelverk så att man gynnar lokal livsmedelsproduktion.
- Regionen är emot eventuell brytning av sällsynta jordartsmetaller i Norra Kärr norr om Gränna.
- Gruvan utgör en betydande risk för bestående skador på miljön i Vättern och utmed Svartån. Vättern är i dag vattentäkt till hundratusentals hushåll och i framtiden kanske fler än så. Ett risktagande med viktiga ekologiska värden inte kan accepteras.

- Regionen ska öka andelen betes- och ängsmark i länet.
- Bidra till att jordbruksmarken inte minskar i samband med byggnation.
- Alla delar som bidrar till regionens självförsörjning och lokal matproduktion är en trygghet för framtiden.

Bredare utbildningsutbud för regionens framtida självförsörjning.

I början på 1990-talet producerades 75 % av all vår mat inom Sverige. Idag är siffran nere på under 50 %. Detta är en mycket allvarlig utveckling. Vi behöver ha som mål att öka självförsörjningen av lämpliga livsmedel för regionen att framställa till 80 %.

Att inte vara självförsörjande på mat kan vara förödande vid kriser som begränsar både produktion och import av nödvändiga livsmedel. Sveriges bönder är i jämförelse med andra EU-länder mindre konkurrenskraftiga, främst p.g.a. dyrare bränsle, energipriser, regelsystem, långsam byråkrati och högre skatter.

Region Jönköpings läns naturbruksskolor producerar volymer av både kött och mjölk och ägg som skulle kunna försörja olika sjukhuskök via återtag och/eller egen förädling. Detta är en viktig del i regionens självförsörjning vid beredskap och leveransstörningar. På sikt behövs investeringar i lokaler som kan hantera detta. Under 2024 undersöks möjligheten att starta minimejeri och mini slakteri inom ramen för naturbruksgymnasierna. Detta medför att utbildningen blir mer attraktiv.

Under 2024 ska Region Jönköpings Läns bidrag till studieförbunden anpassas till ett rikssnitt av vad Sveriges regioner delar ut till sina studieförbund och samtidigt arbeta fram statistik och underlag i enlighet med statens minimikrav på redovisning.

För att få bidrag från regionen ska ansökan alltid lämnas till regionen och ANA nämnden, vilka beslutar om bidragets storlek ett år i taget. Årsredovisning med uppföljning av hur regionens bidrag använts ska alltid lämnas in före ny ansökan. Det ska även framgå vilka andra offentliga aktörer som bidragit till verksamheten.

VÅRA FÖRSLAG

Uppdrag	Beskrivning
SMoT - utveckling	Under det gångna året har SMoT alltjämt arbetat med projekt ute i kommunerna. Detta har varit ett väl fungerande koncept vilket bör utvecklas vidare.
SMoT - egenfinansiering	Idag har SMoT en finansieringsgrad på 13 %. Vi vill öka målet om egenfinansiering till 25 % där kulturen har stor frihet att planera sin verksamhet och bestämma biljettpriserna själva. Verksamheten ska kunna bära sig självt i större utsträckning. Detta kan uppnås genom att sänka sina kostnader, eller få in mer publika intäkter.
Öppen musikfestival	Vi vill ge musiker med anknytning till regionen en möjlighet att utvecklas genom att fritt spela inför publik och därmed även kunna marknadsföra sig. Projektet kan anordnas under sommartid och på platser där mycket folk är i rörelse.
Livsmedelsupphandling	Regionen ser över kraven på livsmedelsupphandling för inköp av mer närodlat från mindre producenter i södra Sverige.
Minimejeri- och slakteri	Utreda möjlighet för lantbruksskolor att starta minimejeri och minislakteri vilket också ger en attraktivare utbildning som kan locka fler yngre att satsa på lantbruk.
Studieförbunden	Under 2024 ska Region Jönköpings bidrag till studieförbunden anpassas till ett rikssnitt av vad Sveriges regioner delar ut till sina studieförbund. Bidrag skall endast ges till förbund som följer regionens värdegrund och andra demokratiska grunder.

Uppdrag	Beskrivning
Kulturarvsfond	Inrätta en kulturarvsfond vilken har som syfte att ge aktörer och föreningar som vill värna och utveckla vårt fina kulturarv fler möjligheter att lyfta dess historia ytterligare än vad de statliga anslagen gör.
Spira	Verka för att Kulturhuset Spira ska ingå i regionens fastighetsbolag och arbeta för en högre nyttjandegrad.
Utbildning inom modern energilösning.	Regionen arbetar tillsammans med lärosätena fram en plan för att möjliggöra utbildning, forskning, utveckling och etablering av kärnkraft i regionen.

Prioriterade delstrategier och inriktningar i den Regionala utvecklingsstrategin

EN ATTRAKTIV REGION

Förmågan att attrahera, behålla och utveckla kompetenser, företag och kapital är avgörande för att utveckla en attraktiv och konkurrenskraftig region - en region som ser möjligheter i förändringar och värdesätter samverkan. Det är människor som bidrar med kompetens, som driver företag, som investerar i kapital och som utvecklar samhällen. De attraheras av en öppen inkluderande, jämställd, mångkulturell och barnvänlig livsmiljö som ger möjligheter att kombinera ett bra boende med bland annat ett rikt kulturliv, god utbildning, arbete, service, god hälsa, omsorg och fritid. En livsmiljö som människor lockas till attraherar ännu flera.

2035 är Jönköpings län den bästa platsen att besöka, växa upp, bo, leva, verka, åldras på och flytta till för alla.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Utveckla ett attraktivt kultur- och fritidsutbud som präglas av mångfald.*

Inriktningar

- Kultur- och fritidsutbudet ska vara vitalt och närvarande i hela länet och tillgängligt för alla.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Utveckla attraktiva besöksmål i både stad och landsbygd.*

Inriktningar

En utvecklad och stärkt besöksnäring i länet med fler affärsdrivna företag och en högre affärsmissighet hos befintliga aktörer.

En högre hållbar nyttjandegrad av befintliga besöksmål i länet.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Driva en hållbar digital utveckling.*

Region Jönköpings läns digitaliseringsstrategi anger inriktningen för Region Jönköpings läns digitaliseringspolitik. Region Jönköpings län ska bli bäst i Sverige på att ta till vara på digitaliseringens möjligheter. Ett mycket offensivt mål eftersom regeringens ambition är att Sverige ska bli bäst i världen. Bakgrunden till arbetet är den digitalisering som sker i samhället samtidigt som utvecklingen av digitala tjänster och infrastruktur är ett utpekat område i Region Jönköpings läns regionala utvecklingsstrategi (RUS). De möjligheter och utmaningar som kommer med den digitala utvecklingen måste hanteras på rätt sätt för att tjäna människan, verksamheter och organisationer i hela länet. Alla i Jönköpings län ska ha möjlighet att använda sig av digitala samhällstjänster.

Inriktningar

- Inspirera till att öka den digitala kompetensen hos länets organisationer och näringar, framför allt på ledningsnivå.
- Främja digital transformation och skapa förutsättningar för samarbeten mellan privata och offentliga aktörer.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Skapa, upprätta en samverkansmodell med civilsamhället.*

Civilsamhället är en stor och viktig resurs i Jönköpings län. Region Jönköpings län ska verka för en produktiv dialog samt upprätta en samverkansmodell som ger länets aktörer ett bättre utgångsläge att planera långsiktigt, genomföra förändringar och möta utmaningar. Det ger möjlighet till delaktighet, integrering och utveckling av vårt län. Civilsamhällets aktörer och enskilda individer ska ha inflytande i olika samhällsfrågor. Ett län som ur alla perspektiv samverkar och är tillgängligt för alla bidrar till inkludering, sammanhållning, attraktivitet, näringslivsutveckling, tillväxt och bra livsmiljöer.

Regionalt stöd till civilsamhället

Stöden till civilsamhället ska utgå från Region Jönköpings läns grundläggande värderingar och alla människors lika värde och de ska bidra till att:

- Stärka och utveckla demokratin i hela länet
- Ge människor möjlighet att påverka sin livssituation i hela länet
- Utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i hela länet
- Bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet i hela länet
- Främja god hälsa och bättre livskvalitet för länets invånare

Inriktningar

- Stärka och utveckla formerna för civilsamhällets roll i länets utveckling.

EN SMART REGION

Näringslivet i Jönköpings län ska kännetecknas av en hållbar tillväxt och en starkt konkurrenskraft. Det förutsätter en ökad innovationskapacitet samt en utvecklad förändringsledningsförmåga. Regionens smarta specialiseringsstrategi (S3) ska bidra till ett växande och innovativt näringsliv. Smart specialisering är en komponent i EU:s tioårsstrategi för tillväxt och sysselsättning som innebär att regionerna skapar en strategi för att bli globalt konkurrenskraftiga inom områden där det finns fördelar gentemot andra regioner. Med S3-strategin lägger vi fokus på de regionala styrkeområden där länet har särskilda fördelar och styrkor. Målet med Smart specialisering i Jönköpings län är att kraftsamla regionala aktörer för att identifiera och utveckla våra styrkeområden där det skapar störst effekt.

- Smart industri/kunskapsintensiva tillverkningsföretag
- E-handel och logistik
- Skogsnäring och träförädling
- Besöksnäring
- Livsmedel och livsmedelsförädling

Utöver dessa fem prioriterade styrkeområden pekar S3-strategin ut tjänstedesign som en gemensam faktor och möjlighet för utveckling och innovation. Strategin kommer ha stor betydelse för satsningar under de kommande åren. För att klara näringslivets gröna omställning och ökade innovationsförmåga måste kompetensförsörjning och kompetensutveckling stärkas.

2035 är Jönköpings län en långsiktigt hållbar och innovativ tillväxtregion.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Förstärka näringslivets och offentligas innovations- och förändringskraft.*

Näringslivets förändringstakt är hög och tekniska innovationer driver utvecklingen mot mera automatiserade, robotiserade och digitaliserade företag. Företagen ställs inför nya utmaningar på en internationell arena och utsätts för en allt hårdare konkurrens. Forskning, innovation och ökad kompetens är nyckeln till framgång. Regionens smarta specialiseringsstrategi (S3) tar sin utgångspunkt i nationella och globala utmaningar och fokuserar på ökad innovationskapacitet i ett tvärsektorielt perspektiv. Både näringslivsdriven innovation och offentligt driven innovation måste fokuseras än mer under de kommande åren.

Flera olika insatser behövs för att stärka näringslivets hållbara tillväxt och ökade konkurrenskraft. En särskilt viktig insats är att utveckla samverkan mellan akademien och länets företag. Jönköpings University är därför en viktig motor för ökad kompetens samt forsknings- och innovationskapacitet. Det leder till ökad kompetens samt stärkt innovationskapacitet genom forskning och utveckling. Framväxande kluster och innovationsmiljöer kan bidra till en långsiktigt hållbar näringslivstillväxt i hela länet. Akademiens och forskningsinstitutets roll för forskning, innovation och kompetensförsörjning blir i allra högsta grad betydelsefull för länets samlade vitalitet och kreativitet, för såväl näringslivets som offentlig sektors utveckling och förnyelse.

Inriktningar

- Den smarta specialiseringsstrategin ska ligga till grund för arbetet med att stödja näringslivets hållbara tillväxt.
- Nyttja kapaciteten hos Jönköping University och forskningsinstitut för att fokusera kompetensförsörjning samt forsknings- och innovationsinsatser i länets företag.
- Attrahera utländska företagsetableringar eller finansiella investeringar i regionen samt verka för att utlandsägda företag stannar kvar i länet.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Utveckla ett hållbart, diversifierat och kunskapsintensivt näringsliv i hela länet genom smart specialisering.*

För att hela länet fortsatt ska ha ett framgångsrikt näringsliv krävs en ökad fokusering på förnyelse och utveckling. Nya affärslogiker ska bejakas i takt med att digitaliseringens möjligheter tas tillvara och nyttiggörs alltmer. Förnyelse och utveckling förutsätter en lyhördhet mot marknadens förväntningar på miljömässig hållbarhet i produkter, processer och tjänster.

En stark tillverkningsindustri är av fortsatt stor betydelse för länet, men en breddning av näringslivsstrukturen är en viktig faktor för länets fortsatta utveckling. Därför måste nya näringar och affärsmöjligheter stödjas och stimuleras för att kunna växa. Länet är i stort behov av fler högteknologiska tillverkningsföretag och kunskapsintensiva tjänsteföretag. Även nyföretagandet behöver stärkas.

Smart specialisering innebär att satsa på de områden inom länet där våra företag är i världsklass eller har en relativ konkurrensfördel jämfört med andra regioner. Utvalda branschområden ska spetsas och breddas. Detta bidrar i sin tur till stärkt konkurrenskraft gentemot omvärlden.

Inriktningar

- Satsningar i linje med den smarta specialiseringsstrategin leder till ett mer hållbart, diversifierat och kunskapsintensivt näringsliv.
- Arbeta för fler högteknologiska tillverkningsföretag och kunskapsintensiva tjänsteföretag.

EN KOMPETENT REGION

För att kunna hantera näringslivets och välfärdens utmaningar är förmågan att attrahera och rekrytera samt behålla och utveckla kompetenser helt avgörande. Kompetensbehoven varierar mellan företag och offentliga organisationer, men genom en väl fungerande samverkan mellan Regional utveckling, kommunerna, Jönköpings University och övriga utbildningsanordnare samt arbetsförmedling och arbetsmarknadens parter kan den långsiktiga kompetensförsörjningen och matchningen stärkas i hela länet.

Företag och offentlig sektor har problem med att rekrytera rätt kompetens. Det behöver inte vara så. Alla människors potential borde kunna tillvaratas på arbetsmarknaden. Ambition måste vara att matchningen mellan näringslivets och den offentliga sektorns rekryteringsbehov och arbetskraftens kompetens är hög. Region Jönköpings län strävar efter att det finns en proaktiv samverkan inom länet i syfte att öka samarbete och kommunikation mellan utbildningsaktörer, näringslivet och den offentliga sektorn. Strukturerna för utbildning och kompetensutveckling ska stödja näringslivets, den offentliga sektorns och det omgivande samhällets utveckling så att alla invånares potential och kompetens tas tillvara. Matchningen på arbetsmarknaden i Jönköpings län kan säkerställas genom att det livslånga lärandet stärks. En tydliggjord effektiv struktur för regional validering kommer att stärka det livslånga lärandet.

2035 säkerställs matchningen på arbetsmarknaden i Jönköpings län genom det livslånga lärandet.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Stärka den långsiktiga kompetensförsörjningen och matchningen för integration och hållbar tillväxt.*

Region Jönköpings län har som regionalt utvecklingsansvarig aktör (RUA) ett särskilt ansvar för att stärka den regionala kompetensförsörjningen. Regionen ska arbeta för en väl fungerande arbetsmarknad och en varaktigt ökad sysselsättning. Kompetensutveckling som stärker kvinnors och mäns ställning på arbetsmarknaden ska stärkas. Regionen ska även arbeta för att öka övergången till arbete bland kvinnor och män som står långt ifrån arbetsmarknaden, samt underlätta unga kvinnors och mäns deltagande i utbildning och etablering i arbetslivet.

I lagen om det regionala utvecklingsansvaret tydliggörs att länets kompetensbehov ska kontinuerligt analyseras och bedömas. Prognoser om arbetsmarknadens kompetensbehov på kort och lång sikt ska därför regelbundet publiceras och utgöra underlag för kompetensförsörjningsinsatser. I en god dialog och samverkan mellan arbetsmarknadens parter och olika utbildningsanordnare kan dessa synliggjorda kompetensbehov tillgodoses genom olika utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser. Dialogen och samverkan mellan arbetsmarknadens parter och länets olika utbildningsaktörer ska säkerställas genom befintliga samverkansarenor. För att lyckas med en välfungerande matchning måste också effektiva regionala strukturer för validering etableras. Det handlar om att tydliggöra de olika branschvisa valideringsmodeller som redan finns på plats, samt säkerställa hur dessa etablerade valideringsmodeller kan leda till konkreta kompetensutvecklingsinsatser. Även valideringsmöjligheter som är kopplade till vuxen-, yrkeshögskole- och högskoleutbildning ska möjliggöras i större utsträckning.

Inriktningar

- Årligen tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt som underlag för kompetensförsörjningsinsatser.
- Mandatperiodens framtidspaning om kompetensbehov ska presenteras och utgöra en plattform för det långsiktiga regionala kompetensförsörjningsarbetet.
- Den fastställda kompetensförsörjnings- och utbildningsstrategin ska ligga till grund för det regionala kompetensförsörjningsarbetet.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Etablera jämlika möjligheter till utbildning och livslångt lärande i hela länet.*

Det livslånga lärandet spelar en mycket viktig roll för att matchningen på arbetsmarknaden ska fungera optimalt. Idag står alltför många människor långt från arbetsmarknaden. Därför behövs studiemotiverande insatser, valideringsmöjligheter och utbildningsinsatser på bred front. Aktörer såsom kommunal vuxenutbildning, yrkeshögskolor, högskolor och folkbildningsorganisationer kan utgöra viktiga utförare inom det livslånga lärandet.

Inriktningar

- Etablera effektiva strukturer för regional validering.
- Tillvarata folkhögskolornas och studieförbundens möjligheter att stärka det regionala kompetensförsörjningsarbetet.

Kultur

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling. Ett rikt kulturliv och en levande kulturmiljö medverkar till ett områdes attraktivitet, ger ökad turism och arbetstillfällen. Kultur är därmed en betydelsefull faktor för tillväxt och utveckling i länet. Kulturen bidrar till att skapa livsmiljöer och verksamheter som upplevs som meningsfulla och stimulerande av dem som lever och verkar i dem. Dessutom är kulturupplevelser viktiga för individens välbefinnande genom dess hälsofrämjande och rehabiliterande kraft. Kulturen har en given plats i arbetet med att öka intresset för Jönköpings län och för att göra länet mera attraktivt för både besökande och boende. Genom att gemensamt värna om kulturens egenvärde, det konstnärliga uttryckets frihet och främja kulturskapares villkor blir kulturen en utvecklingsfaktor.

Region Jönköpings län utvecklar kulturen i enlighet med den regionala kulturplanen och

biblioteksplanen för Jönköpings län. Det sker inom områdena arkiv, film, teater, musik, litteratur, dans, hemslojd, bild och form, samtida cirkus, kulturarv och kulturmiljö, spelkultur, samt stödjer folkbibliotekens samarbeten och utveckling. Region Jönköpings län är även huvudman för Smålands Musik och Teater samt stiftare av Jönköpings läns museum tillsammans med Jönköpings kommun och Hembygdsförbundet och stiftare för Smålands konstarkiv tillsammans med Värnamo kommun och Region Kronoberg. Dessutom stödjer Region Jönköpings län verksamhet som främjar bildning, kulturell mångfald och konstnärligt skapande genom stöd till föreningar och organisationer samt genom ekonomiskt stöd till kulturaktiviteter.

Kulturpolitiska prioriteringar

- *Kulturlivets infrastruktur:*
Den kulturella infrastrukturen ska vara dynamisk och ha ett dubbelt fokus. Å ena sidan ska människorna som lever och verkar i Jönköpings län ges möjlighet att ta del av och växa med den livskraft som konsten och kulturen erbjuder. Å andra sidan ska den kulturella infrastrukturen möjliggöra för länets yrkesverksamma kulturskapare att utöva sin konst och därigenom skapa tillgång till denna livskraft.
- *Barn och unga:*
Alla barn har rätt till kultur och ska ha likvärdiga möjligheter att utveckla sina intressen och talanger. Barn och unga har kunskaper, erfarenheter och perspektiv som inte vuxna har och ska därför ses och behandlas med respekt och som en resurs. Med stöd i FN:s barnkonvention ska barns och ungas skapande uppmuntras inom samtliga kulturformer. Barn och unga ska ges möjlighet att möta professionella kulturskapare som återspeglar hela befolkningen, samt själva prova på olika kreativa uttryck både på fritiden och i förskola, grundskola och gymnasium, till högre konstnärlig utbildning och yrkesliv.
- *Tillgänglighet:*
Kulturlivet i Jönköpings län ska vara tillgängligt för alla att delta i, bidra till och ta del av, oavsett bostadsort och socioekonomiska villkor. Att uttrycka sig genom musik, dans och konst kan vara en genväg till mänskliga möten. När vi delar med oss av det som berör oss på djupet skapas gemenskap och förståelse. Tillgängligheten till kultur ska i Jönköpings län inte heller hindras av kön, könsöverskridande identitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder eller politisk övertygelse.
- *Hållbarhet och hälsa:*
Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling ska genomlysas länets kulturliv. Kulturen och dess olika uttryck ska ges förutsättningar som skapar hållbara system i samhället och samhällsplaneringen. Konst och kultur spelar en viktig roll inom vård och omsorg och bidrar som hälsofrämjare till såväl bättre folkhälsa som samhällsekonomi.
- *Samarbeten – interkommunalt, interregionalt, internationellt och interkulturellt:*
För att öka det kulturella utbytet i länet och över kulturgränser ska interkommunala och interregionala, internationella och interkulturella samarbeten stimuleras. Samarbeten och utbyten främjar utveckling och hållbar långsiktig tillväxt.
- *Samverkan och dialog:*
Region Jönköpings län samverkar med länets kommuner i olika forum och med ett gemensamt fokus på utveckling som utgår från kommunernas olika styrkor och utmaningar. Kontinuerliga dialoger mellan Region Jönköpings län och kulturlivet syftar till uppföljning av arbetet med de kulturpolitiska målen och de särskilda uppdragen, fördjupad förståelse för varandras förutsättningar och utmaningar, och att gemensamt utforska möjligheter till nya initiativ inom ramen för de kulturpolitiska prioriteringarna. Region Jönköpings län har i uppdrag att bjuda in till dialoger, men initiativ kan också komma från andra aktörer.

Regional kulturplan och kultursamverkansmodellen

Den regionala kulturplanen är ett styrdokument för det kulturpolitiska området på regional nivå och omfattar hela det regionala kulturansvaret, inklusive fördelning av statliga och regionala bidrag till regional kultur. Kulturplanen är ett verktyg för dialogen med staten avseende fördelning av statliga medel, samt en beskrivning om hur Region Jönköpings län vill att kulturområdet ska utvecklas.

Region Jönköpings län ingår i samverkansmodellen för statens stöd till regional kulturverksamhet, den så kallade kultursamverkansmodellen. Målet med modellen är att öka utrymmet för regionala prioriteringar och variationer. Detta innebär att Region Jönköpings län ansvarar för fördelningen av statsbidraget till regional kulturverksamhet. Samtliga verksamheter inom kultursamverkansmodellen har uppföljningsbara uppdragsbeskrivningar.

Regionala kulturverksamheter som finansieras med statliga medel via kultursamverkansmodellen:

- Sektionen för kulturutveckling, Region Jönköpings län
- Smålands Musik och Teater, Region Jönköpings län
- Arkiv Jönköpings län
- Jönköpings läns museum
- Riksteatern Jönköpings län
- Vandalorum, museum för konst och design
- Sharemusic and performing arts

Sektionen för kulturutveckling, Smålands Musik och Teater och Jönköpings läns museum styrs av de regionala styrdokument som finns, exempelvis budget med verksamhetsplan. Dessutom ska dessa verksamheter långsiktigt planera och agera enligt de nationella och regionala kulturpolitiska målen, kulturplanens prioriteringar samt den regionala utvecklingsstrategin. Bland annat så innebär det att exempelvis Smålands Musik och Teater ska erbjuda ett varierat utbud av musik, teater och dans för barn, ungdomar och vuxna samt bidra till ett bra liv i en attraktiv region genom att i första hand med egna ensembler producera professionell scenkonst.

Utbildning och bildning

Utbildning

Region Jönköpings läns två naturbruksskolor bedriver gymnasieutbildning och anpassad gymnasieskola inom naturbruksprogrammet samt vuxenutbildning och uppdragsutbildning. De ska också vara kompetenscentra för de gröna näringarna.

För gymnasieutbildningen finns ett samverkansavtal med länets 13 kommuner som bland annat reglerar finansieringen. Eleversättningar erhålls även för elever från övriga delar av landet. Utöver det tillkommer försäljning av det som produceras på skolorna, vissa statsbidrag och övriga intäkter. Vuxen- och uppdragsutbildningar finansieras däremot inte genom samverkansavtalet utan genom fakturering av utbildningsplatser. Uppgiften att vara gröna kompetenscentra finansieras idag endast genom försäljning av tjänster. Inga regionala medel tillkommer.

Skolorna ska utvecklas i samråd med länets kommuner och branschens aktörer. Detta sker genom utvecklingsrådet för naturbruk, där både Region Jönköpings län och länets kommuner har representanter, samt i lokala programråd där företrädare för de gröna näringarna deltar.

Naturbruksskolorna ska vara goda förebilder, sprida kunskap och arbetssätt som bidrar till att nå de globala målen och Sveriges miljömål. Skolorna ska vara ledande inom sina områden och det ska ske ett kontinuerligt utvecklingsarbete i syfte att bidra till de gröna näringarnas utveckling. För att bidra till det behöver tillämpad forskning, försöksverksamheter och öppna testbäddar utvecklas på skolorna i samarbete med akademi, forskningsinstitutioner och näringsliv. Detta skapar förutsättningar för att utveckla skolorna till reella kompetenscentrum för de gröna näringarnas långsiktigt hållbara utveckling. Naturbruksskolorna är också viktiga för Region Jönköpings läns ansvar för den regionala kompetensförsörjningen.

Bildning

För det livslånga lärandet och för att stärka demokratin samt förse länet med efterfrågad kompetens har folkhögskolorna en viktig roll att fylla. Folkhögskolan skiljer sig från andra skolformer genom den långa bildningstraditionen och att den enskilda skolan har stor frihet att utforma sina kurser utifrån skolans speciella inriktning och profil. Den har också möjlighet att göra anpassningar efter förkunskaper, intressen och behov hos deltagare. Basen för folkhögskolornas utbildningsinriktning är den allmänna kurs som främst är avsedd för dem som saknar grundskole- eller gymnasieutbildning. Folkhögskolorna spelar en stor roll för utbildning av personer med kort utbildningsbakgrund, deltagare

med utländsk bakgrund och personer med funktionsvariationer. Folkhögskolorna har en viktig roll när det gäller att ge människor en annan chans till vidare studier samt att möta människors unika behov och förutsättningar.

Region Jönköpings läns två folkhögskolor är tillsammans med sju rörelsedrivna folkhögskolor en viktig resurs för länets kompetensförsörjning. Folkhögskolorna utgör en arena som möjliggör för alla människor att inkluderas i det sociala och politiska livet.

Studieförbunden i länet skapar mötesplatser som både bidrar till social sammanhållning och till en öppen och fri debatt. Studieförbunden, liksom folkhögskolorna, ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället. Det innebär att folkbildningens målgrupp är bredare än målgruppen för vuxenutbildningen. Verksamheten ska utvecklas vidare för att ytterligare bidra till demokratin, att stödja människors handlingskraft, fylla utbildnings- och bildningsbehov i samhället och ge alla tillgång till ett rikt kulturliv. Studieförbunden och folkhögskolorna kan snabbt anpassa sig till skiftande behov i samhället och hos individer och grupper med olika utmaningar.

Medborgare och kund

Skapa värde med kunden och intressenter

En organisations långsiktiga framgång beror på dess förmåga att skapa värde tillsammans med de som den finns till för. Kundernas och intressenternas uttalade och underförstådda behov, krav, önskemål och förväntningar är vägledande för organisationens beslut och handlande.

Strategiska mål: Bästa plats att växa upp, leva, verka och åldras på

Framgångsfaktorer: Nöjda kunder och intressenter

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Sökande per utbildningsplats (folkhögskolan)	2	2,4	2,1	År
 Andel antagna i förhållande till antal elever som slutar årskurs 9 i länet (Naturbruksskolorna)	3 %	3,3 %	3,7 %	År

Framgångsfaktorer: God och jämlik hälsa

Uppdrag	Beskrivning
Kultur - Delta i kunskapsutvecklingen med aktiviteter kopplade till kulturens roll för god hälsa.	Kulturupplevelser är viktiga för individens välfärd och välbefinnande genom dess hälsofrämjande och rehabiliterande kraft. Verksamheten ska delta i kunskapsutvecklingen med aktiviteter kopplade till kulturens roll för god hälsa.

Framgångsfaktorer: Vitalt och tillgängligt kulturliv

Uppdrag	Beskrivning
Kultur - Stärka barn och ungas möjlighet att ta del av och skapa kultur i Jönköpings län.	Region Jönköpings län ska vara bästa plats att växa upp på. Kultur till och för barn och unga är prioriterat. Alla barn har demokratisk rätt till kultur och ska ha likvärdiga möjligheter att utvecklas. Utifrån ett tillgänglighetsperspektiv är det viktigt att det finns en mångfald av kultur för en mångfald av barn och unga.

Uppdrag	Beskrivning
Kultur - Utveckling av kulturens infrastruktur i länet.	Ett levande kulturliv förutsätter en kulturell infrastruktur med flera sammanhängande delar, som ändamålsenliga och tillgängliga lokaler, fortbildnings- och utbildningsmöjligheter, mötesplatser, kontakter med omvärlden, ekonomiska resurser, goda kommunikationer och en förtroendefull samverkan mellan berörda parter.
Kultur - Utveckla, stödja och främja det fria kulturlivet	Länets fria kulturliv är en förutsättning för att skapa ett brett utbud med en mängd kulturupplevelser i hela Jönköpings län.
Kultur - Utveckla former som ger alla möjligheter att delta i och ta del av kulturliv och kulturupplevelser.	Insatser genom bidragsgivning, dialoger och nätverk. Samt att SMOt har ett länsuppdrag inom musik, teater och dans och ska verka i länets kommuner.
Utreda behov och förutsättningar för att hitta nya arbetsätt, organisationslösningar och finansiering för att få till en långsiktighet i förvaltning och samordning av Smålandsleden i länet.	Smålandsleden är sammanhängande vandringsleder i länet som sträcker sig över länets samtliga kommuner. Lederna är både attraktiva besöksmål för rekreationsturism men också för länets invånare. För att säkerställa att lederna kan finnas kvar över tid så behövs arbetsformer, finansiering och en långsiktig förvaltning utvecklas.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Publik Smålands Musik och Teater	70 000	35 263	47 122	Tertial
 Publik vid föreställningar för barn och ungdom	25 000	7 390	22 961	Tertial

Framgångsfaktorer: Ett demokratiskt och jämställt samhälle

Uppdrag	Beskrivning
Utveckla arbetet med att minska oskäliga skillnader i samhället som beror på kön, sexuell läggning eller etniskt ursprung.	Som aktör med regionalt utvecklingsansvar har Region Jönköpings län det nationella uppdraget att integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla de verksamheter och program som ingår i det regionala tillväxtarbetet. Detta kallas jämställdhetsintegrering och är en politisk strategi som Sverige har jobbat efter sedan 1994. Förutsättningar för kvinnor behöver bli mer jämställda: Arbetsgivare ska sätta lön efter kompetens, inte kön. Fler kvinnor ska få förutsättningar att starta och driva företag. Fler kvinnor behöver också finnas i styrelser och få bidra till innovation. Kunskaper i det svenska språket är en viktig nyckel in på arbetsmarknaden och samhället. Region Jönköping ska därför samverka med övriga samhällsaktörer för bättre språkutbildning.
Löpande insamling av data för att följa utvecklingen för att säkerställa att jämställdhetsmålen nås.	Jönköpings län ska sträva efter jämlikhet i levnadsvillkor och det aktiva deltagandet i samhällslivet för alla människor i länet.

Process och produktion

Utveckla värdeskapande processer

Organisationens verksamhet ses som processer som skapar värde med kunden och intressenter. Processorientering stimulerar förebyggande arbete, att grundorsaker till problem identifieras och att faktabaserade beslut tas. Processerna är utformade för att skapa förutsägbara resultat. Samtidigt finns förmågan att snabbt ställa om med hänsyn till förändrade behov från kunden och intressenter.

Strategiska mål: Enklare vardag för invånare och medarbetare

Framgångsfaktorer: Utveckling av arbetssätt och digitala tjänster

Uppdrag	Beskrivning
Utveckla formerna för att skapa en effektiv, hållbar och innovativ välfärd inom arbetet för digitaliseringsstrategin.	Formerna utvecklas för digitaliseringsstrategin för att skapa en effektiv, hållbar och innovativ välfärd inom arbetet för digitaliseringsstrategin.
Kultur - Utveckla och främja digitaliseringens möjligheter för genomförande och spridning av kultur.	Genom att utveckla och främja digitaliseringens möjligheter för genomförande och spridning av kultur kan fler få kunskap och information om kultur samt ta del av kultur i länet.

Framgångsfaktorer: Samverkan med andra aktörer

Uppdrag	Beskrivning
Kultur - Skapa bättre förutsättningar att verka som professionell kulturutövare i länet.	Verksamheten ska förbättra förutsättningarna för ett rikt kulturliv i länet och stimulera utvecklingen av densamma. Det ska ske i dialog med och mellan civilsamhället och länets kulturaktörer. Verksamheten har i uppdrag att vara främjande, kunskapsbärande och bildande. För varje konstområdena ska det finnas konsulenter som ansvarar för främjandeuppdraget. Kulturutveckling ansvarar för att utveckla de stöd som utgår till kulturlivet.
Kultur - Utveckla hållbara strukturer för samråd, samverkan och dialog mellan aktörer inom kulturområdet.	I verksamhetens uppdrag ingår också att svara för forum och möten för dialog mellan kulturaktörerna och Region Jönköpings län. Samråd och samverkan med länets kommuner, civilsamhället, studieförbund, fria kulturutövare och institutioner är en central del av verksamheten.
Kultur - Bidra till att skapa en hållbar utveckling i Sydsverige till förmån för hela landet genom att samverka inom ramen för Regionsamverkan Syd (RSS).	Bidra till att skapa en hållbar utveckling i Sydsverige till förmån för hela landet genom att samverka inom ramen för Regionsamverkan Syd (RSS).
Kultur - Utveckla arbetet med att initiera och främja samtal om yttrandefrihet, mångfald, demokrati och mänskliga rättigheter samt väcka uppmärksamhet för frågorna.	Skapa och genomföra forum där samtal förs kring yttrandefrihet, mångfald, demokrati och mänskliga rättigheter.

Strategiska mål: Bästa möjliga kvalitet

Framgångsfaktorer: Säker verksamhet

Uppdrag	Beskrivning
Utbildning - Utveckla formerna för att livsmedel som producerar på våra naturbrukscentrum kan användas i Region Jönköpings läns livsmedelsförsörjning.	Under 2022 har en förstudie i projektform genomförts angående återtag av livsmedel inom Regions Jönköpings läns livsmedelsförsörjning. Under 2023 ska förutsättningarna och möjligheterna för detta undersökas och förhoppningsvis utmynna i ett pilotprojekt som fokuserar på de tre sjukhusens måltidsservice till patienter och restauranger.

Framgångsfaktorer: Utveckla förmågan att dra nytta av de resurser som EU erbjuder

Uppdrag	Beskrivning
Främja och delta i kulturellt samarbete inom och utanför länet, delta i och utveckla internationell samverkan och samspel, samt delta i de nationella och regionöverskridande samtalen om kulturens och bildningens möjligheter och utveckling.	Delta i interregionala, nationella och internationella samverkansforum och nätverk.

Framgångsfaktorer: Utbildningsinnehåll anpassat till elevens behov

Uppdrag	Beskrivning
Utbildning - Eleverna på naturbruksgymnasierna ska slutföra sin utbildning med godkänd examen inom tre år.	Målet är att eleverna ska slutföra sin utbildning med godkänd examen inom tre år. För att få slutbetyg från gymnasieskolan krävs att eleven fått betyg i alla kurser som ingår i programmet.
Utbildning - Deltagarna inom folkhögskolan ska slutföra sina kurser.	Målet är att deltagarna ska slutföra påbörjade kurser.
Utbildning - Utbildningar inom gymnasiala eller eftergymnasiala utbildningar och uppdragsutbildningar på olika nivåer som är anpassade efter närings behov ska erbjudas.	Utbildningar inom gymnasiala eller eftergymnasiala utbildningar och uppdragsutbildningar på olika nivåer som är anpassade efter närings behov ska erbjudas.
Utbildning - Ett attraktivt och framtidsinriktat utbildningsutbud med hög kvalitet på naturbruksskolorna och folkhögskolorna, anpassat efter befolkningens och arbetsmarknadens behov.	Ett attraktivt och framtidsinriktat utbildningsutbud med hög kvalitet på naturbruksskolorna och folkhögskolorna, anpassat efter befolkningens och arbetsmarknadens behov

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Andel elever på naturbruksprogrammet som slutför sin utbildning med godkänd examen	90 %	89 %	77 %	År
 Andel deltagare som slutför kurs inom folkhögskolan	90 %	90 %	89 %	År

Lärande och förnyelse

Förbättrar verksamheten och skapa innovationer

Framgångsrik hållbar verksamhet över tid kräver såväl ständiga förbättringar som innovation av produkter, tjänster och processer. Förutsättningen för detta är en kultur som stimulerar till kontinuerligt lärande, kreativitet och nya idéer. Genom jämförelser med ledande organisationer få ledare och medarbetare kunskap om vad som kan uppnås och vägen dit. Ett systematiskt och uthålligt förbättringsarbete leder till nöjdare kunder, nöjdare medarbetare, bättre samhälle och miljö samt ökad effektivitet.

Strategiska mål: Bäst på att förbättra och förnya

Framgångsfaktorer: Förbättringskunskap

Uppdrag	Beskrivning
Kultur - Genom kunskapsöverföring och stödjande insatser främja utveckling av berörda konst- och bildningsområden, med och mellan civilsamhället, kulturell verksamhet och konstnärliga utövare i länet.	Genom kunskapsöverföring och stödjande insatser främja utveckling av berörda konst- och bildningsområden, med och mellan civilsamhället, kulturell verksamhet och konstnärliga utövare i länet.

Framgångsfaktorer: Professionell kunskap

Uppdrag	Beskrivning
Utbildning - Tillvarata den pedagogiska kompetensen.	Målet är att samtliga tillsvidareanställda lärare inom gymnasiegemensamma ämnen ska ha lärarlegitimation.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Andel behöriga lärare	100 %	Nytt mätetal 2023	Nytt mätetal 2023	År

Strategiska mål: Långsiktigt hållbar och innovativ tillväxtregion

Framgångsfaktorer: Innovationsstödjande arbete

Uppdrag	Beskrivning
I samverkan med forskningsinstitutioner utveckla formerna för att tillämpa aktuell forskning, utveckla forskningsinsatser eller testbäddar i arbetet med den regionala utvecklingen	I samverkan med forskningsinstitutioner utveckla formerna för att tillämpa aktuell forskning, utveckla forskningsinsatser eller testbäddar i arbetet med den regionala utvecklingen.
Stödja utvecklingen av ett hållbart, diversifierat och kunskapsintensivt näringsliv i hela länet genom smart specialisering.	Den av regionfullmäktige antagna Smarta specialiseringsstrategin tar sin utgångspunkt i länets utvecklingsmöjligheter och ger innovation ett tvärsektorieellt perspektiv. Akademiens roll, genom utbildning och forskning, är mycket betydelsefull för länets samlade vitalitet och kreativitet. Förmåga till förnyelse och att tillvarata ny kunskap och teknologi är central i dagens samhälle.
Arbeta för att fler företag startas och stimulera nya näringar.	Förändringstakten är hög och tekniska innovationer driver utvecklingen mot ett mer automatiserat, robotiserat och digitaliserat samhälle. Företag ställs inför globala och nationella utmaningar på en internationell arena och utsätts för allt hårdare konkurrens. Innovation och ökad kompetens är nyckeln till framgång.
Stödja affärs- och kompetensutveckling för företagare på landsbygden.	Förändringstakten är hög och tekniska innovationer driver utvecklingen mot ett mer automatiserat, robotiserat och digitaliserat samhälle. Företag ställs inför globala och nationella utmaningar på en internationell arena och utsätts för allt hårdare konkurrens. Innovation och ökad kompetens är nyckeln till framgång.

Framgångsfaktorer: Arbeta proaktivt med omvärldsanalys

Uppdrag	Beskrivning
(ANA,TIM) Ta fram ett ramverk för uppföljning och analys för grön omställning kopplad till den regionala utvecklingsstrategin.	Ett ramverk för uppföljning och analys tas fram för grön omställning kopplad till den regionala utvecklingsstrategin.
(ANA,TIM) Region Jönköpings län ska utarbeta verktyg för uppföljning och utvärdering med fokus på de regionala utvecklingsåtgärderna effekter i länet på en aggregerad nivå.	Region Jönköpings län ska utarbeta verktyg för uppföljning och utvärdering med fokus på de regionala utvecklingsåtgärderna effekter i länet på en aggregerad nivå.
(ANA,TIM) Region Jönköpings län ska utveckla analys- och prognosarbetet för att säkerställa utgångspunkterna för det regionala utvecklingsarbetet.	Region Jönköpings län ska utveckla analys- och prognosarbetet för att säkerställa utgångspunkterna för det regionala utvecklingsarbetet.

Framgångsfaktorer: Etablera jämlika möjligheter till utbildning och livslångt lärande i hela länet

Uppdrag	Beskrivning
Presentera en årlig prognos över kompetensbehov i länet på kort och lång sikt. Särskilt uppmärksamma kompetensnivå på kommunal och delregional nivå. En framtidsspaning tas fram en gång per mandatperiod.	En årlig prognos ska presenteras över kompetensbehov i länet på kort och lång sikt. Särskilt uppmärksamma kompetensnivå på kommunal och delregional nivå. En framtidsspaning tas fram en gång per mandatperiod.
Konkretisera den roll som folkbildningens aktörer kan spela i det regionala kompetensförsörjningsarbetet.	Företag och offentlig sektor har problem med att rekrytera och hitta rätt kompetens. Det behöver inte vara så, utan alla människors potential borde kunna tillvaratas på arbetsmarknaden. Regional kompetensförsörjnings ambition är att matchningen mellan näringslivets och den offentliga sektorns rekryteringsbehov och arbetskraftens kompetens är hög.
Arbeta för att det livslånga lärandet möjliggörs genom olika lokala och regionala modeller.	Region Jönköpings län ska arbeta för en väl fungerande arbetsmarknad och en varaktigt ökad sysselsättning. Region Jönköpings län arbetar med att stärka kopplingen mellan skola-arbetsliv, utbildning och arbetslivets kompetensbehov samt kompetensutveckling som stärker individens ställning på arbetsmarknaden och näringslivets omställningsbehov.

Ekonomi

Leder för hållbarhet

Med engagerade ledare som utgår från kund- och intressentbehov förstärks en kultur som skapar förutsättning för hållbar utveckling. Ledare ser verksamheten, dess produkter, tjänster och processer som delar i en större helhet och verkar aktivt för att förbättra samhälle, miljö och ekonomi. Ledare tar till vara och utvecklar medarbetarnas och organisationens samlade kompetens och mångfald.

Strategiska mål: God och hållbar hushållning

Framgångsfaktorer: Kostnadseffektiv verksamhet

Mätetal	Mål	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Ekonomi i balans	Inte överstiga budget	14 334 tkr	19 223 tkr	Månad
 Prognos	Inte överstiga budget			Tertial

Trafik, infrastruktur och miljö

Ambition

Region Jönköpings län ska erbjuda en kollektivtrafik som är till för alla, oavsett vilka förutsättningar man har. Den som bor på landsbygden med ett arbete, studier, eller andra göromål i storstaden, ska kunna åka trygg och pålitlig kollektivtrafik till och från sin syssla likväl som de som bor inom stadsgränsen. Alla invånare är i behov av att kunna transportera sig antingen via bil, buss, tåg, cykel eller vanligt gående varför det också krävs ett helhetsperspektiv i sammanhanget. Att missgynna ett visst trafikslag ser vi som problematiskt och den samlade bilden måste vara goda förutsättningar för samtliga trafikslag.

Kollektivtrafik

Vi vill införa anropsstyrd närtrafik i glesbygd där linjelagda turer saknas eller är få till antalet. Vi vill att alla med behov av färdtjänst skall beviljas färdtjänst och att bedömningssystemet skall vara rättvist. Vi vill i större utsträckning använda kamerabevakning och biljettkontrollanter.

Tillgängligheten, tryggheten och punktligheten är viktiga för att fler ska känna att kollektivtrafiken är ett alternativ till bilen. Den viktigaste principen för kollektivtrafiken är att underlätta för de som saknar körkort eller av andra skäl inte kan ta sig själv till arbete, skola och samhällsservice.

Kollektivtrafiken bör ses som ett komplement till andra transportslag genom att vara ett gångbart alternativ till bilen. Inte genom att exempelvis göra det besvärligare att åka bil. Det ska finnas god tillgänglighet till parkeringsplatser och rimliga P-avgifter.

Länstrafikens mål ska inte vara att öka antalet resande i kollektivtrafiken, det gynnar bara satsningar på stadstrafiken där det finns många resande. Istället bör målet vara fler nöjda resenärer i kollektivtrafiken. Hundratals miljoner har de senaste åren investerats i Länstrafiken. Trots detta har inte antalet resande ökat. Idag finansieras Länstrafiken till 70 % av regionskatt och 30 % biljettintäkter. Vår inriktning är att finansieringen ska vara 50 % skatt och 50 % biljettintäkter. Detta kan nås bland annat genom smartare upphandlingar.

Vi vill att det kollektivtrafikslag som passar bäst för situationen ska vara det man satsar på oavsett om det innebär bussen eller tåget. I nuläget satsar man på tåg och drar ned på busstrafik, även om bussen ibland vore ett bättre och billigare alternativ.

De senaste åren har Länstrafiken, procentuellt sett, tilldelats högre budgetutökningar än vad sjukvården har fått. Det är därför inte rimligt med fler

utökningar i närtid och krav på efterlevnad av tilldelad budgetram måste ställas. För att få fler resande satsade det gamla styret (koalitionen) på att bygga ut fler linjer där resandeunderlaget var högt. Städerna har gynnats med tätare linjer på bekostnad av landsbygden, som har ett lägre resandeunderlag. Detta behöver omprioriteras så att landsbygden inte ständigt blir lidande.

Vi vill satsa på utbyggd kollektivtrafik på landsbygden upphandlad av mindre aktörer, exempelvis lokala taxiföretag. Det kan vara upphandlingar där landsbygdsinvånarna är mer delaktiga i val av tider och linjestråk, varefter trafiken kan planeras och upphandlas, exempelvis årsvis. Idag genomförs upphandlingar av stora bussar på flerårskontrakt på landsbygden, även på linjer där resandeunderlaget är lågt. Detta är ett förlegat system. Syftet med kollektivtrafiken ska primärt vara att människor utan bil ska ha möjlighet ta sig till en större tätort för service, skola och arbete. Kommunens ansvar för skolskjuts sträcker sig enbart till grundskolan, därför behövs exempelvis skoltransporter även för gymnasieelever som bor långt från en busslinje.

Tåg

En uppgradering av befintliga tågbanor där längre tåg kan köras med hög robusthet är ett bättre alternativ än en höghastighetsbana, som är både dyr och oklar nyttoeffekt.

Vi vill ha en ny järnvägsförbindelse mellan Göteborg-Jönköping-Nässjö, både för gods- och persontrafik.

Vi vill införa ett trygghetsnummer för personal och resenärer dit man kan ringa om det uppstår hotfulla situationer. Telefonnummer ska synas tydligt. Om någon befinner sig i en hotfull situation, om någon klottrar, eller vandaliserar, kan ett samtal till trygghetsnumret bidra till att ordningsvakter snabbt kommer på plats och minska ekonomisk skada eller lidande. Självklart ska även kameraövervakning finnas i anslutning till busschauffören och möjlighet till kroppskamera för tågvärdar.

Flyg

Flygplatserna fyller en viktig funktion för försvaret, polisen, ambulansverksamheten samt för beredskap vid exempelvis skogsbränder. För att arbetet ska kunna bedrivas krävs personal och utrustning.

Vi vill utveckla Jönköpings Airport och utreda om en eventuell utbyggnation. En flygplats är otroligt viktig för vår region, för att vi ska vara en attraktiv och kompetent region så krävs det en flygplats. Fler avgångar från Jönköping Airport gynnar såväl turismen som företag i länet och bör utökas.

Vem vet vad som händer i framtiden? Våra flygplatser behövs för rikets säkerhet i oroliga tider.

Energi

Väderberoende icke planerbara energikällor i storskalig drift bör undvikas i Jönköpings län.

Vindkraft

Storskalig vindkraft har många nackdelar och mycket små fördelar.

Under en livscykel så släpper ett vindkraftverk ut betydligt mer koldioxid än andra fossilfria energikällor såsom solceller och kärnkraft. Vindkraft producerar bara el när det blåser, det vill säga då elpriset är lågt p.g.a. för mycket vindkraft i det totala elproduktionssystemet.

Det stora problemet med vindkraftparker är att just på grund av dess oplanerbarhet så måste lika mycket planerbar energiproduktion installeras, dvs vattenkraft, kärnkraft och i värsta fall oljekraftverk, vilket alltså motverkar hela den grundläggande idén med vindenergi.

Eftersom energiproduktion från varje enskilt vindkraftverk är mycket liten i förhållande till de stora kostnaderna med kabeldragning, med energiförluster som följd, för att förbinda dessa med stamnätet är dessutom destabiliserande för svängmassan i det totala energisystemet. Detta har gett upphov till en ny och mycket kostsam bransch i Sverige i form av energilagring i batteriparker som har höjt räntekostnaderna ordentligt de senaste åren bara för att stabilisera frekvensen på 50,0000 Hz.

Förutom att vindkraften alltså inte är lönsam ur ett ekonomiskt perspektiv så finns det en rad miljömässiga nackdelar. Enbart skövlingen av naturen för ett enda vindkraftverk i en park innebär stora ingrepp i natur och djurlivet. Även vid stora avstånd ger det lågfrekventa ljud som rotorbladen ger upphov till svåra bullerstörningar för såväl människor som djur. Utöver bullret utger också rotorbladens rörelse mycket svåra skador på fågellivet när fåglar träffas av rotorbladen med döden som följd.

Det finns också stora problem med rotorbladen i sig själv. Under en livscykel ger detta upphov till att stora mängder mikroplaster frigörs i luften vilket är skadligt för såväl människor som djur. Dessutom så kan inte rotorbladen återvinnas utan grävs ner i marken efter ett vindkraftverks livscykel. Utöver de

nämnda riskerna med vindkraft finns det ytterligare en, som förtjänar att omnämnas, nämligen risken för bränder. Den senaste tiden har ett flertal bränder i vindkraftverk uppstått vilket gett upphov till att de mycket stora rotorbladen faller ner brinnande från hög höjd. Blotta tanken på vad ett brinnande rotorblad i torr småländsk sommarskog skulle kunna åstadkomma i form av en skogsbrand är avskräckande.

På grund av dess oplanerbarhet, ekonomiska olönsamhet och stora miljömässiga påverkan på djur- och naturliv anser Sverigedemokraterna att stora vindkraftparker inte är ett hållbart energialternativ utan ställer oss negativa till en fortsatt utbyggnad och att istället vindkraften fasas ut genom att vindkraftverk inte ersätts med nya då livslängden uppnåtts.

Sverigedemokraterna ser dock inga problem med enskilda vindkraftverk i slutna system så länge de inte finansieras med allmänna medel.

Solenergi

Då det gäller solenergi är förutsättningarna annorlunda. Till skillnad från vindkraften så är det betydligt kortare ledtider från beslut till att en anläggning kan tas i bruk, vilket kortsiktigt är en stor fördel. Solenergin är dessutom betydligt mer planerbar än vindkraften då man vet att den inte produceras då det är mörkt. Detta gör att solenergin till exempel kan användas under sommarmånaderna i kombination med batterier nattetid för att ersätta förlorad elproduktion från kärnkraften om man förlägger det årliga underhållet till denna period. Mindre solcellsanläggningar kan dessutom minska det externa energibehovet hos mindre aktörer och hushåll utifrån ett decentralistiskt perspektiv.

Sverigedemokraterna är positiva till solceller som ett miljövänligt och fosilfritt alternativ.

Kärnkraft

Då regeringen nu öppnat upp för utbyggnad av kärnkraft i Sverige på fler platser för nya aktörer så bör Region Jönköping redan nu utreda förutsättningarna för etablering av en eller flera SMR (Small Modular Reactor) i regionen då antalet platser i Sverige är begränsade.

En etablering av fjärde generationens kärnkraft har mycket stora fördelar. För Region Jönköpings del skulle det innebära en planerbar, säker, fosilfri och

självförsörjande elproduktion till en betydligt lägre kostnad än de icke planerbara energikällorna såsom vind- och solenergi. Dessutom är produktionskostnaden relativt jämn under driftsperioden. Ur ett nationsperspektiv är etablering av en eller flera SMR i regionen särskilt gynnsamt då det stora stamnätet och ledningen från Oskarshamn finns i just Jönköpings län. En eller flera SMR i regionen skulle därmed tillföra mer svängmassa i det totala elnätssystemet och bidra till att stabilisera elförsörjningen i hela södra Sverige.

Den allmänna opinionen för kärnkraft i Sverige har aldrig varit så stark som nu. Hela sex av tio vill bygga ny kärnkraft enligt Novus undersökning från december 2022. I vår region är många hårt drabbade, såväl privata hushåll, som företag, av de extremt höga energipriserna som dessutom är förödande för inflationen och på sikt riskerar att äventyra Sveriges ställning inom den gröna näringen och som industrination.

Sverigedemokraterna anser att det därför är mycket viktigt att Region Jönköping redan nu agerar skyndsamt för att ta fram en etableringsplan för en eller flera SMR i regionen gemensamt med de kommunala energibolagen samt berörda myndigheter och andra aktörer i syfte att framhålla Jönköpings län som ett gynnsamt alternativ för den geografiska placeringen av en eller flera SMR.

- Införa anropsstyrd närtrafik.
- Trygghetsnummer i Länstrafiken.
- Målet på kundnöjdhet/kvalitet för resenärer höjs till 80 %.
- Kameraövervakning på buss.
- Kroppskamera för tågvärdar.
- Utredda om ny järnvägsförbindelse Göteborg-Jönköping-Nässjö.

VÅRA FÖRSLAG

Uppdrag	Beskrivning
Införa anropsstyrd närtrafik	Mindre upphandlingar där landsbygdsinvånare är mer delaktig i val av tider och linjestråk, varefter trafiken kan planeras och upphandlas, (exempelvis årsvis) med lokala taxibolag eller liknande.
Ny järnvägsförbindelse Göteborg-Jönköping-Nässjö	För att öka tillgängligheten i det regionala järnvägsnätet är det nödvändigt att vi binder samman länkar där vi ser ett stort behov. På denna sträcka syns ett tydligt sådant behov där både person- och godstrafik skulle gynnas av en förbindelse.
Trygghetsnummer i Länstrafiken.	Inrätta ett telefonnummer till Länstrafiken vilket man kan ringa till när/om hotfulla situationer uppstår vid sin resa på buss eller tåg.
Jönköping Airport	Utveckling av flygplatsen med fler avgångar samt utredning om utbyggnation.
80 % kundnöjdhet/kvalitetsindex	Ökat antal nöjda kunder i kollektivtrafiken.
Small Modular Reactor	SMR i regionen skulle tillföra mer svängmassa i det totala elnätssystemet och bidra till att stabilisera elförsörjningen i hela södra Sverige.

Prioriterade delstrategier och inriktningar i den Regionala utvecklingsstrategin

EN HÅLLBAR REGION

Det regionala utvecklingsarbetet ska genomsyras av ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Tillsammans behöver vi kraftsamla i länet för att öka takten i miljömålsarbetet samt minska de sociala klyftorna. Detta avgörande arbete måste ske i samklang med målen om god tillväxt i företagen och ökade invånarantal i våra kommuner.

2035 är Jönköpings län ett hållbart län.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Säkerställa ett miljömässigt hållbart län med hänsyn till miljö, klimat och jordens resurser.*

Genom vägledning från länets klimat- och energistrategi och de nationella miljömålen ska insatser premieras som bidrar till att minska klimatpåverkan och öka den biologiska mångfalden.

Inriktningar

- En ökad energieffektivitet, utbyggnad av fossilfri energiproduktion, förbättrade nät och

- kapacitet i nät.
- Cirkulär ekonomi i företagen och kommunerna.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Skapa en hållbar social utveckling för människor och företag.*

En förutsättning för att lyckas nå både de gröna målen och målen om tillväxt och attraktionskraft är att det finns en social grund i samhället. Det är en utgångspunkt i det regionala utvecklingsarbetet. Särskilda insatser behövs för att verka för att både invånare, civila samhället och företagen kan bidra till social utveckling.

Inriktningar

- Stärkt socialt entreprenörskap och social innovation.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Säkerställa en jämställd regional utveckling och jämlika förutsättningar i samhället.*

I Jönköpings län ska kvinnor och män, flickor och pojkar ha samma förutsättningar till inflytande i det regionala utvecklingsarbetet. De ska på lika villkor kunna ta del av länets resurser. I länets utveckling ska jämställdhet och likabehandling vara en självklarhet. För att lyckas med att stärka attraktionskraften, tillväxtpotentialen och sysselsättningen i hela länet ska allas potential tas till vara.

Inriktningar

Ökad jämställd regional tillväxt och utveckling.

Alla ska ha möjligheter att vara digitalt delaktiga.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Säkerställa en ökad hållbar produktion av livsmedel och en god vattenkvalitet i hela länet.*

Den regionala livsmedelsstrategins mål är en ökad och hållbar produktion av mat som kan leda till fler jobb och hållbar tillväxt i länet och ge konsumenter, oavsett bakgrund, bättre förutsättningar att göra medvetna val. Fortsatta insatser behövs för att främja livsmedelsstrategins mål och öka vattenkvaliteten i länet.

Inriktningar

- Ett utvecklat och hållbart vattenbruk i länet.
- En ökad självförsörjningsgrad av livsmedel och försörjningsförmågan i länet.
- Utvecklad livsmedelsproduktion genom innovation och förbättrad affärsförmåga.

EN TILLGÄNGLIG REGION

Länets geografiskt strategiska läge har genom historien skapat förutsättningar för möten och handel som gett länet utmärkta förutsättningar att ta vara på framtidens möjligheter. En långsiktigt hållbar livsmiljö i länet förutsätter bostäder för människor i livets alla skeenden, attraktiva möjligheter att bo och leva i länets alla delar samt snabba och långsiktigt hållbara kommunikationer. En god tillgänglighet är en förutsättning för alla länsinvånarens potential ska komma till sin rätt. Genom fysisk och digital infrastruktur skapar läget förutsättningar för att vara en långsiktigt hållbar och innovativ tillväxtregion.

2035 skapar tillgänglighet utvecklingskraft i Jönköpings län.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Delta aktivt och drivande i arbetet för nya stambanor.*

Järnvägens betydelse för hållbar tillväxt och utveckling är avgörande för Sverige som helhet och för Jönköpings län. För att kunna öka kapaciteten med järnväg för såväl person- som godstransporter behöver Sverige och Jönköpings län bygga nya stambanor. Det är den viktigaste samhällsbyggnadsfrågan för Sverige i modern tid. Nya stambanor ska byggas i ett sammanhållet system och kommer att bygga ihop stad och landsbygd. Det kommer generera fler arbetstillfällen, nya bostäder och bättre förutsättningar för omställningen till ett hållbart samhälle.

Inriktningar

- Delta aktivt och drivande i arbetet för nya stambanor.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Utveckla infrastrukturen i länet så att den möjliggör hållbara, säkra och tillgängliga resor, transporter, logistik och turism.*

För att skapa förutsättningar för att nå målen inom Agenda 2030 krävs en utveckling av infrastrukturen i länet. För att klara målen behöver det ske en förflyttning av transporter från väg till järnväg. De befintliga vägarna behöver dock underhållas och utvecklas så att hög säkerhet kan hållas samt att alla former av miljövänliga transporter på väg kan underlättas. En välutvecklad infrastruktur skapar förutsättningar för ett väl fungerande transportsystem. Det ska vara enkelt att resa, transportera gods och turista. Övergångar mellan olika transportslag ska förenklas och stimuleras. För att möjliggöra hållbar mobilitet över längre sträckor i hela länet behöver samarbetet utvecklas för att få till stånd ett system med bytespunkter där pendlare kan byta mellan kollektivtrafik och andra transportmedel. Region Jönköpings län bör i samband med pågående och kommande planarbete lägga särskilt stort fokus på de områden i transportinfrastrukturen som har prioriterats av den regionala politiken.

Flygplatsen Jönköping Airport ska fortsätta utvecklas ekonomiskt och hållbart som en del av det sammanhängande transportsystemet. Flygplatsen ska även utvecklas för att tillgodose länets beredskapsbehov.

På vilket sätt den regionala tågtrafiken ska utvecklas avgörs både av Region Jönköpings läns ambitioner samt av banornas tekniska standard och planerna på upprustning och utveckling. Behov av underhåll på järnvägslinjerna i Jönköpings län är stort, södra stambanan behöver hålla hög kvalitet och de regionala tågbanorna behöver rustas upp. Det är prioriterat att i samverkan med Trafikverket driva frågan om ett järnvägsnät med hög kvalitet. Järnvägslinjen mellan Nässjö och Vetlanda behöver rustas upp och elektrifieras.

Inriktningar

- Ökat fokus på hållbar mobilitet.
- Cyklingen ska främjas.
- Den fastställda regionala transportplanen ska ligga till grund för prioriteringar i det regionala infrastrukturarbetet.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Skapa hållbar digital utveckling i hela länet genom tillgång till höghastighetsuppkoppling.*

Med vägledning av de nationella bredbandsmålen och kvarvarande utmaningar i länet behövs insatser för att främja fortsatt bredbandsutbyggnad. Samverkan med kommunerna och nätägarna är av stor betydelse.

Inriktningar

- Att verka för att samtliga invånare och företag i länet har tillgång till höghastighetsuppkoppling.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Gemensamma strukturbilder för länets framtida infrastruktursystem.*

Analyser kring länets demografiska strukturer, arbetsmarknader och transportrelationer bildar en viktig grund för relevanta och konkreta besluts- och planeringsunderlag på både lokal och regional nivå. Ett rumsligt perspektiv på länets utveckling gör att Region Jönköpings läns strategier kan sättas i ett större sammanhang, vilket i sin tur ger förutsättningar för bättre samsyn och tydlighet kring långsiktiga prioriteringar och mål.

Inriktningar

- Utveckling av funktionella samband som grund för regionala strategier.
- Samverkan med länets kommuner i frågor som rör funktionella samband och regional utveckling

PRIORITERAD DELSTRATEGI: Säkerställa att kollektivtrafiken bidrar till en hållbar utveckling, arbetsmarknadsförstoring och länsinvånarnas resor till studier, fritidsaktiviteter och kultur.

En utvecklad och tillgänglig kollektivtrafik bidrar till ett mer jämlikt samhälle där alla invånare, oavsett ekonomisk förmåga, har möjlighet att resa mellan studier, arbete och boende. Detta är en förutsättning för att invånare ska kunna ta del av kultur- och fritidsaktiviteter, service och omsorg. Även för besöksnäringen är ett välfungerande transportsystem av yttersta vikt för att lyckas locka turister till alla delar av länet.

Inriktningar

- Samverkan för att integrera kollektivtrafiken tydligare i det regionala utvecklingsuppdraget. Insatser för ökat fokus på hållbart resande i hela länet där både interna mål och målen för regional utveckling och kollektivtrafik hänger samman.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken i Jönköpings län styrs och påverkas av de visioner som fastställs av Region Jönköpings län och andra samhällsorgan. Region Jönköpings län bedriver sin verksamhet utifrån visionen: *För ett bra liv i en attraktiv region*. Ett bra liv förutsätter bl.a. goda möjligheter att resa i det dagliga livet. Det innebär att arbetsplatser, skolor, köpcentra, offentlig service som t ex sjukvård och kulturinrättningar ska nås med kollektivtrafik av så många regioninvånare som möjligt. En attraktiv region fordrar bl.a. en hög tillgänglighet till dessa funktioner.

En väl fungerande kollektivtrafik har en avgörande betydelse för att möjliggöra en sådan situation för såväl enskilda människor som näringslivet. Det ska vara lätt att resa till och från olika resmål inom och utanför länets gränser. Med utgångspunkt från sitt uppdrag har en verksamhetsidé formulerats för Region Jönköpings läns kollektivtrafik enligt följande: Kollektivtrafiken ska ses som ”Det naturliga resvalet” och bedrivs med omtanke om kunderna samt erbjuda prisvärda, enkla och säkra resor. Med det naturliga resvalet menas att det ska vara ett naturligt förstahandsval att resa med tåg och buss då man behöver en motoriserad resa. Inför varje beslut att resa ska den kollektiva resan alltid vara ett klart och tydligt alternativ till andra reseformer. Naturligt också i den bemärkelsen att kollektivresan sparar på vår miljö. Beslutet om hur man ska resa kommer inte alltid att resultera i att man väljer buss eller tåg, men det kollektiva resandet ska alltid ha en stark attraktionskraft för den enskilda människan.

Kollektivtrafikens primära uppdrag är att kunna erbjuda bra möjligheter till pendling mellan hem och arbete eller utbildning. Länet har många stora arbetsplatser och det behöver finnas bra möjlighet att både kunna ta sig in till större orter och samtidigt ut till mindre orter med kollektivtrafiken.

Många arbetsgivare är helt beroende av bra pendlingsmöjligheter för att det ska finnas tillräckligt med personal med rätt kompetens på arbetsplatserna.

Knutpunkter

För att det ska vara smidigt att åka kollektivt i hela länet ska Region Jönköpings län tillsammans med Trafikverket, länets kommuner och andra aktörer samverka för att skapa knutpunkter där pendlare kan ställa bilen eller cykeln för att resa vidare med tåg eller buss. Knutpunkter bör vara med som en del i arbetet med att arbeta fram avsiktsförklaringar med alla kommuner om kollektivtrafiken.

Jönköping Airport

Flygplatsen Jönköping Airport ska fortsätta att utvecklas ekonomiskt och hållbart och som en del av en sammanhängande infrastruktur för gods- och persontransporter och av beredskaps- skäl. Jönköping Airport behöver göra sin del för att ställa om till mer hållbar verksamhet.

Kollektivtrafikmyndighet

Region Jönköpings läns uppgifter som kollektivtrafikmyndighet regleras i Kollektivtrafiklagen (SFS 2010:1065). Lagen innebär bland annat att kollektivtrafikföretag fritt och inom alla geografiska marknadssegment får etablera kommersiell trafik. En kollektivtrafikmyndighet ska ta fram ett regionalt trafikförsörjningsprogram som beskriver den trafik som kan bli föremål för offentlig finansiering.

Trafikförsörjningsprogram

Det regionala trafikförsörjningsprogrammet ska beskriva mål och inriktning för all regional kollektivtrafik, det vill säga kollektivtrafik inom länet samt den kollektivtrafik över länsgräns som till störst del består av vardagsresande. Detta eftersom dagens regioner inte alltid slutar vid länsgränsen utan kan bestå av större arbetsmarknadsregioner där människor dagligen pendlar över länsgränser.

Det regionala trafikförsörjningsprogrammet för länet omfattar tiden fram till 2035. Programmet bygger på de samråd med kommuner, kollektivtrafikföretag och organisationer som har genomförts i länet samt även på de samråd som har ägt rum med angränsande läns regionala kollektivtrafikmyndigheter, myndigheter, organisationer, kollektivtrafikföretag och näringsliv. Det regionala trafikförsörjningsprogrammets långsiktiga målsättningar är utgångspunkt för de årliga målen i budget.

Allmän kollektivtrafik

Region Jönköpings län ska göra separata avsiktsförklaringar med alla länets kommuner för att klargöra vilket ansvar varje part har för att på bästa sätt verka för att göra kollektivtrafiken mer attraktiv. Det kan gälla linjedragningar, turtäthet, hållplatser och möjlighet till att växla mellan olika fordon vid knutpunkter för smidiga och hållbara resor.

För att öka resandet krävs förutom ett bra trafikutbud även en aktiv marknadsföring, effektiva försäljningskanaler, till exempel till arbetsgivare och företag, och bra information till resenärer och länsinvånare.

Regionaltågstrafiken har en långsiktigt strukturerande effekt i samhället, och det är mycket viktigt att planeringen av de framtida regionala tågtrafikeringsuppläggen och järnvägsinvesteringarna synkroniseras. Länstrafiken förnyar sin fordonsflotta inom Krösatågen och ett projekt om fordonsanskaffning pågår tillsammans med länen inom Regionsamverkan Sydsverige och Transitio AB. De nya fordonen kan inte underhållas i nuvarande depå och därför byggs en ny tågdepå i Nässjö.

Anropsstyrd linjelagd trafik

Landsbygden behöver ha bra förutsättningar för kollektiva resor och under 2023 undersöks möjligheten att pröva pilotprojekt med anropsstyrd linjelagd kollektivtrafik. Pilotprojekten kan ligga till grund för vidare utbyggnad och kan på sikt ersätta annan linjelagd kollektivtrafik på linjer där det är svårt att få tillräckligt med resenärer.

Serviceresor

Region Jönköpings län ansvarar genom Länstrafiken för Serviceresor (närtrafik, sjukresor, färdtjänst) och det finns ett standardiserat koncept för hela länet. Detta gäller regelverk liksom hur trafiken ska integreras med och komplettera linjetrafiken. För sjukresor och färdtjänst är det särskilt viktigt att, inom ramen för ett kollektivt resande, ta hänsyn till de speciella behov som finns bland sjuka och personer med funktionsnedsättning.

Resursförstärkning

I enlighet med fastställt regionalt trafikförsörjningsprogram 2021–2035 för Jönköpings län bedöms den årligen driftskostnadsökningen för kollektivtrafiken vara 35 miljoner kronor per år fram till och med 2035. Under 2022 ökade drivmedels- och energikostnaderna kraftigt och för att kompensera för de ökade drivmedelskostnaderna förstärktes Länstrafikens budget 2023 med 36 miljoner. Eftersom drivmedelskostnaderna ligger kvar på den höga nivån behövs förstärkningen på 36 miljoner även 2024 och framåt.

För att finansiera fortsatta satsningar som anskaffning av nya Krösatåg och ny tågdepå samt utveckling av trafiken, enligt avsiktsförklaringar med länets kommuner, tillförs en resursförstärkning enligt intentionerna i trafikförsörjningsprogrammet 2024, 2025 och 2026 om 35 miljoner kronor årligen. I avsiktsförklaringen med Jönköpings kommun finns intentionen att införa en femte stombusslinje och ska den tas i drift enligt plan under andra halvåret 2026 krävs eventuellt omfördelning av tillskott mellan 2026 och 2027.

Förväntade kostnadsökningar 2024 och framåt innebär att en genomsnittlig uppräknings av biljettpriserna enligt index görs. För 2024 föreslås en höjning av egenavgiften för sjukresor till 140 kr.

Nämnden för trafik, infrastruktur och miljö har möjlighet att under året besluta om tillfälliga prisförändringar.

Hållbar utveckling

Region Jönköpings län har åtagit sig att göra sin del för att bidra till att nå 1,5-gradersmålet i Parisavtalet. Genom att uppfylla de mål som är uppsatta i Region Jönköpings läns program för hållbar utveckling bidrar vi till att uppfylla vårt åtagande. Enligt hållbarhetsprogrammet ska år 2025 bussar i allmän kollektivtrafik drivas med 100 procent förnybara drivmedel, dieseltåg drivas med den andel förnybara drivmedel som är godkänt, dock minst 20 procent förnybara drivmedel, eltåg drivas med 100 procent förnybar el och fordon inom serviceresor drivas med minst 40 procent förnybara drivmedel. Omställningen till förnybara drivmedel innebär ökade kostnader. Även förändring av skattesatser på ex. biogas kan innebära ökade kostnader.

Medborgare och kund

Skapa värde med kunden och intressenter

En organisations långsiktiga framgång beror på dess förmåga att skapa värde tillsammans med de som den finns till för. Kundernas och intressenternas uttalade och underförstådda behov, krav, önskemål och förväntningar är vägledande för organisationens beslut och handlande.

Strategiska mål: Bästa plats att växa upp, leva, verka och åldras på

Framgångsfaktorer: Nöjda kunder och intressenter

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
🔻 Andel nöjda NKI - allmän trafik - alla länsbor	55 %	46 %	47 %	Tertial
🔻 Andel nöjda NKI - allmän trafik - resenärer	65 %	58 %	59 %	Tertial
🔻 Andel nöjda NKI - serviceresor	85 %	85 %	82 %	Tertial

Framgångsfaktorer: Tillgänglig säker och hållbar infrastruktur

Uppdrag	Beskrivning
Utveckla metoder och arbetsformer för, samt att genomföra cykelfrämjande åtgärder. Genomförandet ska också följas upp i ett årligt cykelbokslut.	Region Jönköpings län har under 2020 inlett arbetet med att ta fram en regional cykelstrategi. Syftet är att komplettera den regionala länstransportplanen för att förtydliga hur Region Jönköpings län kan bidra till en ökad, enkel och säker cykling till och från arbete och skola, samt turist och fritidscyklning, i hela länet. En regional cykelstrategi som kompletterar den regionala länstransportplanen kommer att behöva ta hänsyn till glappet mellan fysiska investeringar och övrigt regionalt och kommunalt ansvar för cykelfrågan.
Ta fram nödvändiga beslutsprocesser och studier inför kommande planeringsomgång för infrastrukturen.	För att skapa förutsättningar för att nå målen inom Agenda 2030 krävs en utveckling av infrastrukturen i länet. En välutvecklad infrastruktur skapar förutsättningar för ett väl fungerande transportsystem. Det ska vara enkelt att resa, transportera gods och turista. Övergångar mellan olika transportslag ska förenklas och stimuleras.

Uppdrag	Beskrivning
Delta aktivt och drivande i arbetet för nya stambanor.	Region Jönköpings län ska fortsätta driva på för att staten ska bygga nya stambanor enligt Sverigeförhandlingen. Region Jönköpings län har gått in i ett treårigt projekt med fortsatt strategiskt arbete under åren 2022-2024 för nya stambanor med höghastighetstrafik. TIM-nämnden har avsatt 7,6 miljoner kronor för projektet och finansieringen sker med 50 procent ur anslaget för regionala utvecklingsmedel och 50 procent ur anslaget för statliga 1:1-medel.
Beskriva de funktionella sambanden i länet med särskilt fokus på transporter och transportinfrastruktur.	Hur de funktionella sambanden i regionen ser ut ska beskrivas. Dessa ska utgöra en grund för fortsatta arbetet för att bygga hållbara transportsystem i länet och bidra till att förklara hur länet hänger samman.

Process och produktion

Utveckla värdeskapande processer

Organisationens verksamhet ses som processer som skapar värde med kunden och intressenter.

Processorientering stimulerar förebyggande arbete, att grundorsaker till problem identifieras och att faktabaserade beslut tas. Processerna är utformade för att skapa förutsägbara resultat. Samtidigt finns förmågan att snabbt ställa om med hänsyn till förändrade behov från kunden och intressenter.

Strategiska mål: Enklare vardag för invånare och medarbetare

Framgångsfaktorer: Samverkan med andra aktörer

Uppdrag	Beskrivning
Ökad samverkan med kommuner och andra aktörer som hanterar bredbandsutbyggnaden.	För att nå målen i arbetet med att bygga ut bredbandsinfrastrukturen så krävs en ökad samverkan med kommuner och andra aktörer. Kvarvarande områden som ännu inte har byggts ut är de som är mest komplicerade och det behövs därför olika form av lösningar.

Strategiska mål: Bästa möjliga kvalitet

Framgångsfaktorer: Ändamålsenliga, resurseffektiva och hållbara processer

Uppdrag	Beskrivning
Göra separata avsiktsförklaringar med alla länets kommuner om kollektivtrafiken.	Avsiktsförklaringarna ska klargöra vilket ansvar varje part har för att på bästa sätt verka för att göra kollektivtrafiken mer tillgänglig. Det kan gälla linjedragningar, turtäthet, hållplatser och möjlighet till att växla mellan olika fordon vid knutpunkter för smidiga och hållbara resor.
Fortsätta med pilotprojekt för anropsstyrd linjelagd trafik.	Landsbygden behöver ha bra förutsättningar för kollektiva resor och under 2023 undersöks möjligheten att pröva pilotprojekt med anropsstyrd linjelagd kollektivtrafik. Pilotprojekten kan ligga till grund för vidare utbyggnad och kan på sikt ersätta annan linjelagd kollektivtrafik på linjer där det är svårt att få tillräckligt med resenärer
Fortsätta med upphandlings- och leveransprojekt av nya tågfordon samt bidra till arbetet med ny tågdepå.	Länstrafiken förnyar sin fordonsflotta inom Krösatågen och ett projekt om fordonsanskaffning pågår tillsammans med länen inom Regionsamverkan Sydsverige och Transitio AB. De nya fordonen kan inte underhållas i nuvarande depå och därför byggs en ny ny tågdepå i Nässjö.

Uppdrag	Beskrivning
Insatser för att stimulera livsmedelsproduktionen, innovationer och möjligheten att göra affärer för grön näringar.	Länet har goda förutsättningar för en ökad hållbar livsmedelsproduktion men då behövs olika insatser som stimulerar innovation och affärsutveckling. Det kan till exempelvis handla om att ska förutsättningar för bygga samman olika system, ta tillvara restprodukter eller sammanföra olika producenter.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Antal resor	23,5 milj	9,7 milj	16,7 milj	Månad
 Andel förnybart drivmedel - dieseldrivna tåg	20 %	19 %	19 %	År

Lärande och förnyelse

Förbättrar verksamheten och skapa innovationer

Framgångsrik hållbar verksamhet över tid kräver såväl ständiga förbättringar som innovation av produkter, tjänster och processer. Förutsättningen för detta är en kultur som stimulerar till kontinuerligt lärande, kreativitet och nya idéer. Genom jämförelser med ledande organisationer få ledare och medarbetare kunskap om vad som kan uppnås och vägen dit. Ett systematiskt och uthålligt förbättringsarbete leder till nöjdare kunder, nöjdare medarbetare, bättre samhälle och miljö samt ökad effektivitet.

Strategiska mål: Långsiktigt hållbar och innovativ tillväxtregion

Framgångsfaktorer Arbeta proaktivt med omvärldsanalys

Uppdrag	Beskrivning
(ANA,TIM) Ta fram ett ramverk för uppföljning och analys för grön omställning kopplad till den regionala utvecklingsstrategin.	Ett ramverk för uppföljning och analys tas fram för grön omställning kopplad till den regionala utvecklingsstrategin.
(ANA,TIM) Region Jönköpings län ska utarbeta verktyg för uppföljning och utvärdering med fokus på de regionala utvecklingsåtgärdernas effekter i länet på en aggregerad nivå.	Region Jönköpings län ska utarbeta verktyg för uppföljning och utvärdering med fokus på de regionala utvecklingsåtgärdernas effekter i länet på en aggregerad nivå.
(ANA,TIM) Region Jönköpings län ska utveckla analys- och prognosarbetet för att säkerställa utgångspunkterna för det regionala utvecklingsarbetet.	Region Jönköpings län ska utveckla analys- och prognosarbetet för att säkerställa utgångspunkterna för det regionala utvecklingsarbetet.
Undersöka vilka förändringar av resvanor som har uppstått med anledning av coronapandemin och hur det kan komma att påverka utbudet av kollektivtrafik.	En undersökning om vilka förändringar av resvanor som har uppstått med anledning av coronapandemin och hur det kan komma att påverka utbudet av kollektivtrafik.

Ekonomi

Leder för hållbarhet

Med engagerade ledare som utgår från kund- och intresse behovet förstärks en kultur som skapar förutsättningar för en hållbar utveckling. Ledare ser verksamheten, dess produkter, tjänster och processer som delar i en större helhet och verkar aktivt för att förbättra samhället, miljön och

ekonomin. Ledare tar till vara och utvecklar medarbetarnas och organisationens samlade kompetens och mångfald.

Strategiska mål: God och hållbar hushållning

Framgångsfaktorer: Kostnadseffektiv verksamhet

Uppdrag	Beskrivning
Att genomlysna resandemönster och ekonomiska effekter på kort och lång sikt utifrån pandemin.	Genomlysna resandemönster och ekonomiska effekter på kort och lång sikt utifrån pandemin och som ska utgöra underlag inför budget och översyn av Trafikförsörjningsprogram.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
✚ Ekonomi i balans	Inte överstiga budget	21 678 tkr	-131 817 tkr	Månad
✚ Prognos	Inte överstiga budget			Tertial

Folkhälsa och sjukvård

Målet med hälso- och sjukvården inklusive tandvården i Region Jönköpings län är bästa möjliga hälsa hos länets invånare och en bättre och jämlik vård. Jag får den vård jag behöver, när jag behöver den och på det sätt jag behöver.

Tillsammans för bästa möjliga hälsa
och jämlik vård

Ambition

Sjukvården ska finnas där när människor behöver den. Den ska genomsyras av hög kvalitet och tillgänglighet samt att den enskilde alltid ska kunna lita på att få tillgång till bästa möjliga vård oavsett när eller var den behövs. Förebyggande hälsovård är en vinst för hela samhället där privata vårdgivare har en viktig uppgift att komplettera och avlasta regionen.

För att nå målet om en sjukvård i världsklass måste tillgängligheten säkras, över hela regionen och inom hela verksamheten. För att nå hela vägen krävs det att kompetens nyttjas på ett optimalt sätt vilket förutsätter att arbetsmiljön är hälsosam samt att det finns utrymme för personal att vidareutveckla sig.

Tillgänglighet

Patienter ska få rätt vård, i rätt tid, på rätt plats och efter sina behov.

Det ska finnas möjlighet att välja fast läkarkontakt. Idag tillåter inte regionens regelverk att själv kunna välja läkare. Att patienter och läkare få god kännedom om varandra kan förbättra chanserna till god kommunikation och en lyckad behandling.

Befolkningsutvecklingen, med fortsatt hög migration, anstränger välfärden. Sverigedemokraterna slår fast att svenska medborgare ska prioriteras i den skattefinansierade vården. Fri sjukvård för alla kanske låter vackert och om Sverige hade tillgång till oändliga resurser skulle det vara möjligt att erbjuda detta, men verkligheten ser inte ut så. Ändå erbjuds man som nyanländ i Sverige i stort sett full tillgång till våra välfärdssystem så snart man anländer till landet.

Personalpolitik

För att nå målen om tillgänglighet och en sjukvård i världsklass måste kompetensförsörjningen säkras. Det förutsätter att våra medarbetare erbjuds en hållbar arbetsplats med en hälsosam arbetsmiljö där det finns utrymme för vidareutveckling för personalen. Höga sjukskrivningstal inom vissa verksamhetsområden måste tas på allvar och riktade insatser för arbetsmiljö, personal och/eller patienter ska vara en naturlig del i arbetet för att stävja detta.

Driftsformer

Sverigedemokraterna lägger inget egenvärde i vem som driver sjukvården, och låser oss inte till varken vänster- eller högerskalan i politiken. Vår ledstjärna är bästa möjliga vård per krona, oavsett om vården drivs i offentlig eller privat regi. Vi vill se en vård där de privata aktörer som är skattefinansierade ska vara jämställda med samma krav som de offentliga aktörerna och där patienter har rätt att välja vårdgivare inom både öppen- och slutenvård.

Vi är positiva till ett förstatligande av svensk hälso- och sjukvård, vilket självfallet inte bara innebär en ny huvudman utan ett nytt system där profession, kompetens, sakkunskap och evidens prioriteras före kortsiktiga politiska majoritetsväxlingar.

Region Jönköpings Län bär enligt Socialstyrelsen ett ansvar att tillhandahålla tolk för patienter med vissa funktionsnedsättningar, till exempel barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade. Samma skyldighet gäller inte för andra patienter där behov av tolk i ett talat språk finns.

För patienter utanför lagkravet med tolkbehov finns idag en rad olika översättare med inriktning på medicinska områden. Praxis för Region Jönköpings Län idag är att alltid använda sig av fysiska eller telefonbaserade tolkar vilket sammantaget medför stora kostnader som kan minskas väsentligt genom nyttjande av digitala översättningsalternativ.

Vård som inte kan anstå.

Den vård som regionen utövar ska inte göra skillnad på vem den vårdbehövande patienten är, från vilken region, kommun eller annat land denne är sprungen från. Det är av stor vikt att våra patientavgifter ska vara lika för alla samt att de ekonomiskt speglas likvärdigt oavsett patient. Region Jönköpings län ska inte ha lägre priser för patienter som saknar medborgarskap.

Digital översättning ska framåt vara huvudalternativet för de patienter som inte omfattas av Socialstyrelsens krav med bäring på förbättrad åtkomst och tillgänglighet för både vårdgivare och patienter. Patientsäkerheten ska värnas och vårdpersonalen ska ha möjlighet att bedöma vilken typ av tolk som krävs. Detta för att säkerhetsställa att patienten förstått förmedlad information.

Patientföreningarna är ett stöd till många som drabbas av sjukdom. Det ska ges möjlighet för patientföreningar att placera ut sina foldrar i väntrum på vårdcentraler och sjukhus, vilket inte är tillåtet idag.

För att bli anställd i vården i Region Jönköping ska ett grundkrav vara goda kunskaper i svenska. Kraven på språklig nivå ska vara högre när man arbetar patientnära. Krav på lägstanivå ska styrkas utifrån ett språktest vid all ny anställning i vården. Personal ska kunna uttrycka sig tydligt på svenska i tal och skrift i mötet med patienter och kollegor vilket är särskilt viktigt för patientsäkerheten och i kommunikationen med äldre patienter.

Privata vårdgivare har en viktig uppgift att komplettera och avlasta regionen. Vi vill utöka möjligheten att gå till exempelvis naprapat eller kiropraktor, genom att höja det individuella taket för besök till vårdgivarna 115 %.

Vi vill ha ett flexibelt regelverk så att vårdcentraler får bestämma sina egna öppettider alla dagar i veckan. Detta gynnar möjligheten till kvällsöppet och ger mer spelrum att tillgodose personalens önskemål på arbetstider samtidigt som det ökar invånarnas möjlighet till besök efter eventuell arbetsdag.

Vi vill inrätta Äldrevårdssjuksköterska (ÄVS) på vårdcentralerna som kan fungera som fast vårdkontakt för äldre över 80 år. Inom arbetsuppgiften ska det ingå att genomföra hälsosamtal i hemmet och samordning av vaccinationer. Alla patienter över 80 år ska ha tillgång till ett direktnummer till sin ÄVS. Personal från vårdcentralen med kunskap om äldre ska etablera en god samverkan med pensionärsföreningar och erbjuda föreläsningar i arbetet för att förebygga onödig ohälsa.

Under 2023 ska äldrevårdsmottagningar påbörja organiserade hälsokontroller för 80- och 90-åringar. Kallelse ska gå ut till alla och intervallet för återbesök anpassas efter det individuella behovet, vilket kan variera.

Patienter har ofta kunskap om sitt unika problem och det ska bli enklare att träffa en specialist direkt. Specialistläkare ska finnas tillgängliga på de större vårdcentralerna vid vissa tider och dagar, åtminstone digitalt. Patienter som har kännedom om sitt problem ska kunna boka en tid på sin vårdcentral och få specialistbedömning där. Detta avlastar remisshantering och sparar tid. När vårdcentralen remitterar patienter för specialistbedömning till sjukhusen blir det ofta en tidsförlust både för patienten och för sjukvård.

Det finns klara samband mellan dålig munhälsa och olika sjukdomar.

Tandvården är en del av välfärden och vi har som mål att tandvård ska räknas in i högkostnadsskyddet då den kopplar till förbättrad folkhälsa så att även den som har dålig ekonomi ska ha råd att gå till tandläkaren. En sänkning av patientavgiften för besök hos tandhygienist kan leda till ett ökat antal besök till munhälsovården. En tjugoprocentig (20 %) ökning skulle innebära ca 4 milj. kr i minskade patientintäkter i denna kategori. Bedömningen är att detta håller sig inom referensprislistans marginaler och av konkurrensneutralitetsskäl är vår utgångspunkt att tandvården kan sänka sina kostnader för språktolkning med motsvarande belopp enligt intentionen i ovanstående stycke.

Vi har länge påtalat att tillgängligheten vid Ryhov behöver förbättras för både personal och patienter. En ny parkering öster om sjukhusbyggnaden har nu byggts och nästa steg är att införa fri dygnsparkering för besökare och personal. Idag erbjuder regionen könsstympning på småpojkar på grund av föräldrarnas kulturella och religiösa tro. Omskärelse av barn utan medicinskt föreliggande skäl ska inte vara tillåtet och ska inte under några omständigheter vara en del av regionens verksamhet. Barnkonventionen tar också avstånd från omskärelse av barn. Lagen om könsstympning gäller flickor och borde även gälla för pojkar.

Elevhälsan varierar mycket i olika kommuner och skolor och även tillgängligheten till skolsköterska. Med en sammanhållen verksamhet där regionen tar ett utföransvar kan fler barn få snabbare insatser utan att hamna mellan stolarna. Regionen bör utreda möjligheten att ta över ansvar för

utförandet av skolhälsovården från kommunerna för att samordna all barn- och ungdomshälsa. Varje elev ska kallas till ett obligatoriskt besök årligen på elevhälsan.

En av sjukvårdens största tidsslukare är dokumentation och administration. Dubbeldokumentation förekommer och i somliga fall dokumenteras sådant som inte är av värde. Många gånger skulle det eventuellt kunna räcka med att markera ett kryss i en färdig mall. Genom att minska det administrativa kan tiden istället läggas på patientnära arbete.

Region Jönköpings län köper idag 30 platser rättspsykiatrisk vård för strax över 100 miljoner kronor per år. Något som placerar regionen på plats 3 i landet. Dessa platser med tillhörande öppenvård köps från Vadstena/Östergötland. Vi ser en stadigvarande ökning av antalet och vi måste nu vara framåtsyftande och arbeta fram lösningar inom regionens egen verksamhet då det finns möjlighet till långsiktiga besparingar. Vår motion om utökning av vårdplatser inom rättspsykiatrin har nu hörtsammats och samverkanspartierna väljer att ta med det i sin budget, med 60 miljoner i satsning under en 3-års period.

På vissa orter och arbetsplatser med ständiga vakanser under flera år där det varit svårt att rekrytera behövs stadigvarande personal och minskad hyrbemanning. En lönesatsning görs med 150 miljoner under en treårsperiod med fokus på differentierad individuell lönesättning. Bärning på yrkeskategorier och geografiskt utsatta arbetsplatser där det råder personalbrist. Närmsta chef ska ges stöttning och vägledning i lönesättningen.

I arbetet med att förbättra folkhälsan överlag ser vi att informationsinsatser på ex. skolor där man talar om problematiken kring användandet av droger och dess påverkan på kropp och sinne. Uppsökandeverksamhet riktade till hemlösa för att främja tillgängligheten till vårdgivande insatser med hälsa i fokus.

VÅRA FÖRSLAG

Uppdrag	Beskrivning
Minskad administration.	Mätetal som kan följas upp på medarbetarsamtalen med målet att sjuksköterskor och läkare inte ska behöva lägga mer än 30 % av arbetstiden på dokumentation.
Elevhälsan.	Utreda möjligheten för regionen att överta ansvar och utförande för samordning av all barn- och ungdomshälsa.
Specialistläkare direkt.	Möjlighet för den som har god kännedom om sin sjukdomsbild, att utan remiss få direkt kontakt med en specialistläkare.
Hälsokontroll 80-90 år.	Organisera hälsokontroll för utpekad målgrupp.
Höjt tak av mottagning.	Utöka taket för privata vårdgivare (till exempel naprapat, kiropraktor etc.) att ta emot patienter, från 100 % till 115 %.
Språkkrav.	Obligatorisk språktest vid nyanställning.
Äldrevårdssjuksköterska (ÄVS).	Möjlighet för äldre att komma i kontakt med en ÄVS som kan genomföra hälsosamtal i hemmet, samordna vaccinationer och liknande.
VC kvällsöppet.	Möjliggöra för vårdcentraler att under intervallet 07:00-20:00 ha öppet alla dagar i veckan.
Utöka antalet vårdplatser inom rättspsykiatri.	Vår motion har hörtsammats och satsning kommer nu att ske.
Busshållplats – Försörjningsvägen.	Bygga en busshållplats på Försörjningsvägen för tillgång till entré på Ryhov.
Upphöra med omskärelse av små pojkar.	Regionen ska upphöra med religiöst knutna omskärelser då detta strider mot barnkonventionen.
Folkhälsoarbete med riktade informationsinsatser.	Arbeta med att informera unga om droger, alkohol och rökning samt att skapa tillgänglighet till vård för hemlösa.
Satsning på geografiskt utsatta vårdcentraler – bemanning	Särskild lönesatsning på arbetsplatser med geografiskt utsatt placering där kontinuerlig personalbrist kan konstateras.

Uppdrag	Beskrivning
Sänkt patientavgift - basundersökning.	Kostnad för basundersökning (åtgärd 111) utförd av tandhygienist sänks till 500: -.

Tillsammans för bästa möjliga hälsa och jämlik vård

Vi utgår från vad som är bäst för Esther och hennes närstående och vänner när vi planerar och genomför hälso- och sjukvården i Region Jönköpings län. Ett särskilt fokus ligger på hur vi stödjer Esther att kunna leva ett bra liv så oberoende som möjligt efter var och ens förmåga. Personcentrerad och samskapande är därför viktigt. Esther ska alltid veta var hon ska vända sig och primärvården är den naturliga kontaktpunkten. En fortsatt förstärkning av primärvården är därför en viktig del av utbyggnaden av den nära vården. Region Jönköpings län planerar att under året fortsätta att utveckla arbetet med bästa platsen att växa upp, leva och åldras. Vi strävar efter att jag får den vård jag behöver, när jag behöver den och på det sätt jag behöver.

Region Jönköpings län har tre välfungerande akutsjukhus. En utmaning för akutsjukhusen är att få vårdplatserna att räckas till för de patienter som har behov av vård på sjukhus. Bemanningen och kompetensförsörjning till framförallt slutenvården är fortsatt en stor utmaning under de kommande åren. Det akuta flödet ses därför över, inklusive in- och utflödet till akuten samt ambulanstransportbehovet. Inom Rättspsykiatri finns ett akut behov av utökning av vårdplatser som behöver tillgodoses.

En stor utmaning som hälso- och sjukvården i Region Jönköpings län fortsatt står inför är arbetet med tillgängligheten. Även om Region Jönköpings län har bland den bästa tillgängligheten i landet finns det fortsatt områden där förbättringar behövs. Utmaningar finns delvis på grund av att vården blev förskjutet under pandemin, men för andra verksamheter på grund av ett ökat behov i befolkningen. Exempel på detta är behovet inom barn- och ungas hälsa där antalet barn som behöver bättre stöd för att klara sin skolgång eller sin vardag på grund av neuropsykiatrisk funktionsnedsättning ökar.

Hälso- och sjukvårdens budget för 2024 motsvarar cirka 11 miljarder kronor. Region Jönköpings län arbetar med kvalitet som strategi, vilket innebär att den stora resursen för utveckling uppstår genom att förbättra och effektivisera nuvarande verksamhet, samt fasa ut gamla processer. På detta sätt frigörs arbetstid och andra resurser som kan satsas på nya områden och åtaganden. Detta arbete är särskilt viktigt när vi går in i en lågkonjunktur för att utveckla vården och skapa attraktiva arbetsförhållanden.

Tillsammans möter vi framtidens behov av hälso- och sjukvård

Under 2020 togs en plan fram för hur vi tillsammans möter framtidens behov av hälso- och sjukvård. Planen tar sikte på sjukvårdsutveckling för de kommande tio åren fram till 2030.

I planen beskrivs sex övergripande strategier:

1. Förstärka invånarnas egna resurser och bidra till ett samhälle som stödjer hälsosamma val i

vardagen

2. Öka tryggheten genom jämlik, säker och personcentrerad vård
3. Enklare vardag för patienter och medarbetare med stöd av anpassat tjänsteutbud och ökad digitalisering
4. Primärvården är basen, specialiserad och högspecialiserad diagnostik och sjukhusvård finns tillgänglig när den behövs
5. Utveckling av framtidens arbetsplats med fokus på medarbetarskap och kompetensutveckling
6. Leda och utveckla för att förstärka goda relationer som bidrar till sömlös samverkan där värde skapas tillsammans.

Utvecklingsarbetet pågår där verksamheterna får stor frihet och mandat att driva och utveckla sin verksamhet utifrån planen för framtidens hälso- och sjukvård. Syftet är att transformera arbetssätt för att ställa om till nära vård, skapa god arbetsmiljö och där digitala verktyg utvecklas.

I planen "Tillsammans möter vi framtidens hälso- och sjukvård" lyfts behovet av att förstärka invånarnas egna resurser och bidra till ett samhälle som stödjer hälsosamma val i vardagen, samt att öka tryggheten genom jämlik, säker och personcentrerad vård. Att skapa en vård som är jämlik, personcentrerad och tillgänglig är en av vårdens viktigaste utmaningar. Införandet av nya angreppssätt syftar till att fortsätta stärka patientens ställning och göra det möjligt för människor att ta eget ansvar för sin hälsa. Det ska ske genom att involvera patienter och närstående i utvecklingen av hälso- och sjukvården samt erbjuda vård med god kvalitet och bästa möjliga tillgänglighet, valmöjligheter och stöd för egenvård. Alla invånare har rätt till god och jämlik vård utifrån behov oavsett var i länet man bor. Avståndet till vården är en viktig tillgänglighetsfaktor.

Nära vård är en viktig del i arbetet med hur vi möter framtidens hälso- och sjukvård. Huvuddelen av invånarnas behov av öppen hälso- och sjukvård tillgodoses i den nära vården. Detta inbegriper verksamheter i hela samhället; främst Region Jönköpings län och även kommunerna och civilsamhället. Region Jönköpings län ska stödja det förebyggande arbetet. Möjligheter till arbete och utbildning, samt tillgång till fritids- och kulturaktiviteter betyder mycket för befolkningens hälsa. En mer personcentrerad vård som skapar förutsättningar och tar tillvara patienters och närståendes förmåga är en mycket viktig del.

Den nära vården:

- Är en personcentrerad vård och omsorg som utgår från patienten/brukarens och närståendes behov och förmåga att hantera sin sjukdom
- Skapas tillsammans mellan patient och vårdgivare
- Arbetar preventivt och proaktivt och möter problemen uppströms, det vill säga att arbeta förebyggande för att lösa grundproblemet
- Är det stöd kommuner, regioner och civilsamhälle kan ge för att möjliggöra en personcentrerad vård
- Är en kultur av tillit och samverkan, där var och en tar ansvar för sitt arbete och underlättar för

- steget före och efter för att skapa en sammanhållen vårdkedja
- Har vårdcentralen som bas, och specialiserad sjukhusvård tillgänglig när den behövs.
- Använder e-hälsans alla möjligheter att möta patientens behov
- Innebär att delar av den vård som idag ges i slutenvård kan ges i annan form nära patienten

Folkhälsa

De stora ojämlikheterna i befolkningens hälsa är en utmaning. Region Jönköpings läns mål är att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation och ta krafttag för att alla ska kunna leva ett aktivt och självständigt liv. Region Jönköpings län arbetar för länsinvånarnas hälsa och livskvalitet genom att främja hälsa och förebygga sjukdom och skador. Folkhälsoarbetet bygger på samverkan med olika samhällsaktörer, som länets kommuner, myndigheter, organisationer, näringsliv och civilsamhälle.

Verksamheterna inom såväl hälso- och sjukvård som regional utveckling är viktiga i folkhälsoarbetet. Möjligheter till arbete och utbildning, samt tillgängliga fritids- och kulturaktiviteter betyder mycket för befolkningens hälsa. Region Jönköpings län har ett stort ansvar att leda utvecklingen av samarbete och samverkan.

Förebyggande insatser ska genomsyra hälso- och sjukvården och vara en självklar del i all vård och behandling. Underlag som beskriver variationen i befolkningens hälsa på kommunnivå används som prioriteringsgrund för kommunsamverkan.

Strategin och handlingsplanen för jämlik hälsa, *Tillsammans för jämlik hälsa och ett bra liv i Jönköpings län*, är antagen av Region Jönköpings län och länets kommuner. Handlingsplanen revideras under 2023 och tar en tydligare utgångspunkt i de gemensamt prioriterade områdena inom ledningssystemet för samverkan mellan länets kommuner och Region Jönköpings län.

Region Jönköpings län arbetar för jämlik hälsa där vården ska erbjudas och fördelas på lika villkor till alla. För att kunna erbjuda invånare med utländsk bakgrund detta innebär det att hälso- och sjukvården behöver en ökad kulturell förståelse kring hur målgruppens behov kan skilja sig och behöver bemötas. Samtidigt behöver en stor del av invånarna med utländsk bakgrund riktade insatser med anpassad kommunikation kring hälso- och samhällsrelaterade frågor såsom exempelvis levnadsvanor, tandvård, föräldraskapsstöd, våld i nära relationer, hur socialtjänsten arbetar. I samverkan med länets kommuner och andra aktörer vill Region Jönköpings län stärka och främja en positiv utveckling för migranternas liv och hälsa, och underlätta integrationsarbetet både för personer i asylprocess, andra utrikesfödda samt personal inom hälso- och sjukvård.

Verksamheterna ska lägga stor vikt vid att främja patienternas hälsa och livskvalitet genom att stödja arbetet med hälsosamma levnadsvanor samt förebygga och behandla sjukdom. Struktur för arbetet med ohälsosamma levnadsvanor utgår från tre steg: att uppmärksamma, åtgärda och följa upp. Samtal om levnadsvanorna ska vara en naturlig del i patientmötet. Spridningen av Hälsocenter i länets kommuner underlättar samspelet mellan den nära vården och samhällets möjligheter att ge stöd.

Region Jönköpings län beviljar årligen stöd till länsövergripande organisationer för att stödja och stimulera verksamheter som syftar till att främja en jämlik hälsa och bidra till att minska hälsoklyftor i regionen. Bidragen är en viktig stimulans till civilsamhället för att möjliggöra mer stöd för invånarna att kunna hantera sin hälsa. Bidraget kan ges som organisationsstöd och/eller verksamhetsstöd men också som stöd till olika projekt. Nykterhetsfrämjande organisationer, idrottsrörelsen och organisationer inom funktionsrättsområdet är exempel på mottagare av stöd. Inom funktionsrättsområdet ska stödet bistå föreningar att genom olika mötesplatser sprida information, upplysa och delge kunskap om funktionsnedsättningar samt stödja organisationer till att verka för en förbättrad hälsa i gruppen.

Bästa platsen att växa upp, leva och åldras

Inom Strategi för hälsa pågår lärande nätverket *Bästa platsen att leva på* som har förankrats i samverkan med kommunerna. Det hälsofrämjande och förebyggande folkhälsoarbetet för att stärka barn och ungas hälsa, samt äldres hälsa fortsätter under 2024. Både generella och riktade insatser krävs för att utjämna de påverkbara skillnader som finns relaterat till hälsa, uppväxtvillkor och socioekonomi och inom äldreområdet kring levnadsvanor, delaktighet och känsla av sammanhang samt egenkraft och samskapande. Målet är att förbättra barn och ungas hälsa med två procentenheter per år. Parametrar som uppmärksammas bland äldre är vikten av att arbeta fallförebyggande, främja

fysisk aktivitet och minskat alkoholintag.

Den psykiska ohälsan ökar och olika insatser behöver fortsätta utvecklas genom stärkt samverkan mellan kommunerna, Region Jönköpings län och civilsamhället. Psykisk ohälsa möts med både hälsofrämjande, förebyggande och riktade insatser.

Det övergripande målet för barnrättsarbetet är att barns och ungas mänskliga rättigheter ska beaktas. De ska bemötas med respekt, ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande. Ett länsövergripande barnskyddsteam bedriver utbildning och verkar för att en generell kunskapsnivå inom samtliga hälso- och sjukvårdsinstanser upprätthålls kring barn som far illa. Teamet bistår konsultativt vid medicinska utredningar och vid anmälningar till de sociala och polisiära myndigheterna. Dessutom bedriver teamet även uppföljning och kvalitetssäkring samt formulerar rutiner för handläggning. De ska också utveckla kunskap om hedersrelaterad problematik.

Barnahus är en samverkan mellan polis, åklagare, socialtjänst, barnmedicin, rättsmedicin och BUP (barn- och ungdomspsykiatri) vid misstanke om misshandel eller sexuella övergrepp mot barn och ungdomar. Barnahus har två övergripande mål; dels att förstärka barns rättigheter och ge barnen bättre stöd, dels att höja kvaliteten på genomförda utredningar så att domstolarna på bättre grunder kan fälla eller fria misstänkta gärningsmän.

Utvecklingsplattformen Bästa platsen att åldras på inspireras av Världshälsoorganisationens (WHO:s) arbete med ett äldrevänligt samhälle och hälsosamt åldrande inom områdena Hälsa, Hälso- och sjukvård, omsorg och rehabilitering, Socialt sammanhang, Livsmiljö. Tillsammans med länets kommuner skapas och stöds utveckling och förbättringar utifrån lokala behov, möjligheter och utmaningar. Genom samverkan, lärande, erfarenhetsutbyte, inspiration, mål och resultat skapar vi ett mer äldrevänligt län.

Målet för arbetet med trygg och säker vård och omsorg är att de äldre invånarna i Jönköpings län ska kunna säga "Jag får den vård jag behöver, när jag behöver den och på det sätt jag behöver den". Arbetssätten för äldre personer med behov av insatser hemma eller på särskilda boenden behöver kontinuerligt utvecklas. Samverkan, kontinuitet och proaktiva arbetssätt ger trygghet och kvalitet för individ och närstående, patientsäkerhet, trygga medarbetare och effektivt använda resurser. För målgruppen krävs hög grad av personcentrering. Vikten av koordinering, en tydlig plan i samverkan och fast läkarkontakt och vårdkontakter kan inte nog betonas. Proaktiva insatser, för att förhindra försämring och de negativa konsekvenser som uppkommer om sköra och mest sjuka äldre förflyttas, bör prioriteras.

Kommunernas och Region Jönköping läns utveckling av vård och stöd i hemmet med primärvården som bas fortsätter liksom utveckling av samordnad vårdplanering vid in- och utskrivning från sjukhus. De gemensamma processerna för samverkan i utskrivningsprocessen utvecklas liksom tillgången till informationsöverföring och resultatuppföljning. Ledtiderna vid utskrivning från den slutna vården ska hållas så korta som möjligt när vistelse på sjukhus är nödvändig.

I linje med Nära vård intensifierar Region Jönköpings län sitt arbete för att arbeta mer proaktivt och öka den specialiserade vårdens insatser utanför sjukhuset i samverkan med primärvården för att kunna ge personer vård i hemmet, både i ordinärt och särskilt boende, samt på korttidsboende.

God hälso- och sjukvård

Tillsammans med Region Östergötland och Region Kalmar län har Region Jönköpings län tagit fram löften till våra patienter.

Som patient i Sydöstra sjukvårdsområdet ska du:

- erbjudas vård som är lätt tillgänglig för kontakt, bedömning och besök
- erbjudas diagnostik och behandling samt uppföljning enligt bästa kunskap i varje möte
- vara delaktig och välinformerad genom hela vårdkedjan
- få tillgång till jämlik vård
- erbjudas bästa möjliga hälsofrämjande insatser och välfungerande screeningprogram
- få tillgång till patientsäker vård
- erbjudas kostnadseffektiv vård

Bemötandet inom hälso- och sjukvården har stor betydelse för hur patienten upplever sin vård. Varje

mänskligt möte ger uttryck för värderingar och olika människosyn. Arbetsplatser och verksamheter ska präglas av ett bra bemötande som bygger på ett humanistiskt och normmedvetet synsätt, respekt och allas lika värde.

Grundläggande för en god hälso- och sjukvård är ett etiskt förhållningssätt. Reflektion över gemensamma etiska värden är ett sätt att hålla den empatiska förmågan och medkänslan för människors beroende och sårbarhet vid liv. Den etiska värdegrund som uttrycks i bland annat lagstiftning, i riksdagens prioriteringsbeslut och i det synsätt som företräds av WHO och FN utgör en etisk plattform för hälso- och sjukvården som också knyter an till delar av Region Jönköpings läns hållbarhetsprogram. Här inryms också det viktiga arbetet med jämlik vård och hälsa, jämställdhet och mänskliga rättigheter.

Det centrala etikrådet har uppdraget att övergripande initiera, stödja och stimulera etikarbetet, bland annat genom att höja den etiska kompetensen hos medarbetare och förtroendevalda, främja samtal och etisk reflektion i planering, beslut och daglig verksamhet, samt ge vägledning och stöd kring etik och förhållningssätt. Ett viktigt uppdrag för etikrådet är att stödja det verksamhetsnära etikarbetet genom att utbilda och vägleda lokala etikombud. Etikarbetet är ett arbetsledaransvar och etikombuden utgör en värdefull resurs i detta arbete. I etikrådets uppdrag ingår också att stödja arbetet med jämlik vård och hälsa, jämställdhet och mänskliga rättigheter. Etikrådet har också ett samordningsansvar för den andliga vården och för Region Jönköpings läns utvecklingsarbete kring existentiell hälsa.

Att arbeta personcentrerat utifrån en helhetssyn på hälsa innebär att man samtidigt beaktar både fysiska, psykiska, sociala och andliga eller existentiella behov. Olika aspekter av hälsa är nära samverkande och en bearbetning av de existentiella frågorna kan vara en förutsättning för en hälsofrämjande process i sin helhet. All vårdpersonal bör därför kunna ge grundläggande existentiellt stöd. Satsningar på existentiell hälsa utvecklas också allt mer inom det breda folkhälsoarbetet.

E-hälsa

Region Jönköpings län arbetar för att skapa förutsättningar för en enklare vardag för patienter och medarbetare med stöd av anpassat tjänsteutbud och ökad digitalisering. Regeringens och Sveriges kommuner och regioners vision för e-hälsoarbetet utgår ifrån att Sverige år 2025 ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter i syfte att underlätta för människor att uppnå en god och jämlik hälsa och välfärd, samt utveckla och stärka egna resurser för ökad självständighet och delaktighet i samhällslivet.

Region Jönköpings län ska utifrån det nationella målet fortsätta investera i utveckling av e-hälsa och har som mål att bli bäst i Sverige på digitala vårdtjänster och stödsystem, enligt den plan för framtidens hälso- och sjukvård som är framtagen under 2020. Genom nationell, sjukvårdsregional och lokal samverkan kring standardiserat arbetssätt kan vården effektiviseras och en ökad kvalitet och patientsäkerhet uppnås. Utgångspunkt är rätt information på rätt plats i rätt tid, med stöd av digitala verktyg för bland annat vårdplanering, kunskapsstöd, vårdprocessutveckling. För att realisera målbilden krävs kontinuerlig utveckling och förbättring av vårdens processer och arbetssätt. Det krävs också en kontinuerlig utveckling av Region Jönköpings läns journalsystem Cosmic för att ännu bättre möta vårdens behov och inför 2024 skrivs ett nytt avtal för systemet.

E-hälsa är ett expanderande område med stora kvalitetsvinster för den enskilda patienten och nyttor för verksamheten, där utvecklingen av digitala verktyg ska utgå ifrån patientsäkerhet, verksamhetens och invånarnas behov.

1177 är Sveriges samlingsplats och huvudingång för invånarnas hälsa, vård, omsorg och tandvård. 1177 bidrar till bättre hälsa hos invånarna, bättre tillgänglighet till hälsa, vård, omsorg och tandvård samt effektivare användning av verksamhetens resurser. Invånaren ska kunna vara en aktiv medskapare och göra så mycket som möjligt själv, har överblick och kan aktivt bidra till sin egen hälsa, vård och omsorg. Invånaren ska också få en sammanhållen överblick, få kontakt med rätt vårdnivå direkt, få hjälp med sina hälsofrågor dygnet runt och kommunicera digitalt med alla vård- och omsorgsverksamheter.

Primärvård

När invånaren har behov av hälso- och sjukvård, ska vårdcentralen vara förstahandsvalet. Vårdcentralernas uppdrag, som förutsätter multiprofessionell samverkan i team, består av planerad och oplanerad vård i form av rådgivning, utredning, diagnostik, behandling, omvårdnad, rehabilitering, habilitering och uppföljning.

Vårdcentralens uppgift är att:

- Bedöma och behandla sjukdomstillstånd hos de som vänder sig till vårdcentralen.
- Arbeta aktivt med hälsa och erbjuda förebyggande hälsovård och hälsosamtal.
- Lära känna och vid behov hålla aktiv kontakt med invånarna som valt vårdcentralen i syfte att stärka invånarnas förmåga att i högre utsträckning själva kunna påverka och hantera sin hälsa.
- Vara vårdsamordnare utifrån invånarnas vårdbehov, vårdsamordnaren samverkar med sjukhus, kommun, patient och närstående för att säkerställa god och effektiv vård.
- Aktivt medverka till en väl sammanhållen vårdkedja när patienten har behov av annan kompetens än den vårdcentralen kan erbjuda.
- Ha ett särskilt fokus på psykisk ohälsa, eftersom det ökar bland sjukskrivna och äldre personer.
- Erbjuda patientkontrakt
- Erbjuda patienter med stora vårdbehov, exempelvis multisjuka och äldre, invånare med sammansatta vårdbehov, kroniska sjukdomar, funktionsnedsättningar och invånare som har svårt med den digitala servicen, vårdsamordnare, kontaktsjuksköterska, fast läkarkontakt och särskilda kontaktvägar. För dessa grupper kan hembesök med fördel kombineras med digitala kontakter. Den fasta läkarkontakten ansvarar för diagnostik, behandling och vid behov vägledning och kontakt med övrig hälso- och sjukvård.
- Arbeta aktivt med att erbjuda läkarkontinuitet för patienten
- Erbjuda olika digitala tjänster utifrån behov och möjligheter, för att underlätta för invånarnas kontakt med vårdcentralerna.

Vårdcentralerna ska anpassa och vid behov öka sina öppettider utifrån patienternas behov. Ett flexibelt öppethållande kan skapa en bättre tillgänglighet för patienterna. Det förutsätter en god bemanning på vårdcentralen. Utökning av digitala tjänster sker genom att de digitala besöken ses som ett naturligt alternativ till fysiska besök.

Utvecklingen går mot att allt fler sjukvårdsinsatser görs i hemmet och allt svårare sjuka får möjlighet att vårdas hemma. För att möta behoven bör vårdcentralerna i samverkan med den kommunala sjukvården fortsätta att stärka det tvärprofessionella samarbetet.

Genom vårdcentralernas uppdrag för akuta patienter, gemensamma arbetssätt och förbättrad tillgängligheten styrs patientströmmarna från akutmottagningarna till rätt vårdinstans dagtid och kvällar. Närsjukvård bedrivs på vårdcentralen dagtid och är koncentrerad till minst tre platser på jourtid. Vårdcentralernas arbete är avgörande för att stärka patienternas möjlighet att leva ett bra liv i sin hemmiljö med så litet behov av sjukhusvård som möjligt.

I förfrågningsunderlaget Primärvård inom vårdval i Jönköpings län beskrivs Region Jönköpings läns mål, vårdcentralernas uppdrag och ersättningsvillkor. Förfrågningsunderlaget fastställs av regionfullmäktige och revideras årligen som en bilaga till budget och verksamhetsplan.

Barnhälsovård, barn- och ungdomshälsan, familjecentraler och ungdomsmottagningar

Barnhälsovården i Jönköpings län arbetar enligt det nationella barnhälsovårdsprogrammet. Syftet är att bidra till en mer jämlik barnhälsovård över hela landet. Betoning i programmet ligger på jämlik hälsovård med generella insatser till alla familjer samt riktade insatser till familjer med behov av extra stöd. Barn- och ungdomshälsan arbetar med den primära nivån för barn och unga 6-17 år med lindriga till medelsvåra besvär av psykisk ohälsa. Där kan man få råd och stöd, föräldrastöd och behandling.

Familjecentralen är en lättillgänglig mötesplats för familjer. Basen är den allmänna kvinno- och barnhälsovården i samverkan med öppna förskolan samt en förebyggande individ- och familjeomsorg (socialtjänst). Familjecentraler kan stötta nyblivna föräldrar med information, praktisk hjälp samt uppmuntra och stimulera ett jämställt och aktivt föräldraskap. Uppdraget utvecklas genom att arbeta uppsökande med riktade insatser till familjer med behov av extra stöd och socioekonomiskt svaga

grupper.

Ungdomsmottagningen erbjuder insatser som rör sexuell, fysisk, psykisk och social hälsa utifrån en helhetssyn på ungdomar och deras problem. Ungdomar ska kunna gå till den ungdomsmottagning de vill. Personalen ska ha bred yrkeskunskap som svarar mot de problem som ungdomarna väntas söka för. Arbetet omfattar uppsökande, förebyggande och behandlande insatser. Digitala tjänster såsom ungdomsmottagning on-line och andra e-tjänster fortsätter att spridas. Ungdomsmottagningarna drivs och samfinansieras tillsammans med länets kommuner. Verksamheten ska vara närvarande och tillgänglig i länets alla kommuner.

Specialiserad somatisk vård, psykiatri, rehabilitering och diagnostik

Den specialiserade vården är uppdelad i tre verksamhetsområden; medicinsk vård, kirurgisk vård samt psykiatri, rehabilitering och diagnostik. Organisationen ger förutsättning för jämlik vård där Region Jönköpings län på bästa sätt kan möta invånarnas behov av specialiserad somatisk och psykiatrisk vård.

Utgångspunkter för den specialiserade vården:

- Primärvården är basen för länets hälso- och sjukvård
- Sjukhusvården fördelas med bredd- och spetskompetens på tre akutsjukhus
- Särskild hänsyn ska tas till fungerande vårdkedjor
- Säkerställa resurser i form av personal, kompetens, utrustning och lokaler
- Bemanna upp verksamheter som har kompetensbrist
- Främja god samverkan i hela systemet
- Antal vårdplatser ska utgå från vårdbehov
- Vara en lärande organisation

Region Jönköpings län har idag tre välfungerande akutsjukhus där majoriteten av invånarna behandlas vid sitt närmaste sjukhus. Region Jönköpings län strävar efter att operationer, undersökningar och behandlingar ska erbjudas nära patienten så länge det kan göras med högsta kvalitet och med god ekonomisk hänsyn. Verksamheten ska balanseras, och det kan finnas ett behov av att viss befintlig verksamhet behöver omfördelas till att vara centraliserad till något av länsdelssjukhusen. Uppstart av ny verksamhet kan ske i Värnamo, Eksjö och Jönköping. Under 2022 fattades beslutet att "Utveckla och stärka länets tre akutsjukhus", ett dokument som tydliggör en definition av akutsjukhus i Region Jönköping och indikerar vad som behövs för att säkerställa detta framöver. Arbetet sker enligt den politiskt fastslagna strukturen.

En viktig förutsättning för välfungerande akutsjukhus är välfungerande kliniker och länskliniker på alla tre sjukhus. Ett flertal verksamheter är organiserade som länskliniker och länsklinikernas uppdrag är att säkra fast bemanning, kompetensutveckling, ansvar för akutsjukhusen och den nära vården i alla länsdelar. Verksamheterna som är centraliserade inom Region Jönköpings län ska nå länets invånare jämlikt.

En lokal sjukhusledning finns på respektive sjukhus för att identifiera och hantera sjukhusgemensamma frågor. Med lokala sjukhusledningar kan "vi-känslan" på respektive sjukhus stärkas och utvecklas genom ökad delaktighet och transparens, allt i syfte att ge en jämlik vård och utveckla vården för den vi är till för, via Esther-perspektivet.

Behovet av barn- och ungdomspsykiatrins verksamhet har ökat markant under flera år. Antalet barn som behöver bättre stöd för att klara sin skolgång eller sin vardag på grund av neuropsykiatrisk funktionsnedsättning ökar. Det är angeläget med snabbt omhändertagande och korta väntetider till utredning och behandling så att stödinsatser kan erbjudas, vilket kan bli avgörande för framtida personlig utveckling och välmående. Inom vuxenpsykiatrin ses en ökning av patienter som flyttas över från barn- och ungdomspsykiatrin då de passerat 18-årsgränsen i väntan på utredning eller behandling.

En flerårig satsning pågår för utveckling inom området psykisk hälsa. Arbetet omfattar såväl främjande av psykisk hälsa, förebyggande och tidiga insatser som behandling, stöd och rehabilitering för personer med svår psykisk sjukdom och funktionsnedsättning. Även efterfrågan på rättspsykiatriska vårdplatser ökar. På kort sikt bedöms behovet vara en utökning med 10 rättspsykiatriska vårdplatser.

För att uppnå en mer jämställd vård och jämlik hälsa genomförs en flerårig satsning för förbättrad

förlossningsvård och stärkta insatser för kvinnors hälsa.

Delar av ögonsjukvården bedrivs i vårdval. I förfrågningsunderlaget Ögonsjukvård inom vårdval i Jönköpings län beskrivs Region Jönköpings läns mål, uppdrag och ersättningsvillkor.

Förfrågningsunderlaget fastställs av regionfullmäktige och revideras årligen som en bilaga till budget och flerårsplan. Ett tydligt ökat behov av gråstarrsoperationer har uppstått på grund av en 50-procentig ökning av invånare i 75-årsåldern. Något ytterligare vårdval planeras inte att införas under mandatperioden.

Ett långsiktigt mål i planen för framtidens hälso- och sjukvård är att primärvården är basen, specialiserad och högspecialiserad diagnostik och sjukhusvård finns tillgänglig när den behövs. Att förflytta sjukhusens specialistvård närmare patienten och primärvården är ett led i förflyttningen mot nära vård. Ett arbete pågår för att skapa möjligheter för de som arbetar i primärvården att tala och överlägga direkt med sjukhusens specialister utan att behöva skicka remiss. Primärvården och sjukhusvården fortsätter att förbättra samverkan och samarbetet med kommunernas hälso- och sjukvård. Detta ger möjlighet att på ett snabbare och mer involverande sätt ge patienten en mer sammanhållen vård med kortare ledtider.

Region Jönköpings län arbetar utifrån konceptet att patienterna får den vård de behöver, när de behöver den och på det sätt de behöver vården. Detta innebär att vi arbetar med ett snabbt omhändertagande på akutmottagningen och att det finns en ledig vårdplats när det behövs. Under mandatperioden ska antalet vårdplatser öka och inom vården ska grundbemanningen öka främst inom dygnet runt verksamheter och på vårdcentraler i glesbygd. Det ska vara rätt bemanning på rätt plats.

Inom ambulanssjukvården pågår ett aktivt arbete med att öka tillgängligheten och inställetiden för prio 1 larm. På orter där inställetiden för ambulanser är lång, har Region Jönköpings län så kallade IVPA-larm (= I Väntan På Ambulans) i samverkan med kommunal räddningstjänst. Det innebär att räddningstjänsten på aktuell ort får larm via 112 och har då möjlighet att till exempel utföra defibrillering vid hjärtstopp i väntan på ambulans.

Ambulanssjukvården har under en längre tid sett ett ökat behov av transporter med kompetens och utrustning som vårdnivåmässigt ligger mellan en akutambulans och en sjukresa med Serviceresor. En utredning är genomförd med uppdrag att lämna förslag på ett alternativt transportsätt för sekundärtransporter. Utifrån utredningsförslaget implementeras en dubbelbemannad transportambulans på Högländet som kan ta flera patienter. Fordonet ska förslagsvis gå på en fast linje mellan Högländssjukhuset, Ryhov och Linköpings universitetssjukhus måndag till fredag. För att kunna införa detta är en förutsättning att inre befäl på SOS Alarm permanentas för att kunna avgöra vårdbehov och fullt ut kunna belägga transportambulansen med rätt patientgrupp. Funktionen med inre befäl på SOS Alarm har prövats under 2020-2023.

Rehabiliteringsverksamheterna omfattar många olika professioner och kompetenser som erbjuder mångskiftande insatser och aktiviteter. Att ta tillvara individens resurser och erbjuda professionell kompetens för att stödja och utveckla dessa, är en viktig del i den personcentrerade vården. Inom området återfinns en bred och varierad rehabiliteringsresurs som riktar fokus mot funktionsnedsättningar orsakade av sjukdomar, störningar och skador samt behandling mot smärta. Digitala verktyg för rehabiliteringsprocessen ska fortsätta utvecklas. I ett flertal vårdförlopp och riktlinjer lyfts rehabiliteringsinsatser fram som nödvändiga och som verksamheter förväntas implementera.

Inom sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen ansvarar hälso- och sjukvårdens för den medicinska bedömningen, behandlingen och rehabiliteringen. Region Jönköpings län har utvecklat samarbete inom sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen tillsammans med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, arbetsgivare och socialtjänst. Rehabkoordinatorer finns i hela primärvården samt inom specialiserad vård på enheter där sjukskrivning är vanligt förekommande. Syftet är att stödja personer som är sjukskrivna till återgång till arbetslivet.

Länets tre samordningsförbund bedriver finansiell samordning och ger stöd till gemensamma insatser och annan samverkan mellan Region Jönköpings län, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och länets kommuner. Målet är att personer i yrkesverksam ålder, med behov av samordnade rehabiliteringsinsatser från flera parter, ska nå eller förbättra sin förmåga att arbeta eller studera, dvs möjlighet till egen försörjning. Samordningsförbunden stödjer även aktiviteter som syftar till att få

samarbetet mellan parterna att fungera mer effektivt.

En ny Biobankslag träder i kraft under 2023. Biobankslagens krav rör en rad områden såsom terminologi och information samt samtycke, kvalitetskrav, spårbarhet och dokumentation. Denna lag berör också flera olika typer av verksamheter i vården, där prov beställs och där de tas, där prov analyseras samt förvaras. Infrastruktur och organisation kring biobanken inom Region Jönköpings län behöver utvecklas för att svara mot de nya lagkraven.

Tandvård

Ansvar för tandvård regleras i tandvårdslagen, som säger att Region Jönköpings län har ett övergripande ansvar att planera all tandvård, oavsett vem som är huvudman eller som utför den.

Folktandvården ska svara för:

- regelbunden och fullständig tandvård för barn och ungdomar, till och med det år de fyller 23 år
- specialisttandvård för vuxna
- övrig tandvård för vuxna i den omfattning som Region Jönköpings län bedömer lämpligt

Region Jönköpings län ska se till att det finns tillräckliga resurser för patienter med särskilda behov av tandvårdsinsatser och att patientgrupper med behov av särskilt stöd erbjuds tandvård.

Allmäntandvård bedrivs på en öppen marknad med etableringsfrihet med tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets (TLV) referenspris som utgångspris. Allmäntandvård för vuxna finansieras av patientavgifter och ersättning från den statliga tandvårdsförsäkringen. Barntandvården finansieras av barntandvårdspeng. Region Jönköpings län är genom Folktandvården en stor producent av tandvård.

Tandvårdens mål är bra munhälsa på lika villkor för länets befolkning. Sambandet mellan tandhälsa och allmän hälsa är tydligt. Därför är det hälsofrämjande och förebyggande arbetet viktigt för alla patientgrupper. Allt fler äldre har egna tänder kvar högt upp i åren, vilket ställer stora krav på samverkan mellan omsorg, vård och tandvård. För att möta det ökade behovet måste nya arbetsätt och samarbete utvecklas så att rätt kompetens används inom olika områden.

Inom allmäntandvården kan både vuxna, barn från tre års ålder och ungdomar fritt välja både Folktandvård och privattandvårdsmottagning. Vård och behandling ska så långt som möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten.

Region Jönköpings län ligger i topp vad gäller kariesfrihet hos 19-åringar, då *40 procent* varken har fyllningar eller kariesskador. Samtidigt behöver den förebyggande tandvården utvecklas både riktat till yngre och äldre för en bra munhälsa på lika villkor. Arbetet för god tandhälsa ska fortsätta och ambitionsnivåerna ska vara fortsatt höga.

Folktandvården har under många år tillsammans med andra aktörer genomfört ett framgångsrikt systematiskt och aktivt folkhälsoarbete, med målet att förbättra barn och ungdomars hälsa.

För att patienter ska känna förtroende för tandvården och bli nöjda, krävs bra bemötande och bra omhändertagande. Alla patienter ska informeras om behandlingsalternativ, kostnad, tidsåtgång med mera.

Avgörande för att nå god tillgänglighet är att rekrytera och behålla personalen. De kliniker som finns i glesbygd behöver extra stöd för att kunna fortsätta sin verksamhet att erbjuda en jämlik tandvård. Folktandvården arbetar med en handlingsplan för att arbeta på nya sätt och samtidigt vara en attraktiv arbetsgivare.

Då den nationella finansieringen av ST-tandläkare har gjorts om kan det innebära behov av intern finansiering av kommande behov.

Tandvård för personer med särskilda behov

Region Jönköpings län har ansvar för att vuxna patienter med särskilda behov av tandvårdsinsatser och patientgrupper med behov av särskilt stöd erbjuds tandvård. Det är personer i särskilda och egna boenden samt personer som omfattas av lagen om stöd och service till funktionshindrade. Med giltigt intyg erbjuds dessa patientgrupper kostnadsfri munhälsobedömning (uppsökande verksamhet) och

nödvändig tandvård (N-tandvård). Tandvård ges även till andra patientgrupper som ett led i en sjukdomsbehandling (S-tandvård). Den tandvård som här avses kan till exempel vara infektionssanering inför vissa kirurgiska ingrepp. Region Jönköpings län ansvarar också för vissa diagnosbaserade grupper där patienter har en funktionsnedsättning som medför stora svårigheter att sköta sin munhygien eller att genomgå en tandvårdsbehandling på grund av långvariga sjukdomar och/eller funktionshinder (F-tandvård).

Munhälsan har möjlighet att förbättras betydligt hos dessa patientgrupper, vilket är viktigt för välbefinnandet och hälsan. Det krävs ett förbättrat samarbete mellan tandvården, sjukvården och länets kommuner.

För nödvändig tandvård och tandvård som ett led i sjukdomsbehandling samt tandvård till vissa grupper med långvariga sjukdomar eller funktionshinder betalar patienten öppenvårdsavgift. Denna tandvård finansieras av Region Jönköpings län inom ramen för hälso- och sjukvårdens högkostnadsskydd. Det är viktigt att alla de personer som har ”Intyg om nödvändig tandvård” får sitt tandvårdsbehov bedömt och vid behov tandvård utförd. Målet är att öka antalet personer med god munhälsa och antalet som får nödvändig tandvård utförd.

Specialisttandvård

Länsinvånarnas behov av specialisttandvård tillgodoses huvudsakligen genom Folktandvårdens odontologiska institution. Konsultation och kompetensstödande arbete gentemot allmäntandvården är ett viktigt arbete för att öka allmäntandvårdens möjligheter till ett bredare omhändertagande. Ett led i detta arbete ska vara att specialisttandvård också utförs av specialister på allmäntandvårdskliniker.

Antalet patienter som behandlas inom specialisttandvården ökar. Befolkningen blir äldre och drabbas av sjukdomar som kan påverkas av bristande munhälsa.

Kunskapsstyrning – Vår framgång räknas i liv och jämlik hälsa

Utgångspunkten för kunskapsstyrning i hälso- och sjukvården är att bästa möjliga kunskap ska finnas tillgänglig vid varje möte mellan vårdpersonal och patient i syfte att erbjuda jämlik vård. Det ska vara lätt att göra rätt och det ska finnas förutsättningar för lärande. Det är i mötet mellan vårdpersonal och patient som värdet skapas och vi ser hur effektiv och ändamålsenlig kunskapsstyrningen är.

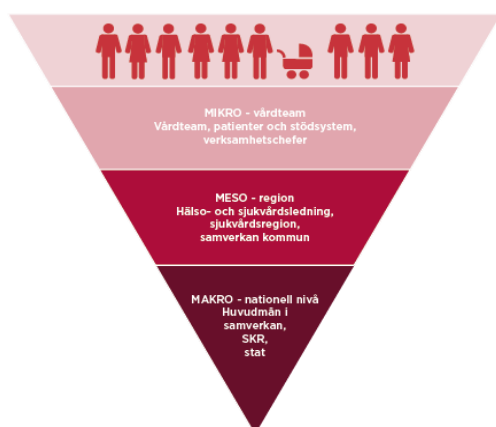
Sedan 2018 samverkar Sveriges regioner i Nationellt system för kunskapsstyrning – hälso- och sjukvård utifrån visionen ”Vår framgång räknas i liv och jämlik hälsa – tillsammans gör vi varandra framgångsrika”. Systemet omfattar samverkan kring kunskapsstöd, stöd för uppföljning och analys och stöd för utveckling och ledarskap. Det organiserar även samverkan med statliga myndigheter, kommuner, patient- och professionsföreningar.

Region Jönköpings län bidrar med medarbetare till nationell och sjukvårdsregional nivå i systemet och anpassar den lokala kunskapsstyrningen utifrån arbetet i programområden och samverkansgrupper. Sydöstra sjukvårdsregionen har värdskap för fyra av totalt 26 nationella programområden med uppdrag att identifiera utvecklingsbehov och prioritera nationella insatser för att minska variation.

Region Jönköpings län är ledande i utvecklingen av metoder för praktisk användning av nationella kvalitetsregister och Registercentrum sydost har särskild kompetens inom patientmedverkan, patientrapporterade mått och förbättringskunskap.

Genom samverkan i länsgemensamma programområden fokuserar Region Jönköpings län på tillämpning av gemensam kunskap, processutveckling tillsammans med patienterna, resultatuppföljning och arbetsfördelning.

Figur. Nationellt system för kunskapsstyrning fördelas uppdrag och ansvar mellan makro-, meso- och mikronivå.

Personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp täcker en eller flera delar av en vårdkedja och beskriver flöde, åtgärder, patientens medverkan och mål och indikatorer för uppföljning. De används för att systematiskt säkra bästa möjliga resultat med så liten variation som möjligt. Vid införande av vårdförlopp är det viktigt att beakta risker för undanträngningseffekter.

Antalet människor som lever med cancer ökar med 5 procent årligen. Ökningen beror på att en allt större del av befolkningen är äldre samt att bättre behandlingsmetoder och läkemedel ökar överlevnaden i cancer. Region Jönköpings län har infört standardiserade vårdförlopp i cancervården. De flesta patienterna behandlas enligt vårdförloppen men det behövs mer för att nå förloppets idealtider. Utvecklingen sker i nära samarbete mellan olika verksamhetsområden och den nära vården. Det finns även nationella vårdprogram för uppföljning av barncancer. Det är en beskrivning av vilken vård som ska erbjudas barncanceröverlevarna.

Smittskydd, vårdhygien och strama

Region Jönköpings län övervakar det epidemiologiska läget i länet och arbetar för att begränsa spridningen av smittsamma sjukdomar. Smittskydd har en myndighetsroll som bland annat innebär att särskilt övervaka de sjukdomar som regleras av smittskyddslagen, att stödja vården i smittskyddsåtgärder och smittspårning samt att hantera utbrott.

Vaccin är en viktig del i det förebyggande arbetet mot infektionssjukdomar. Inför vintersäsongen genomförs en omfattande vaccination mot covid-19 och influensa till äldre och riskgrupper. Region Jönköpings län följer även upp vaccinationstäckningen i länet för barnvaccinationsprogrammet, och vaccination av olika riskgrupper.

Arbete pågår ständigt för att förebygga vårdrelaterade infektioner på sjukhus, inom primärvården och inom kommunal vård och omsorg. Med hjälp av hygienombud på varje avdelning mäts följsamheten till basala hygienrutiner och stort fokus läggs på utbildning av medarbetare i olika verksamheter. Konceptet Antibiotikasmart vårdcentral och Antibiotikasmart klinik är ett effektivt arbetssätt där vårdhygien och Strama stödjer vårdverksamheterna i att ta ett samlat grepp om vårdrelaterade infektioner och antibiotikaanvändning. Infektionsrisker relaterade till nybyggnation eller renoveringsarbeten i vårdlokaler har blivit en fråga som tar allt mer av vårdhygiens tid i anspråk.

Patientsäkerhet

Region Jönköpings läns patientsäkerhetsarbete har som mål att vara bland de ledande i Sverige och att vara i världsklass. Den hälso- och sjukvård som utförs i Region Jönköpings län ska vara god och säker – överallt och alltid. Hög patientsäkerhet kräver långsiktigt och uthålligt arbete och är beroende av allas ansvar och engagemang. Ett kontinuerligt utvecklingsarbete krävs, med fokus på att uppnå säkerhet genom att optimera processer i vården samt på strategier för riskhantering. Det övergripande målet är att skapa förutsättningar för säkra arbetssätt så att ingen patient ska behöva drabbas av vårdskador.

Figur X Områden inom den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet.

Organisering av och arbetssätt för arbetet med patientsäkerhet samordnas med det arbete som görs i nationellt, sjukvårdsregionalt och regionalt perspektiv i den nationella kunskapsstyrningen av hälso- och sjukvården. För att tydliggöra ledning och styrning av det proaktiva arbetet med patientsäkerhet finns en lokal samverkansgrupp patientsäkerhet. Arbeta med patientsäkerhet i anslutning till utvecklingen av den nära vården är ett viktigt utvecklingsområde.

Viktiga framgångsfaktorer är att hälso- och sjukvården är personcentrerad, kunskapsbaserad, resultatorienterad samt organiserad för att skapa förutsättningar för en säker vård. Strategiska angreppssätt för arbetet med patientsäkerhet är:

- Utveckla och använda bästa rutiner och riktlinjer enligt evidens och beprövad erfarenhet
- Arbeta med ständiga förbättringar av processer och system för att stödja säkra arbetssätt
- Utveckla och använda arbetssätt för riskhantering
- Utveckla och använda arbetssätt för kontroll, anpassning och reaktion i den dynamiska vården för att skapa ett resiliert system
- Begränsning av vårdskadans effekt om den ändå inträffar (för patient, närstående och vårdpersonal)

Fortsatt satsning på patientsäkerhetsutbildning av vårdens professioner och av medarbetare och ledare på alla nivåer, samt utveckling och forskning i nationella och internationella nätverk möjliggör utveckling. Metodikum, Region Jönköpings läns centrum för klinisk träning och medicinsk simulering, har en central betydelse för kompetensutveckling och teamträning. Patienters och brukares erfarenheter och kunnande tas tillvara för att utveckla nya arbetssätt.

Särskilt viktiga områden i arbetet med patientsäkerhet är ledningens engagemang, patientsäkerhetskultur, arbetssätt och vårdmiljöer som minskar risken för vårdrelaterade infektioner och spridning av multiresistenta bakterier, Strama-arbetet för adekvat antibiotikaanvändning, förebygga skador av högriskläkemedel och olämplig polyfarmaci, vårdpreventionsarbetet för att minska risk för fallskada, trycksår, undernäring och ohälsa i munnen, samt åtgärder för att minska risker i vårdens övergångar.

Läkemedelsanvändning

Region Jönköpings län arbetar för att nå en rationell, säker, jämlik, hållbar och kostnadseffektiv läkemedelsanvändning. Samverkan sker på lokal, regional och nationell nivå. Nya läkemedel ger möjlighet till bättre behandling, men behöver vägas mot ökade läkemedelskostnader. Tillgänglighet av läkemedel samt en jämlik och hållbar läkemedelsbehandling utmanar. En patientsäker och kunskapsbaserad läkemedelsanvändning är centralt. Omställningen till en God och Nära vård gör att läkemedelsbehandlingen ska ske med utgångspunkt från patientens behov och förutsättningar.

Region Jönköpings län har som målsättning att ha behandlingsresultat i toppklass, men en

läkemedelskostnad som ligger i paritet med riket.

Hjälpmedelsverksamhet

Området omfattar övergripande hjälpmedelsfrågor, verksamhet vid hjälpmedelscentral, audionommottagning och syncentral samt ortopedtekniska hjälpmedel. Hjälpmedelscentralen ansvarar för hjälpmedelsförsörjning till både Region Jönköpings läns verksamheter och till länets kommuner. Det är viktigt att den sammanhållna hjälpmedelsverksamheten fungerar på bästa möjliga sätt, för att kunna möta länsinvånarnas behov av hjälpmedel. Regelverket Hjälpmedel i Jönköpings län är gemensamt och målet är att länsinvånarna ska få samma möjlighet till hjälpmedel oavsett bostadsort och vem som är huvudman i det enskilda fallet.

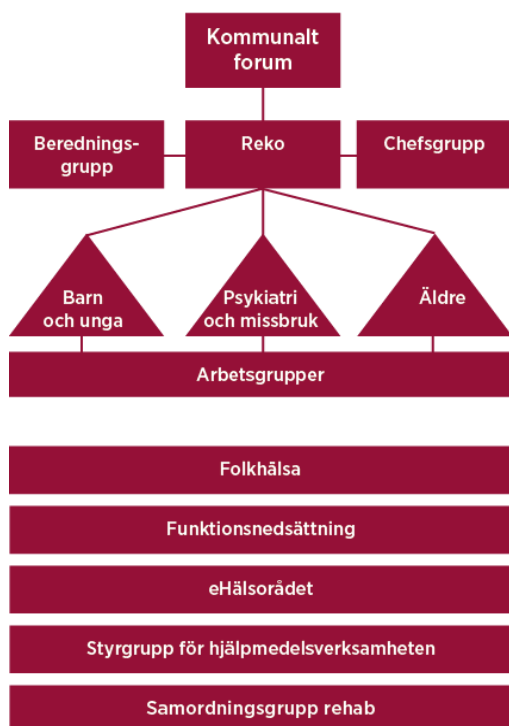
Samverkan med kommunerna

Samverkan med kommunerna sker utifrån det gemensamma ledningssystemet för samverkan. Tre strategigrupper inom områdena barn och ungdomar, psykiatri och missbruk samt äldre ansvarar för att omvärldsbevaka, identifiera utvecklingsområden och med årliga handlingsplaner genomföra aktiviteter i samverkan och på bästa sätt ta tillvara de gemensamma resurserna. När allt mer vård ska ges nära hemmet finns behov av resurseffektiva arbetssätt. Befolkningsstrukturen med allt fler äldre invånare, teknisk och digital utveckling kräver nya samverkansstrukturer. Vi arbetar i samverkan utifrån länsinvånarnas perspektiv genom att utgå från frågan Vad är bäst för ”Esther”?

Det gemensamma arbetet utgår från värdegrunden:

- Vi utgår från patientens/brukarens behov
- Vi samarbetar aktivt över organisations- och huvudmannagränser
- Vi bemöter varandra med respekt och visar tillit vi lär av varandra och tar tillvara varandras kompetens

Utöver de tre strategigrupperna finns grupper inom; *folkhälsa, funktionsnedsättning, e-hälsa, rehabilitering samt en styrgrupp för hjälpmedelsverksamheten.*

Figur xx Kommunalt forum är ett nätverk med politiker från Region Jönköpings län och länets kommuner för samråd och inriktningsbeslut i frågor inom folkhälsa och sjukvård och regional utveckling.

Arbetet som sker i samverkan med kommunerna är omfattande. Familjecentraler, barn- och ungdomshälsan, barnhus och ungdomsmottagningar inklusive ungdomsmottagning online inom strategigrupp barn och unga är exempel på områden där samverkan sker. Strategigrupp Äldre leder arbetet kring Trygg och säker vård och omsorg i nära samarbete med vårdcentraler, kommuner och

sjukhus, ihop med patienter och närstående. Detta är ett tydligt exempel på hur alla parter arbetar för att patienten ska få den bästa vården. Den palliativa vården är en annan viktig del som sker i samverkan. Andra områden där det finns ett nära samarbete med kommunerna är beroendevård med tillnyktringsenhet, beroendemottagning, sprutbytesmottagning och arbete kring våld i nära relationer. Detta arbete leds av strategigrupp psykiatri och missbruk. Region Jönköpings län arbetar aktivt för att utveckla samverkansformerna med länets kommuner inom de etablerade strategigrupperna och samverkansformer som finns.

Utvecklingen av samverkan i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet går i linje med Strategi för hälsa som hålls samman av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Länet medverkar i det nationella arbetet för att utveckla systematik och arbetsätt som förbättrar hälsan i befolkningen.

Samverkan och vård i Sydöstra sjukvårdsregionen

Samverkan inom Sydöstra sjukvårdsregionen (Region Jönköpings län, Region Kalmar län och Region Östergötland) regleras i Samverkansnämndens reglemente, regionsamverkansavtalet och årliga överenskommelser med övergripande mål att:

- Tillgodose invånarnas behov av hälso- och sjukvård
- Främja och bidra till invånarnas hälsa
- Främja och bidra till utveckling av hälso- och sjukvården i sjukvårdsregionen
- Solidariskt hjälpa varandra

Samverkansnämnden beslutar om vilken sjukvård som ska samordnas inom sjukvårdsregionen. Nämnden kan även hantera samverkansfrågor inom exempelvis kompetensförsörjning, digitalisering, regional utveckling och dialog med statliga myndigheter. Regionsjukvårdsledningen bereder Samverkansnämndens ärenden och verkställer nämndens beslut genom direktiv till sjukvårdsregionala verksamheter och respektive region. Regionsjukvårdsledningen följer upp kvalitet, produktion och ekonomi.

De tre regionerna ökar det gemensamma arbetet inom sex strategiska områden:

- Ledning och styrning
- Patientens egenkraft och samskapande
- Kunskapsstyrning
- Långsiktig och hållbar arbetsfördelning
- Inget dubbelarbete
- Attrahera och utveckla kompetenser

Exempel på gemensamt arbete är operationsplanering, införande av patientkontrakt, ledarutveckling, upphandling och digital utveckling. I det ökade gemensamma arbetet ingår systematisk uppföljning och att samnyttja resurser med spetskompetens.

En stor del av den sjukvårdsregionala samverkan sker i regionala programområden. Programområdena konkretiserar sjukvårdsregionens patientlöften och verkar för en mer kunskapsbaserad, jämlik och resurseffektiv vård i hela sjukvårdsregionen. Programområdena stöds av fyra kunskapsråd med företrädare för regionernas sjukvårdsledningar och samverkansgrupper för exempelvis uppföljning och analys, digital utveckling, läkemedel och patientsäkerhet. I Sydöstra sjukvårdsregionen prioriteras patientnära forskning. Sjukvårdsregionens avtalsmodell förenklar arbetsfördelning och vård över länsgränserna.

Kris- och katastrofmedicinsk beredskap samt civilt försvar för hälso- och sjukvården

Hälso- och sjukvården är en samhällsviktig funktion med en central roll i det civila försvaret. Det är viktigt att upprätthålla funktionaliteten inom hälso- och sjukvården i krig. Om sjukvården inte fungerar får det konsekvenser för människors liv och hälsa.

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om katastrofmedicinsk beredskap (SOSFS 2013:22) beskrivs vilka förmågor och obligatoriska funktioner som ska finnas i Region Jönköpings län. I hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) framgår det att regionerna ska planera sin hälso- och sjukvård så att en katastrofmedicinsk beredskap upprätthålls. För att ha en god förmåga vid kris- och katastrofmedicinska händelser krävs planläggning, utbildning och övningar. Risker och sårbarheter analyseras fortlöpande och är grunden för planeringsarbetet. Detta arbete genomförs delvis med hjälp

av särskilt bidrag från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) utifrån överenskommelser gällande krisberedskap och lagen om extraordinära händelser.

För hälso- och sjukvårdens beredskap och civilt försvar kommer de statliga medlen att öka, vilket innebär att planeringstakten också förväntas öka. Medlen ska användas för att arbeta med uppgifter inom krigsorganisation och dess bemanning (hela sjukvårdsystemet ska beaktas i arbetet), samverkan och ledning, planeringssamverkan, utbildning och övning av hälso- och sjukvårdens och dess stödfunktioners förmåga vid fredstida kriser, höjd beredskap och krig, omhändertagande av många skadade, det vill säga stärka förmågan att hantera masskadeutfall, försörjningsberedskap samt motståndskraft som innefattar robusthetshöjande åtgärder inom områdena cybersäkerhet och kontinuitetshandling. Den civila hälso- och sjukvården bör vid krig ha kapacitet att utföra vård som inte kan anstå. Arbetet med att stärka det civila försvaret för hälso- och sjukvården kommer att behöva intensifieras.

Lärande och förnyelse

I planen för framtidens hälso- och sjukvård är en av strategierna att leda och utveckla för att förstärka goda relationer som bidrar till sömlös samverkan där värde skapas tillsammans, men även att utveckla framtidens arbetsplats med fokus på medarbetarskap och kompetensutveckling.

För att garantera en god hälsa behövs samverkan med patient, närstående och brukarorganisationer liksom samverkan och helhetssyn mellan vårdgivare. Region Jönköpings län är en av två internationella knutpunkter för forskning och utveckling av detta arbete under benämningen co-production. Utvecklings- och kvalitetsarbetet med öppenhet, helhetssyn och samverkan, tydliga mål och tidsplaner samt uppföljning är en nyckel till fortsatt utveckling.

Värdegrund, motivation, idéer och genomförandekraft är viktiga aspekter för att hälso- och sjukvården ska utvecklas så att verksamheterna åstadkommer bästa möjliga resultat till lägsta kostnad varje gång. Det stimuleras genom att fokusera på systemförståelse, processförbättringar och resultat som skapar mervärde för patienten, genom stöd för såväl organisatoriskt som personligt lärande varje dag, samt genom en kultur med fokus på morgondagen.

Arbetet med värdeutveckling sker genom att öka kvalitet och minska kostnader och förutsätter nya arbetssätt. Lärande och förnyelse är en självklar del i chefers och medarbetares vardag, liksom att se möjligheter, pröva nya vägar och att vara lyhörd för idéer och förslag. Grundläggande för chefer och ledare är därför att utifrån invånare och patienters behov skapa förutsättningar för lärande, utveckling och delaktighet. Det pågår utvecklingsprojekt, utbildningar och lärandeseminarier inom olika områden för att stödja och stimulera förbättringsarbetet. Lärande erbjuds idag med allt fler digitala inslag. Förbättringsarbetet är långsiktigt och präglas av ett förebyggande syn- och arbetssätt, som omfattar ständiga förbättringar, faktabaserade beslut och samverkan. En utmaning för verksamheter är att sprida kunskap och erfarenheter på ett ännu bättre och snabbare sätt.

Inom hälso- och sjukvård görs översyn av olika specialistområden för att skapa en jämlik vård. Utgångspunkten för arbetet är folkhälsa och partnerskap med patienten. KPS (Kapacitet och produktionsstyrning) är ett arbetssätt som utgår från våra invånares behov av vård och hjälper verksamheter att anpassa sina arbetssätt och processer för att leverera vård på ett tillgängligt, jämlikt, effektivt och hållbart sätt. KPP (Kostnad per patient) är ett exempel på ett uppföljnings- och analysverktyg för att styra resurser mot jämlikhet och kostnadseffektivitet. Utveckling av nya arbetssätt, fokus på innovation, hälsa och egenvård liksom RAK (Rätt använd kompetens) och digitalisering är även de viktiga delar i planerna.

Forskning och utveckling

Forskning och utveckling (FoU) för hälso- och sjukvård är en central del i en kunskapsorganisation och Region Jönköping län har därför sedan lång tid stimulerat och finansierat klinisk forskning och skapat stödresurser till kunskapsbaserad vård som till exempel biblioteksverksamhet. Detta har resulterat i att organisationen har många aktiva forskare och en mycket god vetenskaplig aktivitet vilket bidrar till sjukvårdens kvalitet och attraktionskraft. De FoU-aktiviteter som Region Jönköpings län stödjer är till exempel medarbetares forskningsuppdrag, forskningstid, forskningsprojekt, deltagande i vetenskapliga konferenser och forskarutbildning. Forskning ska vara möjlig i hela länet. Ett nytt mätetal avseende kliniska prövningar som genomförs i Region Jönköpings län ska skapas.

Den decentraliserade läkarutbildningen och universitetssjukvården i Sydöstra sjukvårdsregionen har de senaste åren utvecklats allt mer och är av stor betydelse för den kliniska forskningen och den kliniska utvecklingen även i vår organisation.

För att stödja genomförande av klinisk forskning finns en klinisk prövningsenhet och en sjukvårdsregional stödstruktur för klinisk forskning, Forum Sydost. Dessa verksamheter bidrar också till en positiv utveckling och ger förutsättningar för fler kliniska prövningar av läkemedel och medicinteknik genomförs i Sydöstra sjukvårdsregionen.

I framtidens hälso- och sjukvård behövs ett ökat fokus på att utvärdera och implementera nya innovativa teknologier och hälsotjänster. Samverkan i detta arbete görs inom Region Jönköpings län och i Sydöstra sjukvårdsregionen.

Det årliga regionala forskningsanslaget för Forskningsrådet i sydöstra Sverige (FORSS) debiteras regionerna utifrån andelen invånare. Från FORSS går projektmedel tillbaka till länet för forskning och utveckling. Region Jönköpings län stödjer i likhet med övriga sjukvårdshuvudmännen i Sverige nationellt sökbara forskningsmedel till klinisk behandlingsforskning.

Jönköping University och Region Jönköpings län har en gemensam infrastruktur, Jönköping Academy som idag är en etablerad nationell och internationell arena för samproduktion och spridning av kunskap som bidrar till bättre hälsa och välfärd. Jönköping Academy ska genom forskning om förbättring, samskapande, patientsäkerhet och förändringsledarskap samt genom nyttiggörande av vunnit kunskap förnya och förbättra hälso- och sjukvård och välfärd till gagn för befolkningen.

Ekonomi

Tillgängliga resurser ska användas på bästa sätt för att nå målen. Det innebär att vården utformas och ges i samverkan mellan vårdens aktörer, baserat på hälsotillståndets svårighetsgrad och åtgärdernas kostnadseffektivitet. Balans mellan verksamhetens uppdrag, personalkostnader och ekonomiska ramar måste upprätthållas för att behålla en långsiktig och stabil utveckling. För att säkra att verksamhetens uppdrag matchas med ekonomiska förutsättningar bör KPS (kapacitet och produktionsstyrning) användas i större omfattning för att fördela ekonomiska medel inom den specialiserade vård samtidigt som en bra produktivitet och effektivitet ska eftersträvas.

Det krävs lättillgänglig och rättvisande information om såväl prestationer som resultat, för att kostnader på ett bra sätt ska kunna ställas i relation till utförda prestationer och nådda resultat. Kostnad per patient (KPP) har införts som ett viktigt stöd för en kostnadseffektiv verksamhet inom den specialiserade vården och införandet av KPP påbörjas även för primärvården.

För att bedöma Region Jönköpings läns kostnadseffektivitet är det viktigt med jämförelser med övriga regioner. Inriktningsmål är att ligga i nedre kvartilen avseende strukturerad hälso- och sjukvårdskostnad per invånare.

De riktade statsbidragen inom hälso- och sjukvård är i de flesta fall knutna till en nationell överenskommelse som tecknas mellan staten och SKR. Dessa överenskommelser fokuserar på identifierade områden som är viktiga för utvecklingen av den samlade hälso- och sjukvården i Sverige. Samarbetet mellan SKR och regeringen sker inom områden som båda parter har identifierat som särskilt viktiga för den fortsatta utvecklingen av hälsa, vård och omsorg i kommuner och regioner. Varje överenskommelse beslutas separat av regeringen, oftast i december för det kommande året. I överenskommelserna, som kan vara ett- eller fleråriga, regleras insatser regionerna behöver utföra för att erhålla statsbidragen samt hur insatserna ska redovisas.

Patientavgifter

Hälso- och sjukvårdens avgifter och egenavgifter och bidrag inom hjälpmedelsområdet redovisas i intranätet, på Region Jönköpings läns webbplats rjl.se/1177.se samt i särskild bilaga till budgeten.

Då tolkanvändning idag är obegränsad och kostnadsfri saknas det incitament för nyanlända att lära sig det svenska språket. Många bor och verkar i Sverige sedan många år tillbaka, samtidigt som de fortfarande använder sig av skattefinansierade tolkar. Sverigedemokraterna anser det inte vara rimligt att en individ erhåller kostnadsfria tolkar efter det att utbildningsinsatser, såsom

språkutbildning, SFI och andra relaterade åtgärder, genomförts men fortsatt inte kan göra sig förstådd på det svenska språket. En tidsbegränsad möjlighet till tolk innebär att individer som har behov av tolk i sjukvården ska bekosta den själv, antingen som en egenavgift eller tillägg till patientavgiften. Regionen ska verka för att minska tolkkostnader generellt genom att i så stor utsträckning som möjligt använda sig av digitala översättningsalternativ i sjukvården.

Tandvårdstaxan

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) beslutar sedan 2008 om referenspriser för de tandvårdsåtgärder som ingår i det statliga tandvårdsstödet. Region Jönköpings län avviker från referensprislistan med cirka 7 procent 2023. Jämfört med riket i övrigt har Region Jönköping låg avgift i tandvårdstaxan.

Principerna avser både allmäntandvård och specialisttandvård och sätter ramen för hur de olika åtgärderna inom folktandvården prissätts.

- Taxan ska i största möjliga utsträckning följa referensprislistan
- Den totala intäkten (åtgärd*volym*pris) får avvika cirka 7 procent från referensprislistans totala intäkt. Detta gäller under förutsättning att referensprislistan inte höjas mer än normalt inför 2024
- Frisktandvården ska vara självfinansierad
- Barntandvårdspengen ökar med index

Identifierade områden som behöver uppmärksammas och prioriteras 2024

- Rättpsykiatri - behov av utökat antal vårdplatser
- Ambulanssjukvård/transportorganisation
- Tandvård
- Ögonsjukvård - ökning av kataraktoperationer
- Biobank

Medborgare och kund

Skapa värde med kunder och intressenter

En organisations långsiktiga framgång beror på dess förmåga att skapa värde tillsammans med de som den finns till för. Kundernas och intressenternas uttalade och underförstådda behov, krav, önskemål och förväntningar är vägledande för organisationens beslut och handlande.

Strategiska mål: Bästa plats att växa upp, leva, verka och åldras på

Framgångsfaktorer: Nöjda kunder och intressenter

Uppdrag	Beskrivning
Fortsätta implementeringen av Patientkontraktet som innebär en gemensam överenskommelse mellan patient och vårdgivare.	Patientkontrakt är en överenskommelse där patient och vården vet vem som gör vad och skall erbjudas inom hela hälso- och sjukvården. I överenskommelsen ingår en sammanhållen planering, fast vårdkontrakt och fast läkarkontakt i primärvården samt bokade tider i samråd. Den stärker patientens egen kraft att nyttja sina egna resurser och är till för att skapa tillitsfulla och goda relationer mellan patient och vårdgivare.

Uppdrag	Beskrivning
Spridning av mötesplatser och nätverk i alla tre länsdelar.	Utvecklingen av mötesplatser och nätverk för personer med kroniska sjukdomar och deras närstående fortsätter. Exempel på mötesplatser är; Hjärtats hus, som är riktade till invånare med kroniska sjukdomar och där ökad kunskap ges genom till exempel föreläsningar, samtalsgrupper och biblioterapi. Lärcafé, en pedagogisk modell med målsättningen att deltagarna ska få ökad kunskap och lära sig hantera sin livssituation. Självhjälpsgrupp, att möta andra i samma livssituation som ger erfarenhetskunskap. Exempel på nätverk är; Levande bibliotek, personer med framförallt erfarenhet av kroppslig vård. Peer, personer med erfarenhet från psykiatrisk vård.
Öka patientens kunskap genom utveckling och införande av patientens kunskapsstöd.	En viktig del i den personcentrerade vården är att öka patientens kunskap. Ett utvecklingsarbete är startat kring patientens kunskapsstöd.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Patienttillfredsställelse - andel nöjda patienter	90 %	88	81,3	År
 Jag har tillgång till den hälso- och sjukvård jag behöver - Instämmer helt/delvis.	90 %	92 %	89 %	År
 Andel i befolkningen som har stort/mycket stort förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet i sitt region	75 %	80 %	77 %	År

Framgångsfaktorer: God tillgänglighet

Uppdrag	Beskrivning
Förbättra tillgängligheten till vården utifrån systemmätetal och mål för verksamheterna.	Region Jönköpings län har under många år varit i topp när det gäller tillgänglighet i Sverige. Pandemin har dock inneburit en stor påfrestning på hälso- och sjukvården och fortsatt arbete behövs för att klara tillgängligheten.
Arbeta aktivt med att uppnå bemanningsmålet inom primärvården med ett genomsnitt med 1500 listade patienter per distriktsläkare.	Patienter med stora vårdbehov, exempelvis multisjuka och äldre, invånare med sammansatta vårdbehov, kroniska sjukdomar, funktionsnedsättningar ska erbjudas fast läkarkontakt. Riktvärdet för fast läkarkontakt i primärvården är max 1100. När detta mål är uppnått görs en utvärdering av arbetsmiljö och kvalitet.
Arbeta aktivt med att ta hand om den uppskjutna vården och säkra tillgängligheten till operation genom att förstärka de egna resurserna.	I samband med pandemin har tillgängligheten påverkats och ett stort antal operationer blivit uppskjutna. Flera satsningar behöver göras för att möta det uppdämda vårdbehovet. Tillgängligheten till akuta och medicinskt prioriterade åtgärder är goda och dessa kommer att fortsätta att prioriteras under 2024. En handlingsplan är framtagen för hur den uppskjutna vården ska genomföras. Detta kommer påverka tillgängligheten även under 2024.

Uppdrag	Beskrivning
Samverka kring den uppskjutna vården inom sydöstra sjukvårdsregionen i syfte att förbättra tillgängligheten till behandlingar och operationer	En handlingsplan är framtagen för hur den uppskjutna vården ska genomföras. Detta kommer påverka tillgängligheten även under 2024. Region Jönköpings län är bland landets bästa tillgänglighet till behandling och operationer. Avsikten är att öka vår kapacitet och efter förmåga bistå kringliggande län.
Utveckla primär nivå för omhändertagande av barn- och ungdomars psykiska hälsa.	Barn- och ungdomshälsan utvecklas till att bli den primära nivån för barn och ungas hälsa.
Arbeta aktivt med att förbättra tillgängligheten till utredning och behandling inom barn- och ungdomspsykiatri, barn- och ungdomshabiliteringen.	Tillgängligheten ska förbättras inom barn- och ungdomspsykiatri, barn- och ungdomshabiliteringen. Arbetet med En väg in fortsätter, som ett arbetssätt för att underlätta triagering och omhändertagandet av barn med psykisk ohälsa.
Starta en elevhälsocentral tillsammans med Jönköpings kommun.	Samverkan med kommunerna är mycket viktigt. Ett arbete med att införa en elevhälsocentral påbörjas med Jönköpings kommun. Efter utvärdering kan detta spridas till andra kommuner.
Införa en transportambulans och permanenta inre befäl på SOS Alarm	Inom ambulanssjukvården pågår ett aktivt arbete för att öka tillgängligheten och inställetiden för prio 1 larm.
Under mandatperioden ska Region Jönköpings län säkra akutvårdkedjan för att patienter ska få ett snabbare och säkrare omhändertagande i hela länet.	Det innebär en översyn över tillgängligheten och samarbetet inom 1177, ambulans, akutmottagningar, vårdavdelningar, närakuter och vårdcentraler, samt samarbete med kommunerna. De äldre är en särskilt viktig målgrupp
Tillse att det finns vårdplatser efter behov på de tre akutsjukhusen.	Detta innebär att det finns en ledig vårdplats när det behövs. Under mandatperioden ska antalet vårdplatser öka.
Förbättra tillgängligheten till folktandvården och specialisttandvården.	Tillgängligheten till Region Jönköpings läns folktandvårdskliniker behöver bli bättre. Ett stort fokus ligger även på att förbättra tillgängligheten till specialisttandvården. Detta kan innebära behov av att disponera om resurser inom specialisttandvården till förstärkning av verksamheten i Nässjö och Värnamo.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Medicinsk bedömning i primärvården inom tre dagar.	90 %	80 %	83 %	Månad
 Faktisk väntetid till första besök inom 60 dagar i specialiserad vård nationell rapportering.	80 %	77 %	68 %	Månad
 Genomförda återbesök inom medicinskt måldatum	90 %	79 %	77 %	Månad
 Faktisk väntetid till operation/åtgärd inom 60 dagar, specialiserad vård	80 %	80 %	69 %	Månad

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Tid till ambulans - andel prio 1 larm inom 20 minuter	80 %	68 %	68 %	Månad
 Täckningsgrad för den uppsökande verksamheten (munhälsobedömningar)	90 %	70%	85%	Tertial
 Andel berättigade till nödvändig tandvård som fått den utförd	80 %	54 %	53 %	Tertial
 Allmäntandvård: Andel revisionspatienter i tid till undersökning och behandling, Folktandvården	90 %	82 %	72 %	Månad
 Tillgänglighet specialisttandvård inom 60 dagar efter remiss	80 %	31 %	40 %	Månad

Framgångsfaktorer: God och jämlik hälsa

Uppdrag	Beskrivning
Fortsätta att arbeta målinriktat i det strategiska arbetet med ”Bästa platsen” för att förbättra folkhälsan hos länets invånare.	<p>Region Jönköpings län planerar att under året fortsätta att utveckla arbetet med bästa platsen att växa upp, leva och åldras. Vi strävar efter att jag får den vård jag behöver, när jag behöver den och på det sätt jag behöver.</p> <p>Bästa platsen att åldras på är en utvecklingsplattform med fokus på äldre. Tillsammans med länets kommuner och civilsamhället arbeta med att skapa förbättringar utifrån lokala behov och gemensamma möjligheter och utmaningar. Nya samverkansformer etableras och utvecklas med fokus på ett äldrevänligt län och ett äldrevänligt hälso- och sjukvårdssystem.</p>
För att förbättra barn och ungas hälsa prioriteras tre områden för ett fördjupat arbete i nära samverkan; fullföljda studier, psykisk hälsa och fysisk aktivitet.	<p>Generella och riktade insatser utvecklas i samverkan mellan kommun, Region Jönköpings län och civilsamhället. för att utjämna de påverkbara skillnader som finns relaterat till hälsa, uppväxtvillkor och socioekonomi</p> <p>Inom ramen för Bästa platsen att leva på! - barn och unga, med inspiration från Skottland och Cincinnati, USA, genomför lokala team från olika delar i länet förbättringsarbeten.</p>
Familjecentralerna genomför utvecklingsarbete kring föräldraskapsstöd för länets familjecentraler, och arbetar uppsökande med riktade insatser till familjer med behov av extra stöd.	Utvecklingen av familjecentraler i kommuner är en viktig del i de förebyggande insatserna för stöd till nyblivna föräldrar. Därför ska det finnas minst en familjecentral i varje kommun. Alla familjecentraler ska kunna erbjuda ett och samma grundutbud där målet är att öka tillgängligheten, erbjuda likvärdiga föräldrastödande insatser och utbildningar mot en mer jämlik hälsa och jämlikt stöd i länet.
Samverkan ska ske med elevhälsan för att förbättra tillgängligheten och arbetet med förebyggande arbete	Ett arbete med att införa en elevhälsocentral påbörjas med Jönköpings kommun. Efter utvärdering kan detta spridas till andra kommuner.

Uppdrag	Beskrivning
Ungdomsmottagningen ska arbeta tillsammans med elevhälsan och elevhälsocentraler för att arbeta mer förebyggande.	Ungdomsmottagningarna ska arbeta mer förebyggande tillsammans med elevhälsan och elevhälsocentraler.
Arbeta riktat mot äldre för att främja äldres hälsa, identifiera och erbjuda behandling för att motverka psykisk ohälsa, suicid och ofrivillig ensamhet.	Långvarig avsaknad av sociala aktiviteter kan leda till ökad psykisk ohälsa och ofrivillig ensamhet. Samverkan med civilsamhället, föreningar, kyrkor med flera blir viktigt för att hjälpa till att minska ensamheten och dess konsekvenser. Vårdcentralerna har ett uppdrag att aktivt arbeta med att förbättra den psykiska hälsan hos äldre.
Fortsätta att arbeta målinriktat med äldres levnadsvanor, framförallt stillasittande och äldres alkoholvanor.	En konsekvens efter pandemin är ökat alkoholintag och ökat stillasittande bland äldre. Arbetet i dessa två områden har påbörjats i samverkan med kommuner, Länsstyrelsen och civilsamhället. I uppdraget ingår att genomföra insatser för att minska stillasittandet och medvetandegöra alkoholens konsekvenser för den äldre befolkningen.
Fortsätta arbeta målinriktat med att skapa Trygg och säker vård och omsorg.	Arbeta aktivt med att sprida gemensamt framtagna arbetssätt för att arbeta proaktivt i den Nära vården. Utveckla och förbättra samarbetet med länets 13 kommuner och stärka den lokala samverkan mellan vårdcentralerna och den kommunala hälso- och sjukvården.
Fortsatt utveckling av läkarstöd till de särskilda boendena och den kommunala hemsjukvården.	Läkarmedverkan i den kommunala hälso- och sjukvården ska förstärkas genom kontinuitet, fast läkarkontakt och samverkande team från Region Jönköpings län och kommun med fokus på gemensam planering, samordnade individuella planer (SIP) och proaktiva insatser. Under året i projektform testa arbetssätt där geriatriker är med och rondar på särskilda boenden.
Fortsatt utveckling av en jämlik geriatrisk vård i länet	Den utredning som genomfördes under 2022 kan användas för att initiera utvecklingsprojekt. Öka den allmänna kunskapen om äldre genom Geriatrikum och i Bästa platsen att åldras.
God läkemedelsbehandling för äldre	Utveckla arbetet med att minska olämplig polyfarmaci genom systematiskt identifiera patienter med ökad risk för negativa läkemedelshändelser samt minska risker i vårdens övergångar
Riktade insatser genomförs inom områden där kariesförekomsten ökar i förskola, fritidshem och skola.	En informationskampanj ska genomföras och folktandvården ska vara ute på förskolorna och instruerar kring vikten av att borsta tänderna.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Andel kariesfria 19-åringar	45 %	43 %	47 %	År

Process och produktion

Utveckla värdeskapande processer

Organisationens verksamhet ses som processer som skapar värde med kunder och intressenter.

Processorientering stimulerar förebyggande arbete, att grundorsaker till problem identifieras och att faktabaserade beslut tas. Processerna är utformade för att skapa förutsägbara resultat. Samtidigt finns förmågan att snabbt ställa om med hänsyn till förändrade behov från kunder och intressenter.

Strategiska mål: Enklare vardag för invånare och medarbetare

Framgångsfaktorer: Utveckling av arbetssätt och digitala tjänster

Uppdrag	Beskrivning
Öka standardiserade digitala tjänster och system för vård, hälsa och prevention.	Region Jönköpings län ska vara aktiv i implementeringen av olika välfärdstekniska lösningar och i utveckling av e-hälsotjänster. Implementering av e-hälsa ska ske på ett för verksamheten kostnadseffektivt sätt som även leder till kvalitetsförbättringar inom vården och för patienten. Nyttokalkyler ska med fördel göras i införandeprojekt.
Förbättra tillgängligheten till 1177 på telefon och tillhandahålla rådgivning på andra språk	1177 via webb eller telefon ska vara stöd i individens kontakt med vården och som en integrerad del i hälso-, sjuk-, tandvårds- och omsorgsstrukturen. Under 2024 fortsätter arbetet med att förbättra tillgängligheten till 1177 på telefon.
Fortsatt införande av 1177 Direkt	1177 direkt är en ny e-tjänst för automatiserad symtombedömning, hänvisning och chatt. Invånaren ska kunna lämna sin symtombeskrivning dygnet runt och därmed starta sitt vårdärende. 1177 direkt ska bli ett stöd för effektiv hantering av inkomna ärenden, att ärendet kan föras vidare direkt till rätt vårdkompetens i ett sömlöst digitalt flöde och att resurser och kompetenser nyttjas på bästa möjliga sätt. 1177 direkt fortsätter införas successivt inom primärvården och öppen specialistvård enligt programplan.
Införa struktur och lösningar för ordinerad egenmonitorering.	Ordinerad egenmonitorering är en del av välfärdsteknik och e-hälsa. Införande av plattform med mätutrustning och tjänster för detta område ger möjlighet till utveckling av sjukvården genom att erbjuda bättre möjligheter till tidig upptäckt, trygghet och möjliggör för patienten som aktiv medskapare i sin hälsa och vård.
Säkerställa digitala ambassadörer som ger kunskap, underlättar och ökar användandet av digitala stöd och tjänster.	För att lita på och använda digitala stöd och tjänster är det viktigt med god kunskap och att skapa strukturer som stödjer och utbildar användare (personal och invånare).
Fortsätta utveckla Cosmic till verksamheternas centrala vårdssystem.	För att vården ska kunna dra full nytta av och använda vårdssystemet Cosmic optimalt krävs kontinuerlig utveckling och förbättring av vårdens processer och arbetssätt.
Förbättra konsultstödet från sjukhusens specialistvård till primärvården genom sömlösa övergångar	Att förflytta sjukhusens specialistvård närmare patienten och primärvården är ett led i förflyttningen mot nära vård. Ett arbete pågår för att skapa möjligheter för de som arbetar i primärvården att tala och överlägga direkt med sjukhusens specialister utan att behöva skicka remiss. Primärvården och sjukhusvården fortsätter att förbättra samverkan och samarbetet med kommunernas hälso- och sjukvård. Detta ger möjlighet att på ett snabbare och mer involverande sätt ge patienten en mer sammanhållen vård med kortare ledtider.
Fortsätta utveckla 1177 som huvudingång för invånaren	1177 är Sveriges samlingsplats och huvudingång för invånarnas hälsa, vård, omsorg och tandvård. Under 2024 fokuseras arbetet på den patientinformation som krävs för införandet av digitala kallelser och som är kopplad till patientens kunskapsstöd. Forsatt arbete med visning av invånarnas bokade tider och ytterligare informationsmängder i 1177 Journalen inför kommande satsning på sammanhållen planering.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
---------	----------	---------------	---------------	--------------

Strategiska mål: Bästa möjliga kvalitet

Framgångsfaktorer: Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande

Uppdrag	Beskrivning
Stöd till vården för att utveckla systematiska och strukturerade arbetssätt för att stödja invånare att främja hälsosamma levnadsvanor.	Fortsätta stödja implementering av det Nationellt vårdprogrammet vid ohälsosamma levnadsvanor - prevention och behandling. Vården har ett ansvar att erbjuda personer med särskild risk, som har högre förekomst av ohälsosamma levnadsvanor, stöd och behandling till levnadsvaneförändring.
Fortsätta utveckla Hälsocenter tillsammans med länets kommuner för att bidra till god och jämlik hälsa.	Region Jönköpings län och länets kommuner satsar gemensamt på att utveckla Hälsocenter tillsammans med invånare, civilsamhälle och föreningsliv. Målgruppen är invånare, främst vuxna, som på grund av sin livsstil eller en eller flera levnadsvanor har risk för framtida ohälsa.
Stödja kommunernas rehabiliteringspersonal med Region Jönköpings läns specialistkompetens och följa upp hela rehabiliteringsprocessen.	Samarbete med specialistsjukvården, vårdcentralerna och kommunerna är nödvändig för trygga och säkra övergångar och en bra rehabiliteringsprocess för den enskilde. Det är viktigt att Region Jönköpings län vid behov stödjer kommunernas rehabiliteringspersonal och följer upp hela rehabiliteringsprocessen.
Ett strukturerat arbetssätt inom sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen ska utvecklas och införas i primärvården inom Sydöstra sjukvårdsregionen.	Det krävs ett lagarbete som omfattar medicinsk, arbetslivsinriktad och social rehabilitering tillsammans med andra aktörer i samhället för att åstadkomma goda resultat och möjliggöra återgång till arbetslivet. Rehabilitering till arbete är också en förutsättning för att gå från utanförskap till arbetsgemenskap.
En samverkansmodell ska vidareutvecklas inom området mellan primärvård och specialistvård.	Samverkansmodellen tas i första hand fram för rehabiliteringsmedicin, psykiatri och smärtkliniken.
Tillgodose att sjukskrivna personer med behov av koordineringsinsatser har tillgång till en rehabkoordinator oavsett vårdnivå.	Rehabkoordinatorer finns i hela primärvården samt inom specialiserad vård på enheter där sjukskrivning är vanligt förekommande. Syftet är att stödja personer som är sjukskrivna till återgång till arbetslivet. Ett strukturerat arbetssätt ska utvecklas inom rehabkoordinering i specialiserad vård.
Avveckla utlandsvård (klimatvård)	Nya läkemedel och behandlingar gör att behovet av klimatvård har minskat. Region Jönköpings län gör därför som flertalet av regionerna i landet och avslutar denna typ av vård, huvudsakligen inom hud och rehabilitering. Frigjorda resurser kan istället användas på läkemedel och behandlingar inom regionen.
Rehabiliteringsplan – sammanhållen plan för rehabilitering	Sammanhållen plan för rehabilitering – ett patientkontrakt. Fortsätta arbetet med att upprätta rehabiliteringsplaner så att alla patienter med omfattande rehabiliteringsbehov ska få en rehabplan upprättad, som de enligt lag och kunskapsstyrning har rätt till.
Utökning av sprututbytesprogrammet till Värnamo och Nässjö.	Region Jönköping har sedan juni 2016 bedrivit sprututbytesmottagning, med fysisk placering i Jönköping i anslutning till infektionskliniken. Den primära målsättningen är minskad smittspridning av blodburna sjukdomar men även att främja psykisk och fysisk hälsa generellt. En inventering har gjorts för att få en aktuell bild av var personer med intravenös administrering av droger/läkemedel finns i länet. Det blir då tydligt att vi med sprut-utbytesverksamheten i Jönköping inte når hela regionen. En orsak kan vara det stora geografiska avståndet där längre resväg kan vara ett hinder rent ekonomiskt, men även logistiskt för yrkesverksamma. Upplägget prövas under 18 månader, med utvärdering efter 12 månader. Planerad start januari 2023

Uppdrag	Beskrivning
Bilda ett barnobesitas team.	Obesitas hos barn är ett växande problem. För behandling av obesitas hos barn och för att följa det nationella vårdprogrammet bildas ett barnobesitas team inom specialistvården på prov under 2 år, för att därefter följas upp.

Framgångsfaktorer: Säker verksamhet

Uppdrag	Beskrivning
Utifrån genomförd översyn och planering ge ändamålsenlig utbildning och övning i syfte att stärka hälso- och sjukvårdens och dess stödfunktioners förmåga vid fredstida kriser, höjd beredskap och krig.	Utbildning och övning inom området katastrofmedicinsk beredskap och civilt försvar för hälso- och sjukvårdspersonal samt dess stödfunktioner behöver öka. Personalens uthållighet och kunskapsutveckling vid en längre kris har visat sig vara en utmaning.
Under planperioden anpassas Region Jönköpings läns patientsäkerhetsarbete till Socialstyrelsens nationella handlingsplan för ökad patientsäkerhet, Agera för säker vård.	I handlingsplanen beskrivs: <ul style="list-style-type: none"> • Mål – god och säker vård, överallt, alltid • Grundläggande förutsättningar för patientsäkerhet – engagerad ledning och tydlig styrning, god säkerhetskultur, adekvat kompetens och bemanning, och patienten som medskapare • Fem fokusområden

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Vårdprevention	90 %	82 %	84 %	Tertial

Framgångsfaktorer: Ändamålsenliga, resurseffektiva och hållbara processer

Uppdrag	Beskrivning
Fortsätta påbörjad kunskapsstyrning med ambitionen att vara ledande i implementering och tillämpning av gemensam kunskap, i syfte att erbjuda god och jämlik vård.	Underlätta för medarbetare och chefer att använda bästa möjliga kunskap. Minska variation med hjälp av resultatjämförelser och gemensamma kunskapsstöd. Öka patientmedverkan i utvecklingen av hälso- och sjukvården. Effektivisera samverkan mellan vårdnivåer och öka samverkan med kommunerna.
Prioritera och utveckla omhändertagandet av patienter med kroniska sjukdomar	Den nära vården ska erbjuda invånare med kroniska sjukdomar det stöd och den tillgänglighet de behöver för att kunna leva med så hög livskvalitet som möjligt. Utvecklingsarbetet omfattar bland annat fördjupad kartläggning av invånarnas behov, förbättrade arbetssätt och uppföljningsrutiner, kompetensutveckling, e-hälsa och effektiva självhjälpsstöd. Insatserna ska minska behandling med flera samtidigt läkemedel, inskrivningar på sjukhus, återinläggningar och undvikbar sjukhusvård. Patientens egna erfarenheter ska tas tillvara och införandet av patientkontrakt fortsätter.
En ökning sker med en intensivvårdsplats på Ryhov samt personalförstärkning på Högländssjukhuset och Värnamo sjukhus genomförs under en treårsperiod.	En utredning har genomförts av intensivvården i länet och om antalet platser motsvarar länsinvånarnas behov av intensivvård. Utredningen visar behov av utökning.

Uppdrag	Beskrivning
Utifrån utredningen av intermediärvårdplatser under 2023 besluta om fortsättning.	En utredning har genomförts om intensivvården i länet. Utredningen kompletteras med en översyn av eventuellt behov av intermediärvårdplatser. En nationell definition av intermediärvårdplatser är på gång och ska utgöra grund för utredningen.
Cancervård - Arbeta aktivt med att nå målen för standardiserade vårdförlopp.	Region Jönköpings län har infört standardiserade vårdförlopp i cancervården. De flesta patienterna behandlas enligt vårdförloppen men det behövs mer för att nå förloppets idealtider. Utvecklingen sker i nära samarbete mellan olika verksamhetsområden och den nära vården.
Cancervård - Öka deltagandet i screeningprogram och genomföra riktade insatser.	Nödvändiga screeningprogram införs i takt med nationella riktlinjer och beslut inom sydöstra sjukvårdsregionen. Dessutom genomförs riktade insatser för att uppnå ett högt deltagande i mammografiscreeningen och cellprovtagning för livmoderhalscancer.
Cancervård - Fortsätta det påbörjade arbetet med screening för tjock- och ändtarmscancer.	Under 2022 påbörjade Region Jönköpings län screening av tjock- och ändtarmscancer. Det medför initiala kostnader som enligt hälsoekonomiska beräkningar tjänas in genom att färre individer dör av tjock- och ändtarmscancer.
Cancervård - Fortsätta införandet av organiserad prostatacancer-testning.	En pilot genomförs under 2023 och planering påbörjas för spridning av organiserad prostatacancer-testning.
Cancervård - Erbjuder avancerad läkemedelsbehandling på våra tre akutsjukhus.	En effektiv dagvård utvecklas vid alla tre sjukhusen så att behandling kan ges så nära patientens hem som möjligt med bibehållen hög patient- och personalsäkerhet.
Cancervård - Stärka rehabiliteringskedjan efter cancersjukdom	För att säkerställa en trygg personcentrerad, behovsriktad och resurseffektiv rehabilitering av hög kvalitet utvecklas rehabiliteringskedjan efter cancersjukdom. Ett viktigt mål är att redan under utredningstiden kunna ge patienten stöd för rehabilitering och egenvård.
Palliativ vård - Utforma den palliativa vården så att alla länsinvånare har jämlik tillgång till palliativ vård dygnet runt	Den palliativa vården bedrivs utifrån det nationella vårdprogrammet i samspel mellan kommunal vård och omsorg, vårdcentraler och specialiserad vård i Jönköpings län. Specialiserad sjukvård i hemmet (SSIH) samverkar med länets kommuner och primärvård i utvecklingen av den palliativa vården.
Verksamheten specialiserad sjukvård i hemmet (SSIH) fortsätter att utvecklas.	Vård ges till patienter med komplexa symtom eller vars livssituation medför särskilda behov, och som utförs av läkarledda multiprofessionella team.
Kvinnors hälsa och förlossning - Fortsätta utveckla en sammanhållen, jämlik och personcentrerad vårdkedja baserat på kvinnors olika behov från graviditet till förlossning och eftervård.	För att uppnå en mer jämställd vård och jämlik hälsa genomförs en flerårig satsning för förbättrad förlossningsvård och stärkta insatser för kvinnors hälsa.
Kvinnors hälsa och förlossning - Att personer som utsatts för sexuellt våld och könsstympning ska få tillgång till en god vård baserad på bästa möjliga kunskap	Arbeta utifrån och spridning av resultatet från forskningsprojekt "Samskapa omhändertagande vid sexuellt våld"
Psykisk hälsa - Utökning av peer support, person med egen erfarenhet som resurs.	Personer med egen erfarenhet som resurs är en viktig del i det teamarbete som ska stödja patienterna i deras behov. Egen erfarenhet och kompetens kan komplettera den professionella vården på ett framgångsrikt sätt och samtidigt utveckla kontakt och förtroende mellan patient och övriga medlemmar i teamet.

Uppdrag	Beskrivning
<p>Psykisk hälsa - Utveckla det individuella stödet för bättre somatisk hälsa hos personer med psykisk sjukdom i samverkan mellan specialistvård, primärvård och kommun.</p>	<p>Den förväntade livslängden hos patienter med psykisk sjukdom är kortare jämfört med normalbefolkningen. Risken att dö genom sjukdom eller olika medicinska tillstånd är förhöjd. Socialstyrelsens nationella riktlinjer anger att hälso- och sjukvården bör erbjuda kontroller av metabola riskfaktorer samt fysisk undersökning årligen, eller mer frekvent vid kända riskfaktorer. Läkare är ansvarig för kontrollen i samarbete med andra professioners nyckelkompetenser.</p> <p>Kontroll av fysisk hälsa innefattar:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Hälsosamtal •Somatisk undersökning och provtagning •Screening för att identifiera fysisk ohälsa och sjukdom
<p>Psykisk hälsa - Utveckla utredning, stöd och behandling för personer som har eller som riskerar utveckla posttraumatiskt stressyndrom (PTSD).</p>	<p>Traumatiska upplevelser leder ofta till allvarlig psykisk och fysisk ohälsa. Särskilda insatser krävs många gånger för att de som drabbas ska kunna återfå sin hälsa och en fungerande vardag. En viktig del i det förebyggande arbetet är att tillhandahålla kunskapshöjande insatser till regionens hälso- och sjukvårdspersonal avseende konsekvenser av trauma och tortyr.</p>
<p>Psykisk hälsa - Stärka samverkan mellan specialistvård, primärvård och kommun kring patienter med psykiatrisk problematik, för att säkerställa att patienten upplever en sammanhållen och sömlös vård.</p>	<p>Det är väsentligt för våra invånare att de känner sig trygga med att regionen erbjuder en sammanhållen vård och insats. God vård och behandling innebär att varje vårdnivå tar ansvar för att överbrygga eventuella gap och säkra att vårdens övergångar sker på ett säkert sätt. Det förutsätts att varje vårdnivå tar ansvar för att i ett helhetsperspektiv erbjuda patienten det bästa möjliga. Utvecklingen av nya vårdresurser i gränslandet mellan specialistvård och primärvård kan behövas. Det ställer också krav på en god samverkan mellan huvudmännen liksom dialog med patient- och brukarföreningar.</p>
<p>Samordna arbetet kring suicidprevention i länet.</p>	<p>Det suicidpreventiva arbetet inom Region Jönköpings län utgår från den handlingsplan och de nio mål som regeringen, via Folkhälsomyndigheten, har antagit. En nyligen framtagen Regional handlingsplan ligger till grund för Region Jönköpings läns suicidpreventionsarbete. För att möjliggöra ett aktivt lokalt arbete finns ett nätverk med lokala suicidsamordnare i länets kommuner. En uppdragsbeskrivning för arbetet med samordnad suicidprevention och psykisk hälsa är framtagen. Det övergripande syftet med uppdraget är att utveckla samordning och samverkan mellan berörda aktörer i Jönköpings län, stärka kunskapsuppbyggnad och kompetens, samt utveckla uppföljningen av det suicidpreventiva arbetet.</p>
<p>Våld i nära relationer - Utveckla bemötande, behandling och rehabilitering i hela länet för personer som är våldsutövare, samt personer som utsatts för våld i nära relation.</p>	<p>Under perioden ska påbörjat utvecklingsarbete fortsätta, bland annat genom att säkerställa adekvat utbildningsprogram med fokus på våld i nära relation inklusive hedersrelaterat våld finns tillgängligt för medarbetare. Det finns även behov av att utveckla samverkan tillsammans med andra aktörer som möter målgruppen.</p>
<p>Läkemedelsanvändning - Tillhandahålla en rationell och säker läkemedelsförsörjning</p>	<p>Region Jönköpings län arbetar kontinuerligt med lokaler, logistiklösningar, lagernivåer och information för att säkerställa en robust läkemedelsförsörjning. Arbetet pågår ständigt kring tillgänglighet av läkemedel, t. ex restnoterade läkemedel.</p>
<p>Läkemedelsanvändning - Arbeta för en jämlik läkemedelsbehandling</p>	<p>Region Jönköpings län arbetar för att nå en jämlik läkemedelsanvändning. Region Jönköpings län arbetar med nationellt ordnat införande av läkemedel och nationella behandlingsrekommendationer.</p>

Uppdrag	Beskrivning
Läkemedelsanvändning - Stödja en kostnadseffektiv läkemedelsanvändning	Region Jönköpings län arbetar med nationellt ordnat införande av läkemedel samt nationella, regionala och lokala avtal. Det finns en särskild budgetmodell för införande av nya kostnadskrävande läkemedel.
Läkemedelsanvändning - Agera för en säker läkemedelsanvändning	Att minska negativa händelser orsakade av läkemedel är ett prioriterat område. Ökad patientdelaktighet i läkemedelsanvändningen, i den mån patienten önskar, kan och vill, är centralt. Minskning av olämplig polyfarmaci ses som framgångsfaktorer för att förebygga fel i vårdövergångar och minska läkemedelsorsakad sjuklighet. Högriskläkemedel är ytterligare ett fokusområde.
Läkemedelsanvändning - Uppnå en miljömässigt hållbar läkemedelsanvändning med bibehållen patientnytta	Region Jönköpings län arbetar för att, med bibehållen patientnytta, uppnå en klok läkemedelsanvändning ur miljösynpunkt. Detta kan göras t.ex. genom regelbunden utvärdering av läkemedelsbehandling, ökad användning av icke-farmakologiska behandlingar/livsstilsförändringar samt startförpackningar.
Läkemedelsanvändning – Skapa förutsättningar för delaktiga i läkemedelsbehandling.	Omsättningen till en God och nära vård, när ställer krav på att sjukvården ska göra patienter delaktiga i läkemedelsbehandlingen i den mån de vill, önskar och förmår. Delaktiga patienter skapar förutsättningar för en trygg och säker läkemedelsbehandling.
Smittskydd, vårdhygien och strama - Arbeta med att minska antibiotikaförskrivning	Strama (samverkan mot antibiotikaresistens) arbetar för en rationell antibiotikaanvändning. Antibiotikaförbrukningen i öppen och slutenvård följs upp och återkopplas till verksamheterna. Bland annat görs årliga besök till varje vårdcentral där diagnoskopplad förskrivning redovisas på förskrivarnivå. I samarbete med infektionskliniken införs så kallade antibiotikaronder, där antibiotikaförskrivningen inom slutenvården granskas i realtid av infektionsläkare.
Smittskydd, vårdhygien och strama - Fortsatt bevakning av covid-19 och eventuellt behov av ny storskalig vaccination	Vaccination mot covid-19 kommer att fortsätta behövas till äldre och riskgrupper inför vintersäsongen. Beroende på den epidemiologiska utvecklingen kan det bli aktuellt att erbjuda vaccin även till andra delar av befolkningen.
Smittskydd, vårdhygien och strama - En informationskampanj ska genomföras kring de vaccinationer som erbjuds till äldre	Vaccinationsprogrammen är en viktig del i det förebyggande arbetet mot infektionssjukdomar. Vaccination mot influensa och covid-19 erbjuds inför vintersäsongen. Pneumokockvaccination är nu ett nationellt program och erbjuds året runt.
Vårdnära service - Arbetsuppgifter som idag till stor del sköts av sjukvårdsutbildad personal ska där det är möjligt, på ett kostnadseffektivt sätt, flyttas över till servicepersonal.	Bra och välfungerande vårdnära servicetjänster är viktiga delar för att verksamheterna ska fungera. Arbetsuppgifter som idag till stor del sköts av sjukvårdsutbildad personal ska där det är möjligt, på ett kostnadseffektivt sätt flyttas över till servicepersonal och därmed ge förutsättningar för en effektiv, tillgänglig och säker vård där den samlade kompetensen används på bästa möjliga sätt. Exempel på detta är patientnära städning, måltidshantering, förråds- och textihantering samt patienttransporter. Vårdnära service är en viktig del i arbetet för rätt använd kompetens.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Indikatorer i öppna jämförelser	60 %		65,9 %	År
 Standardiserade vårdförlopp - andel inom max ledtid	80 %	41 %	34 %	Månad

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Standardiserade vårdförlopp - andel utredda patienter i SVF	70 %	66 %	99 %	Månad

Lärande och förnyelse

Förbättrar verksamheten och skapa innovationer

Framgångsrik hållbar verksamhet över tid kräver såväl ständiga förbättringar som innovation av produkter, tjänster och processer. Förutsättningen för detta är en kultur som stimulerar till kontinuerligt lärande, kreativitet och nya idéer. Genom jämförelser med ledande organisationer får ledare och medarbetare kunskap om vad som kan uppnås och vägen dit. Ett systematiskt och uthålligt förbättringsarbete leder till nöjdare kunder, nöjdare medarbetare, bättre samhälle och miljö samt ökad effektivitet.

Strategiska mål: Bäst på att förbättra och förnya

Framgångsfaktorer: Förbättringskunskap

Uppdrag	Beskrivning
Fortsätta arbetet med rätt använd kompetens (RAK).	För att uppnå en likvärdig verksamhet är det viktigt att resurser används kostnadseffektivt.
Fortsätta arbetet med kapacitet och produktionsstyrning (KPS).	KPS (Kapacitet och produktionsstyrning) är en viktig aktivitet för att utifrån invånarperspektiv på ett resurseffektivt sätt anpassa verksamhetens planering och arbetssätt. Detta skapar direkt bättre tillgänglighet men på sikt ger det även förutsättningar för mer sammanhållna och samplanerade patientflöden som ger invånaren en mer samordnad vårdupplevelse.

Framgångsfaktorer: Professionell kunskap

Uppdrag	Beskrivning
Erbjuda kompetensutveckling för Region Jönköpings län och kommuner i samverkan, praktisk träning och teoretisk bas	Ökade krav på säkerhet och avancerad teknik, höjer kraven på utbildning och träning. Inom hälso- och sjukvården är Metodikum en länsgemensam verksamhet som stödjer medarbetarnas möjligheter att träna och stimulera sina färdigheter och teamsituationer kring patienten.
Stödja starten av en ny tandläkarutbildning	Jönköping University vill i samverkan med Region Jönköpings län och Linköpings universitet starta en ny tandläkarutbildning med ett unikt utbildningskoncept.
Rekrytera rätt akademisk kompetens till den planerade tandläkarutbildningen	Akademisk kompetens behöver rekryteras till den planerade tandläkarutbildningen för att möta det forsknings- och handledarbehov som kommer att uppstå.

Framgångsfaktorer: Forskning

Uppdrag	Beskrivning
Identifiera, kartlägga, samordna och stödja strategiska forskningsområden och kunskapsunderlag i arbetet med nära vård.	En viktig och prioriterad uppgift för Jönköping Academy och Region Jönköpings läns egen FoU-enhet Futurum de kommande åren är att identifiera, kartlägga, samordna och stödja strategiska forskningsområden och kunskapsunderlag i arbetet med omställningen till nära vård. Stödja professur på Jönköping Academy.
Arbeta aktivt med kompetensutveckling, samt erbjuda utbildnings- och forskningsmöjligheter	Forskning och utveckling (FoU) för hälso- och sjukvård är en central del i en kunskapsorganisation och Region Jönköping län har därför sedan lång tid stimulerat och finansierat klinisk forskning.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Antal forskarutbildade medarbetare	>125	150	153	År
 Antal publikationer	>150 st.	175	175	År

Ekonomi

Leder för hållbarhet

Med engagerade ledare som utgår från kund- och intressentbehov förstärks en kultur som skapar förutsättningar för hållbar utveckling. Ledare ser verksamheten, dess produkter, tjänster och processer som delar i en större helhet och verkar aktivt för att förbättra samhället, miljö och ekonomi. Ledare tar till vara och utvecklar medarbetarnas och organisationens samlade kompetens och mångfald.

Strategiska mål: God och hållbar hushållning

Framgångsfaktorer: Kostnadseffektiv verksamhet

Uppdrag	Beskrivning
Följa omställningen och förstärkningen av den nära vården.	Ambitionen är att successivt förstärka den nära vården. Denna omställning syns redan från 2019 då primärvårdens andel av totala hälso- och sjukvårdskostnaden ökade. Målsättningen är att denna omställning ska fortsätta.
Se över att resurserna har en jämlik fördelning utifrån länsinvånarnas behov av vård.	Budgeten kan justeras utifrån förändrade behov och införandet av nya arbetssätt.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2021	Resultat 2022	Periodicitet
 Ekonomi i balans	Inte överstiga budget	-80 840 tkr	529 tkr	Månad
 Prognos	Inte överstiga budget			Tertial

Finansiella rapporter

Finansiella rapporter uppdateras senare

Det övergripande finansiella målet för god hushållning är att Region Jönköpings län över tid ska finansiera investeringarna med egna medel. Utgångspunkten är att Region Jönköpings läns verksamheter inte kostar mer än vad som kan finansieras genom skatteintäkter och statsbidrag.

RESULTATBUDGET

Resultatbudgeten omfattar verksamhetsförändringar som redovisats i tidigare avsnitt. Pris- och löneförändringar liksom förändringar i skatteintäkter och kommunal utjämning för åren 2023–2025 är baserade på Sveriges Kommuner och Regioners bedömningar per april respektive augusti 2022.

FINANSIERINGSBUDGET (Egenfinansiering av investeringar)

Det finansiella målet som sträcker sig över perioden 2015–2025.

Kassaflöde

Balansbudget

Finansiella nyckeltal

Förändring jämfört med budget 2023 totalt

Mnkr	2024	2025	2026
------	------	------	------

Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet (ANA)

Nytt mål 25 % egenfinansieringsgrad av SMoT	5	10	15
Anpassning av bidrag till studieförbund till rikssnittet	5	10	15
Regionens självförsörjning kopplad till naturbruksskolorna	-1	-3	-8
Aveckla Assembly of European Regions (AER)	0,5	0,5	0,5
Inrätta en Kulturarvsfond	-0,5	-0,5	-0,5
Seminarium med EU politiker, regionen och företagare i länet	-0,5	-0,5	-0,5
Summa ANA nämnden	9	17	22

Nämnden för trafik, infrastruktur och miljö (TIM)

Kollektivtrafik - utbyggnad	-35	-70	-105
Hållbar utveckling förnybara drivmedel	0	-12	-12
Senarelagd utbyggnad av kollektivtrafik	5	10	15
Utreda ny upphandlingsmodell för regional busstrafik	-1	-1	-1
Summa TIM nämnden	-31	-73	-103

Nämnden för folkhälsa och sjukvård

Primärvård	-35	-70	-70
Barn och ungdomshälsan/BUP	-10	-20	-20
Intensivvården	-10	-20	-20
Vårdplatser Rättpsykiatri behov 28 mnkr	-20	-20	-20
Kiropraktorer/naprapater	5,8	5,8	5,8
Ambulans/transportorganisation	-5,8	-5,8	-5,8
Tillgänglighetsmedel - riktat statsbidrag	5	5	5
Ögonsjukvård, ökning av kataraktoperationer	-5	-5	-5
Specialist direkt (specialistläkare vissa tider i primärvården)	-5	-10	-15

Organiserade hälsokontroller för 80 och 90 åringar och telefonnummer till ÄVS	-5	-10	-10
Ny organisation av elevhälsan och årligt samtal	-1	-10	-10
Administrationsavgift för uteblivna, ej avbokade vårdbesök	6	8	8
Bedömningsstöd vid tillämpning av "vård som inte kan anstå"	1	2	4
Införande av digital språktolkning	10	20	20
Folkhälsoarbete hemlösa droger ungdomar rökning	-8	-8	-8
Summa FS nämnden	-77	-138	-141

Regionstyrelsen

IT-skuld stödsystem	-10	-20	-20
Finnvedens Samordningsförbund	0,215	0,215	0,215
Samordningsförbundet Södra Vätterbygden	0,019	0,042	0,042
Att beakta: BIO-Bank	-3,7	-3,7	-3,7
Att beakta: Politiska sekreterare Region Jönköpings län	0,245	0,245	0,245
Sänkt LÖF-premie	14	14	14
Riktad satsning för bristyrken/ geografiskaområden	-5	-5	-5
Skatt på Biogas	-14,6	-14,6	-14,6
Effekt av "märket"	-23	-23	-23
Riktad lönesatsning, individuell lönesättning och svårrekryterade yrkeskategorier	-50	-50	-50
Krav i livsmedelsupphandlingar	3	5	7
Dygnsparkering och slopad P-avgift vid sjukhusen	-3,5	-3,5	-3,5
Ökad kameraövervakning i och kring vårdbyggnader samt kollektivtrafiken	-1	-1	-1
Genomlysning av administration i syfte att effektivisera RU	3	5	5
Spira i eget fastighetsbolag	0	0	0
Alternativt förslag - Ryhov entré - Busshållplats	67	0	0
Summa Regionstyrelsen	-24	-97	-95

Summa nya utökningar budget 2023 med flerårsplan 2024-2025	-124	-292	-318
---	-------------	-------------	-------------

Resultatbudget

miljoner kronor	Utfall 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Verksamhetens nettokostnad	-12 468	-13 755	-14 565	-14 807	-15 225
Skatteintäkter	10 150	10 476	10 891	11 396	11 911
Kommunal utjämning o statsbidrag	3 355	3 355	3 613	3 681	3 797
Verksamhetens resultat (före finansnetto)	1 037	76	-61	270	483
Finansnetto	-844	-432	-597	121	273
Resultat	193	-356	-658	391	756

Investeringsbudget

Investeringsbudget fastighet 2024-2027

miljoner kronor	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Utfall 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Summa 2015- 2025	Plan 2026	Scenario 2027
Verksamhetens resultat (före finansnetto)	235	213	313	251	846	1204	756	1 037	76	-90	297	5 139	501	324
Avskrivningar	369	386	398	374	361	406	452	503	535	545	578	4 907	589	600
Egna medel	604	599	711	625	1 207	1 610	1 208	1 540	611	455	875	10 046	1 090	924
Investeringar detaljer	-337	-613	-837	-819	-1 186	-974	-572	-533	-743	-997	-1 072	-8 682	-997	-895
Framskjutna investeringar/reducering investeringar					156							156		
Egenfinansiering	266	-15	-126	-195	178	636	636	1 006	-132	-542	-196	1 519	94	29

Egenfinansieringsbudget

Investeringsnivå fastigheter %	80%	85%	85%	100%
Gult: Här ändras nivå på fastigheter %				
Nya utökningar från tabellen mnkr	29	-27	-18	

miljoner kronor	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Utfall 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Summa 2015- 2025	Plan 2026	Scenario 2027
Verksamhetens resultat (före finansnetto)	235	213	313	251	846	1204	756	1 037	76	-61	270	5 141	483	324
Avskrivningar	369	386	398	374	361	406	452	503	535	545	578	4 907	589	600
Egna medel	604	599	711	625	1 207	1 610	1 208	1 540	611	484	848	10 048	1 072	924
Investeringar detaljer	-337	-613	-837	-819	-1 186	-974	-572	-533	-743	-851	-951	-8 415	-887	-895
Framskjutna investeringar/reducering investeringar					156							156		
Egenfinansiering	266	-15	-126	-195	178	636	636	1 006	-132	-366	-102	1 789	185	29

Regionfullmäktiges direktiv till styrelse och nämnder avseende budget 2024

GRUNDLÄGGANDE PRINCIPER

Beräkning av verksamhetens nettokostnad

Utgiftsramarna per nämnd och område utgår från beslutad budget för 2023 med hänsyn tagen till beslutade förändringar under året samt de utökningsramar som påverkar.

Regionfullmäktige fördelar budgeten på nivåerna regionstyrelse och nämnder samt utgiftsramar per område i enlighet med uppdelningen i VI 2000 (Verksamhetsindelning 2000). Utgiftsramarna är uppräknade med index för kostnadsökningar avseende löner och priser (LPIK Löne- och prisförändringar för regioner) vilket fastställs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Utgiftsförändringar i budgeten för 2024 finns specificerade i tabell.

Generella och riktade statsbidrag

Huvudprincipen för generella och riktade statsbidrag är att de är en del av finansieringen för Region Jönköpings län.

Regionstyrelsen och nämndernas ansvar

Regionstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av Region Jönköpings läns angelägenheter och ha uppsikt över nämndernas och de regionägda bolagens verksamhet. Regionstyrelsen och nämnderna har att fatta beslut inom ramen för Budget med verksamhetsplan 2024.

Regionstyrelse och nämnder har befogenhet att inom nämndens totala budgetram under året göra förändringar mellan utgiftsområden i de fall det är en del i att uppnå fullmäktiges beslutade Budget med verksamhetsplan 2024. Utöver det har regionstyrelse och nämnder befogenhet att inom ram under året göra förändringar till följd av oförutsedda händelser eller annan händelse, som till sin karaktär eller av tidsskäl inte kan avvakta beslut i regionfullmäktige.

Regionstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter med mera uppgår till 30 miljoner kronor. Detta är avsatt för större oförutsedda händelser som kräver att Region Jönköpings län tar ansvar och kan behöva göra något utöver det som tidigare beslutats.

Regionstyrelsen har att pröva frågan om medel ska anvisas för ökade lokalkostnader i anslagsfinansierad verksamhet till följd av större fastighetsinvestering. Samma gäller vid ökade kapitalkostnader i anslagsfinansierad verksamhet till följd av större inventarieinvestering. Finansiering sker med utrymme för ökade avskrivningskostnader.

Partistöd och partianslag

Partianslag

I syfte att ge de partier som är företrädare i regionfullmäktige förutsättningar för partigrupsarbete så anvisar regionfullmäktige en årlig budget.

Det totala partianslaget beslutas i budget och fördelas vidare till respektive parti. Beräkningen fastslås i RJL 2018/1288, Arvodesregler för förtroendevalda inom Region Jönköpings län.

- 2 % av totala budgetbeloppet fördelas proportionerligt till de partier som representerade i fullmäktige
- Resterande del fördelas utifrån antal mandat

Respektive partigrupp äger rätt att fritt disponera anvisade medel för ändamål som är värdeskapande för det politiska uppdraget inom Region Jönköpings län. Detta kan som exempel avse

- gruppmöten för beredning av ärenden inför beslut och framtagande av planer/strategier
- kompetensutveckling (föreläsningar, deltagande i konferenser)
- arvodering av enskild ledamot för särskilda uppdrag.

Ersättning till förtroendevalda för partigrupsarbete bör inte överstiga de nivåer som anges i Landstingsfullmäktige 2014-09-30, § 108 beslutat om arvodesregler för förtroendevalda i Region

Jönköpings län. Respektive partigrupp kan besluta om lägre nivåer om ekonomin eller andra förutsättningar motiverar en sådan avvikelse.

Reglering av över- och underskott:

- Årliga avvikelser som uppstår mellan anvisad budget och faktisk kostnad balanseras till påföljande år.
- Efter sista året i varje mandatperiod ska eventuellt underskott regleras.

Det är respektive partigrupp som beslutar hur underskott ska regleras. Exempel på reglering är att nya regiongruppen under kommande mandatperiod förbrukar motsvarande lägre belopp eller att reglering helt eller delvis sker genom avdrag på partistöd. Om reglering ska ske genom avdrag på partistöd förutsätts överenskommelse med länsorganisationen.

Vid överskott får viss del överföras till ny mandatperiod. I RJL 2018/3172 beslutades:

- Godkänna att 10 000 kr per mandat för 2018 med ett maximalt belopp om 200 000 kr per parti förs över till mandatperioden 2019-2022 samt att
- Samma regelverk för överföring av partianslag ska gälla även efter valet 2022.

Partistöd

För att stärka den kommunala demokratin får kommuner och regioner ge ett ekonomiskt bidrag och annat stöd till politiska partier. Partistöd får ges till de politiska partier som är representerade i fullmäktige och som är en juridisk person. Ett parti är representerat om den fått mandat i fullmäktige.

Regionfullmäktige anvisar årligen en ram för partistöd. I beslutet i landstingsstyrelsen LJ 2014/1422

- Varje parti som är representerat i fullmäktige erhåller ett grundstöd på 25 000 kr.
- Resterande del av ramen delas med 81 (antal ledamöter).

Partistöd får ges också till ett parti som har upphört att vara representerat i fullmäktige, dock endast under ett år efter det att representationen upphörde. Kommunallag 2 kap 29§. Lag (2019:835).

För Region Jönköpings län del tillämpas dessa regler i enlighet med kommunallagen. Praktiskt tillvägagångssätt är att det parti som lämnar fullmäktige får en fallskärm och får sitt senaste partistöd uppräknat med nästa års fastställd uppräkningsfaktor. Den totala ramen för övriga partiet minskas med detta belopp där de proportionerligt bidrar till en fallskärm under år 1.

Regionen ska enligt kommunallagen kontrollera att partistödet som utbetalats används för att stärka den regionala demokratin. Syftet med lagen är att visa hur partiernas stöd används mer transparent. Detta ska ske i form av en årlig redovisning tillsammans med en granskningsrapport. Granskningen görs av den redovisande organisationens utsedda kontrollant, exempelvis revisor eller utsedd representant av partiet.

Uppföljning/ internkontroll

Månadsrapport och delårsrapport är en del av internkontroll. Regionstyrelse och nämnder ska genom månadsrapporter från förvaltningen löpande följa verksamhet och ekonomi. Efter april och augusti ska regionstyrelsen till regionfullmäktige återrapportera en delårsrapport med sammanfattning av hur verksamheten utvecklas mot de mål som anges i budgeten samt ekonomisk helårsprognos. För helåret ska regionstyrelsen lämna årsredovisning till regionfullmäktige.

I delårsrapporten efter augusti och i årsredovisningen ska återrapporteringen spegla regionfullmäktiges fördelning per nämnd, i årsredovisningen även per utgiftsramar. Regionstyrelsen kan välja att särskilt följa vissa uppdrag och utökningsramar.

Regionstyrelsen ska genom sin uppsiktsplikt följa övriga nämnders verksamhet och ekonomi. Nämnd med låg måluppfyllelse avseende systemmätetal, oavsett perspektiv inom balanced scorecard, ska i samband med att delårsrapport per april och augusti samt i samband med verksamhetsberättelsen i december i protokollet till ärendet beskriva vilka åtgärder nämnden vidtagit eller avser att vidta i syfte att nå förbättrad måluppfyllelse. Med låg måluppfyllelse avses i första hand systemmätetal som inte har full måluppfyllelse. Protokollet delges regionstyrelsen inför dess behandling av delårsrapporten. Nämndens ordförande redogör även muntligen vid styrelsens sammanträde för åtgärderna.

Regionstyrelsen ska enligt kommunallagen utöva uppsikt över de regionägda bolagen på samma sätt som styrelsen har tillsyn över den verksamhet som bedrivs inom den egna organisationen. Uppsiktsplikten innebär att regionstyrelsen ska hålla sig informerad om bolagens verksamhet och hur bolagens förhåller sig till gällande styrdokument och lagstiftning. Regionstyrelsen ska även för varje bolag i årliga beslut, bedöma om den verksamhet som bolaget bedrivit under året varit förenlig med det kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Budget per nämnd och utgiftsområde enligt VI 2000 i miljoner kronor

	Budget 2023-04	Budget 2024
Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet (ANA)		
Utbildning	-53,7	-51,5
Kultur	-183,4	-185,3
Allmän regional utveckling	-62,6	-64,8
Politisk verksamhet	-1,4	-1,4
Allmän service	-5,3	-5,4
Summa	-306,3	-308,5
Nämnden för trafik, infrastruktur och miljö (TIM)		
Trafik och infrastruktur	-1098,3	-1 167,5
Övrig hälso- och sjukvård	-84,2	-87,1
Politisk verksamhet	-2,0	-2,0
Summa	-1 184,4	-1 256,7
Nämnden för folkhälsa och sjukvård (FS)		
Primärvård	-2 444,3	-2 595,2
Specialiserad somatisk vård	-5 749,6	-5 997,2
Specialiserad psykiatrisk vård	-1 040,1	-1 095,0
Tandvård	-304,9	-315,7
Övrig hälso- och sjukvård	-484,3	-500,9
Politisk verksamhet	-1,4	-1,4
Medicinsk service	-1 051,9	-1 090,1
Allmän service	-11,4	57,2
Summa	-11 088,0	-11 538,3
Regionstyrelsen (RS)		
Primärvård	-87,5	-90,6
Specialiserad somatisk vård	-2,2	13,3
Specialiserad psykiatrisk vård	-11,6	-12,0
Övrig hälso- och sjukvård	-520,3	-611,4
Trafik och infrastruktur	-4,2	-4,4
Allmän regional utveckling	-22,1	-22,9
Politisk verksamhet	-72,8	-75,6
Medicinsk service	-2,7	-2,7
Allmän service	-502,6	-699,3
Fastighetsförvaltning	-8,4	-8,7
Internränta	56,8	56,8
Summa	-1 177,8	-1 457,7

Parlamentariska nämnden (Politisk verksamhet)	-0,2	-0,2
Patientnämnden (Politisk verksamhet)	-1,4	-1,4
Verksamhetens nettokostnad	-13 755	-14 563
Skatteintäkter och utjämning	13 831	14 504
Verksamhetens resultat (före finansnetto)	76	-59
Finansnetto	-432	-597
Årets resultat	-356	-656

REGIONSTYRELSEN OCH NÄMNDERNAS ANSVAR – EGNA VERKSAMHETSOMRÅDEN

Budget för egna verksamhetsområden

Regionfullmäktiges beslutade Budget med verksamhetsplan 2024 anger utgiftsramar och verksamhetsmål som ska nås för Region Jönköpings läns samlade åtagande, oavsett vem som utför verksamheten. Regionstyrelsen har ansvar för att samordna arbetet med förvaltningsbudget i vilka verksamhetsuppdrag och budget konkretiseras. För de delar av verksamheten som utförs i egen regi, ska styrelse och nämnder senast anta styrelse respektive nämndens verksamhetsplan och godkänna budgeterade anslag för styrelsen respektive nämnders ansvarsområden.

Budgetprinciper för verksamhet i egen regi, ersättningsformer

Huvudsakligen ges ett budgeterat anslag till respektive verksamhetsområde. Några verksamhetsområden omfattas helt eller delvis av andra ersättningsformer. Regionstyrelse och nämnder har att tillämpa följande former för fördelning av budget till verksamhetsområden

RESULTATBALANSERING

För anslagsfinansierad verksamhet förs årets resultat vidare till ett resultatsaldo. Möjligheten till resultatöverföring förekommer i flera regioner och kommuner. Resultatöverföring innebär ett ökat ansvar för verksamheter att ta hand om ackumulerade underskott eftersom dessa inte skrivs av mellan år. Politiken behöver lättare identifiera över eller under budgeterade verksamheter och premiera både utmaning och belöning.

Ett överfört underskott innebär en sänkt budget för kommande år och en anledning att se över den ekonomiska situationen för att inte underskottet ska fortsätta ackumuleras. Politiken behöver också se över om budgeten är rimlig. Verksamheter som lyckas väl ska också få ett erkännande genom att överskott ger ökat handlingsutrymme kommande år.

Några efterfrågade effekter:

Ytterligare en drivkraft till god budgetföljsamhet. Möjlighet att planera mer långsiktigt. Ökad ekonomisk valfrihet, satsa nu -eller satsa sen? Motverkan av ”köpfest” i slutet av året då ett förväntat överskott inte måste omsättas innan årsskiftet.

En grundförutsättning för att föra över resultat till nästa år ska vara att det uppstått som ett resultat av eget handlande, eller brist på handlande. Regionstyrelsen ska ha möjlighet att pröva undantag och fastställa beloppen för varje verksamhet efter årets slut.

För verksamheter i egen regi inom vårdval Jönköpings län förs årets nettoresultat vidare i ett resultatsaldo till kommande år. För Folktandvårdens konkurrensutsatta delar förs årets nettoresultat vidare i ett resultatsaldo till kommande år. Regionstyrelsen fastställer resultatet i samband med behandling av årsredovisning. Om det ackumulerade saldot är negativt ska en åtgärdsplan upprättas med en plan för återställande inom tre år. Åtgärdsplanen fastställs av respektive nämnd och delges regionstyrelsen.

Naturbruksskolorna är inte anslagsfinansierade utan bedriver verksamhet genom eleversättning från elevernas hemkommuner samt övriga intäkter. Nettoresultatet i sin helhet förs därför vidare till ett resultatsaldo.

Tandvård

Folktandvårdens prissättning bör inte avvika för mycket från TLV:s (Tandvård- och läkemedelsförmånsverket) referenspriser för att inte påverka högkostnadsskyddets ogynnsamt för den enskilde. Krav på konkurrensneutralitet förutsätter att prissättningen baseras på självkostnad.

I självkostnaden för Folktandvården ska av konkurrensskäl mervärdesskatt ingå, trots att den kommunala sektorn har generell avdragsrätt för mervärdesskatt. Avdragsrätten redovisas därför tekniskt som en intäkt utanför Folktandvården. För 2024 är denna beräknad till XX miljoner kronor.

Verksamhetsområde	Anslag	Annan ersättning, om väsentliga belopp
Nämnden för Folkhälsa och sjukvård		
Vårdcentralerna bra Liv		Primärvård som ingår i vårdval ersätts enligt Primärvård inom vårdval i Jönköpings län.
Psykiatri, rehabilitering och diagnostik	Budgetram för rehabilitering och psykiatri. Budgetram för specifika uppdrag som tex mammografi	Intäkter från köpande verksamheter
Folktandvården	Budgetram för vissa delar av specialisttandvården: *tandvård som inte kan finansieras genom intäkter från patient och försäkring *forskning och utveckling *utbildning av specialisttandläkare mfl. Budgetram för vissa delar av allmäntandvården: *Utbildningsansvar *läkemedel *tolkkostnader *underskottskliniker	Allmäntandvården och specialisttandvården för vuxna finansieras av patientavgifter enligt fastställa taxor och ersättningar från den statliga tandvårdsförsäkringen. Barntandvårdspeng enligt fastställd nivå Rörlig ersättning för nyexaminerade tandläkare och tandhygienister
Medicin vård	Budgetram	
Kirurgisk vård	Budgetram	Ögonsjukvård som ingår i vårdval ersätts enligt vårdval specialiserad ögonsjukvård i Jönköpings län.
Politisk verksamhet	Budgetram	
Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet (ANA)		
Verksamhet inom regional utveckling, utbildning och kultur	Budgetram	Naturbruksskolorna är inte anslagsfinansierade utan bedriver verksamhet genom eleversättningar från elevernas hemkommuner samt övriga intäkter från jord- och skogsbruket samt uppdragsutbildningar med mera. Uppgiften att vara gröna kompetenscentra finansieras idag endast genom försäljning av tjänster, inga regionala medel tillförs.
Politisk verksamhet	Budgetram	
Nämnden för trafik, infrastruktur och miljö (TIM)		
Länstrafiken	Budgetram	Biljettintäkter kollektivtrafiken, egenavgifter färdtjänst och sjukresor
Politisk verksamhet	Budgetram	
Regionstyrelsen (RS)		
IT-centrum		Intäkter från köpande verksamheter
Verksamhets stöd och service	Budgetram för specifika uppdrag	Intäkter från köpande verksamheter
Regionledningskontor	Budgetram	Intäkter från konkurrensutsatt verksamhet för konkurrens-neutralitet, specifika områden
Politisk verksamhet	Budgetram	

INVESTERINGAR

Beslut och genomförande

Regionfullmäktige beslutar om en årlig investeringsram och budget utifrån målet om egenfinansiering över en period om 10 år. Den beslutade ramen är fördelad mellan fastigheter och inventarier.

I budget beskrivs en investeringsplan över fem år. Första året är en fastställd investeringsram och budget och år två till fem är en plan. Regionfullmäktige beslutar om alla enskilda investeringsärenden över 20 miljoner kronor och investeringsärenden som är av principiell karaktär. Regionstyrelsen beslutar investeringsärenden över två miljoner kronor upp till 20 miljoner. Under året sker återkoppling om planeringsprocessen.

Regionstyrelsen beslutar löpande under året om genomförande av investeringar. Regionstyrelsen har att, utifrån finansiellt mål om egenfinansiering av investeringar, tillse att investeringar som beslutas ryms inom beslutad investeringsram och budget samt beakta hur dessa påverkar kommande års investeringsutrymme i lagd plan. Berörd nämnd ska ges möjlighet att yttra sig innan regionstyrelsen fattar beslut om genomförande av en investering.

Inventarier

Utrymmet för inventarier är fördelat mellan ospecificerade investeringar och specificerade investeringar. Beslut om specificerade investeringar ska fattas av regionstyrelsen. Beslut om ospecificerade investeringar fattas i verksamheten.

Ospecificerad investering:

60 tusen kronor – 2 miljoner kronor

Specificerad investering:

2 miljoner kronor

Regionstyrelsen ska i samband med ett beslut om förvaltningsbudget besluta om hur utrymmet för ospecificerade investeringar fördelas inom förvaltningen.

Fastigheter, ombyggnationer

Årliga insatser som görs för att vidmakthålla befintlig standard betraktas som fastighetsunderhåll. Ombyggnader och utbyten av komponenter eller åtgärder som avsevärt förbättrar tillgångens prestanda betraktas som investering. Begränsade utgifter (lägre än 0,6 miljoner kronor) ska direkt avskrivas.

Uppföljning

Regionstyrelsen ska följa upp investeringar mellan 2–5 miljoner kronor genom anmälningsärenden från förvaltningen. För investeringar över fem miljoner kronor ska Regionstyrelsen till regionfullmäktige upprätta en särskild slutredovisning. I slutredovisningen görs en avstämning mot budget samt ekonomiska och kvalitetsmässiga effekter av investeringen.

AVGIFTER OCH PRISER

Avgifter och priser för hälso- och sjukvård, tandvård, kultur och kollektivtrafik redovisas i bilagor till Budget med verksamhetsplan 2024. Hälso- och sjukvårdens avgifter redovisas förutom i bilaga, även på Region Jönköping läns webbplatser. Om behov uppstår att under året förändra avgifter ska dessa förändringar beslutas av regionfullmäktige. Beslut om tillfälliga prisförändringar/erbjudanden inom kollektivtrafik och folktandvård kan fattas av respektive nämnd.

Bilagor som beslutats i fullmäktige i anslutning till beslut om budget 2024:

- patientavgifter i hälso- och sjukvården
- tandvårdstaxa folktandvården
- egenavgifter och bidrag hjälpmedel
- regelbok – Primärvård inom vårdval i Jönköpings län
- regelbok – Ögonsjukvård inom vårdval i Jönköpings län
- kollektivtrafikpriser
- regelverk sjukresor, färdtjänst, riksfärdtjänst
- principer för prissättning vid Kulturhuset Spira
- avgifter för internat, kost och logi, vid Region Jönköpings läns skolor

Antal uteblivna besök i vården där patient meddelat sent eller inget återbud uppgår till ca 2,3 % (Hälso- och Sjukvård) och 2,4 % (Folktandvården), vilket motsvarar ca 68 000 vårdbesök. Resultatet av detta är att vårdgivande inrättning lägger mycket onödiga resurser och insatser som hade kunnat nyttjas mer effektivt.

Vi förordar att en administrationsavgift om 200 kr införs utöver ordinarie patientavgift vid uteblivet besök där patienten inte meddelat återbud. En uppskattning är att andelen uteblivna besök kan sjunka till 50 000 st och att sju av åtta betalar sin administrativa avgift. Det skulle då innebära ett tillskott på ca 8,7 milj kr.

Det är av stor vikt att våra patientavgifter är lika för alla samt att de ekonomiskt speglas likvärdigt oavsett patient. Region Jönköpings län ska inte ha lägre priser för patienter som saknar medborgarskap.

Alla avgiftskoder som kopplar till gruppen asylsökande, regleras likvärdigt med gällande taxa som för övriga länsbor, och följer de patientavgifter som avser länssjukvård, primärvård.

Ändringar:

- Priset på basundersökning utförd av tandhygienist, åtgärd 111 sänks till 500 kr.
- Avgift vid uteblivet besök, åtgärd A19 höjs till 200 kr.
- Avgiftskoder 610 understigande 300 kr regleras till 300 kr.